

Novoslov

Ročník XIX.
Z jubilejního roku
1885.

Sv. Cyril.

Sv. Method.

Pořadatel: Alois Hlavinka.

V Brně. Lith. ústav V. Thumy.

Oplna.

Krásnější vlaji pluchty: Krásná básně — obranná, vřelá.

Stvoř svět si: Básně vřelá, v níž hluboký cit se vrací.

Perum: Básně dosti nadárlivá.

Božična: Překlad velmi pěkný.

O pomlázce: Dosti nadárlivá básně.

Alkámí v pixině: Kontomilá básnička.

Spisovatelství: Pěkná poesie a dosti vřelá.

U mohyly Methodovy: V básni této vrací se žacká poetická hřívná, jen zde onde není smysl dosti jasný.

Užav apoštolský: Velmi vřelá poesie.

Tratební přívod: Pěkná tvorba bujaré síly básnické.

Na jahodách: Kontomilá dělnost, obrátí se směr v této básni.

Na babičkou: Mluva, sice jednoduchá, prostá, ale přece plná kontomilé něhy.

Pamiatný posmen: Velmi zajímavý obsah ve formě uslechtilé.

Modlitba: Překlad dosti nadárlivý.

Letní noc: Pěkný nářez přírody, překlad výborný.

Prosa. Nad rapadlou hrobkou Metle: Líbá, velmi přívětivá a dojemná. Jen podotknouti třeba, že by byl barbarská rapáčka půlka vokolnictvím a že p. spis. neshoduje se ve všem s Drom. Tudižem.

Apol. Arist. a List k Drogm.: Článek velmi zajímavý, překlad všecok správný, sloh vřelý.

O přehl. posv. knih slov.: Líbá vřelá, ale v obsahu jsou věci, kterých nelze tak naprosto tvrdit.

O životě a působ. sv. Karla B.: Kontomilý a povznášející obránek života, sv. Karkati jej místo jeho nesprávně.

Vzpomínka na kn. S. Justalu: Pěkná a povznášející biografie kněze vřelého.

Nad hroblem Ant. Pastorka: Velmi tklivý doslov.

Přístup Moravěnka Blíže: Sloh vřelý, v pravdě poetický. Obránek nad míru tklivý a dojemný.

Pamiatky Apollometk.: Vše vřelá dle pravdy. Sloh neúkonný.

Sero a svitání: Vypravování velmi zajímavé a poutavé, v němž se vrací pěkný noveltický talent.

O hografském evangeliu: Článek velmi zajímavý. Práce výborná svědčící o pěkných studiích. (Místo pisar třeba psati pisar a místo tuks má býtí touš).

Obránek se: Kontomilý, velmi něný obránek se životem.

Sv. Grill a Methoděj — p. naše umění vřelá: Článek dokonalý obsahem i formou, v němž se vrací velká píle i obratnost. Pěkně Jungmance lepe ochránce než ochrance.

Čím se líbí státní církev ruská od církve římskokat.?

Práce všestranně vřelá, obsahem i slohem vřelá, kojení. Toliko sluší, sv. Epiphania pojmenovává Salaminským nebo Cyprským a nikoli Sirkborutským. Bylť biskupem v Salamině na Cypru, Anacortus, Άρχιεπίσκοπος jest hlavní dílo jeho. Místo Alexandrinský píše se nyní Alexandrijský.

Krásná neděle na Vělebr.: Líbá dojemná v vřelých barvách.

Žeďa mesmrtelnosti duše v Pent.: Vše správně v obs. i slohu.

O ces. morchovořtavi: Článek ten svědčí o pěkných studiích spisovatelových. Vše, co tito čteme, velmi poutá, místo střeží má býtí střezě.

Několik slov o rusk. ces. duch. v vřelých lit. ž.: Velmi krásný vlastenecký článek. Pěkně Jungmance lepe psati než pomněl než napomněl.

Několik slov o chorálu: Pěkný vřelý krásných myšlenek. Začátek obsahuje velmi krásnou kresbu přírody. Všechna ostatní líbá jest divotajna.

Dr. Matěj Procházkový, d. kanovník

Poslání Musea.

Τὸς παῖσι γέγονα τὰ παῖρα, ἕνα στήθεος τινὰς σῶσω.

Kor. I. 9. 22.

plixoité od nového letopočtu lid-
stvo století, kolikrátý rok si počí-
lá naše Museum. Dostí značná
jedny doba jeho tvorbě dobře svěd-
čí o jeho potřebě a důležitosti. Ť
nebudíž se mlásta připomněti
posí o poslání Musea.

Ť Poimú nebožtík, na výsost šlech-
ný biskup brněnský, František Antonín Šindl
(1832-1841), ač rodem Němec, dobře jsa toho
bedliv, aby slovo Boží bylo podáváno vždy v
rouše důstojném, „vybírel bohoslovce a du-
chovní k protivečnému studování mlouy lidu
dobře věda, že znalost jí u většiny duchoven-
stva nepřesahuje stupně znalosti lidu pro-

stěno. Rovněž dbal velice o to, aby se v pluv-
nětě vzdíla česká knižovna a dopomáhal
k tomu vlastními příspěvky. České řeči a
literaturě nevedlo se tehdy ještě příliš val-
ně; na školách rakouských poklíženo na
ni jako na cizince a jazyková stejnorodá
nost bohužel nebyla téměř ještě ani na
popíře.”

Spravedlivá jato mnohapatí plubo
ké zapustila kořeny, že od té doby počítá
utěšeněji se zmáhala obalost a píše o ma-
terový jazyk český v bohosloveckém seminá-
ři v Brně. Ť nabývala rázu čím dále tím
utěšenějšího a učiteljšího, ač vyspěla v
literární jednotě, později právem zvanou

„Kříží Tröblovu“, a má vypučela udešená
 raiolest - Museum. Latím, ne-li dříve, láosca
 k podnému jazyku i v Olamouci se po se
 minářích českých vědy iinněji zohřívala
 houč ku pravdě, dobru a krásce vědy citli-
 vou. V Museum se snahy jejich protkaly,
 poznaly, spojily. Museum stalo se spo-
 lečným praporem a pokladem. Protož
 Museum jest spolehlivým měříčem a po-
 letek i zpravodajem, v čem a kterak se po
 seminářích pracuje s vědách mimokolej-
 ných. De pak jest také i mocnou pobud-
 kou ku práci, jest na bitedni.

Museum liší se ode všech listů če-
 skomoravských v pravidě jmeně přičině, pla-
 oně psaní účelem. Kterito všechny ostatní li-
 sty mají za úkol podati za peníze poučení
 a zábavu, a snad až v poslední řadě pomá-
 hají dobré snaze a vloze se rovněž: Museum
 pobízelo si jako jistou daleko za první a nej-
 důležitější. Do Musea ukládají členové je-
 dnol: literárních své prvotiny spisovatelské a
 má se také oně slohové a věcné obratnosti
 a spjatnosti, již jest potřeba, má-li se práce
 poklati se zdarem u veřejnosti, čili jinak, uči

se zachováte s literární veřejnosti. A že toho
 jest za naší doby nesmírně potřeba, kdož jest,
 aby nachyboval?

Tak se ptili jsme se u stásky, při které
 nyní pečlivě sbírá zraký přecet světl. Kralovic
 Křý, od sv. Otce v Tímě, až do nejproslávějšího
 signa církve sv. sv. Křý, při vyprávění zdo-
 ných sil literárních, již by s prospěchem se
 spřely přiboji pisru protikatolického a ne-
 mrtavného, a tím postavili se u nás na stráž
 vědomého, nebeského dění sv. Cyrilla a Me-
 thoděje, prave svy a dobroho písemnictví.
 De v tom jest jva zohrnuta také pravinnosť
 vlastenecká, nad slunce jest jasnější. Má-
 me svůj výrok zložit? Nuže, Štastný, Ko-
 smár, Šoptlín, Šrudička, Šodr, Alois Dostal,
 nebožtík Beneš, a m. j. jsou vychovanci li-
 terární jednoty a uložili primiční píseř
 svého spisování do Musea. Tím pak, že
 vysoce učený, velezaslávilý patriarcha nás
 msgr. dr. Matěj Trochárka jest jeho vnešeným
 protektorem a kritikem, nabývá vlastnu-
 ho dokladu své důležitosti.

Pod ochranou sv. Cyrilla a Metoděje
 „o stupeň výše!“

A. H., pořadatel.

Již plaji plachty...

Již plaji plachty, větrchem rozestřeny,
 loď našich činů v mořskou dál má spře;
 šum vlnin vlných, v síť lan co pře,
 ji řene, měřné čer pod ní pěny --

zda šťastně, kdi dožitás se cíle!
Či bouře smete se svůj vír je kdesi
než proskotání vzhne na idey?! --

○ hodník, své nedověřij síle:

snad chovatba plec, snad mocny svoje svaly
však nedověřij!

Modlitby své křídly

velet je přímu, kde pde věci sídli,
jenž křnem púby plaví, ve prach válí.
Ten i svůj koráb, - mič jen v žilní slani -
své vité peruti, věř, obehrání,
a křepě i mračkava se rozestele
- by ptektá nepohobila je křině -
On hvězdy dvě je perdy vinití pšvělé,
dvé hvězd, co křepě přešly ze Soluně.....

Nad zapadlou hrobkou Methodějovou.

(1)

Až jen několik dní a jisté na-
plní se pokus od oné chvíle,
kdy sv. Methoděj počítav a
se stádem svým se roztlačil,
se slovy „v ruce Tvé, Pane, porou-
čím ducha svého“, zesnul na
ruce své 6. dubna 885; už jen několik
dní, a přiblíží se onen veliký hod slovan-
ský, ke kterému sejdou se na posvátný Ve-
lehrad netoliko rodáci země svatováclavskýj,
ale i vzdálení pobratimí, aby důstojným
způsobem oslavili jistělelou památku ú-
mrtví slovanického apoštola Methoděje, aby

na hrobě jeho společně s ostatními bra-
try slovanickými pomodlili se se onomu Je-
dinému, jednací na počesť slovanických a
páťolí, jednací za zdar všech slovanických
kmenů.... A svačecír oné slavnosti již pla-
ne, a svačecír hováá pořád pevnější a pevněj-
ší naděje, že památný den jímotí sv. Me-
thoděje roznití a se pslavě povzbudí ka-
ždého, kdož uenává a předom jest si vel-
ké váhy světové, jaká, venikla z púso-
bení bratři solunských ---; svačecír oné
slavnosti již plane, a Bohu budíť žalová-
no, že nebudeme moaci při je přiležitosti

pokleknouti na skutečné hrobové Metho-
dijově!

„Jste nešťastní, - o Bože polituj, jak
nešťastný jsme lid!“

V převratech psudných a dějích obrov-
ských ztratilo se vše, co Mojmir, Rostislav,
Svatopluk, Cyrill a Method s vytrvalostí, u-
datností a láskou vykonali pro svůj národ
milý, chráníce mečem i slovem jeho pro-
spěchu; „bývalá sláva velkomoravská za-
padla na předy, ni stopy po ní nebylo na
tváři země. Pruty Svatoplukovy nezůstaly
železnou melem na vršky Slovanstva -,
přiharoval Maďar od východu a našel
by pruty rozptýleny, ve slabých, nesvorných
rukou. Divoká bouře nepřátelská přenesla
se přes řeku pítvu a smetla s ní na předy
velikou říši moravskou i jejich svět boho-
služby slovanské, vypěstovaný zde pečli-
vou rukou bratří solunských -“ co nám
svatým a milým, ve vrach nepřítelů stá-
hli, „v bláto pošlapali...., zapadl onen sta-
romoravský Velehrad, zapadla hrobka
Methodova v rukmích jeho, a nikoho ne-
ní, kdo by nám ji ukázal!“ - -

Jak těžko tomu všemu uvěřiti, jak
těžko si pomysliti, že by, moravská matic-
ko naše, závistníci a nepřítelé:

„I zrahých památek Tvých pteci slavných
ztrpili si všeckné jen smích,
že by dikou rukou byli vyhladili každou
stopu bývalé Tvé slavné moci ---, jak těž-
ko tomu všemu uvěřiti, a přece to pravda.“

není Velehradu, nenáme místa, kde je-
lo jeho, jenmu odporučil umírající bratr
ten dobrý lid slovanský slovy: „bratře - ne
opouštěj učení svého na Moravě, zůstane
u jeho dobrého lidu a vyprávěj ho Boží pra-
vde,“ nenáme místa, kde hrobka jeho,
jenž nám byl - pravým apoštolem!

Šťastnější nás věru jest povědě děčné
dítě, jež protivši se z chladného a nepřítel-
ného světa, nenalezši v žádné chatce ani
laticka ani maticky, a doptavši se, kde,
kdy a jak mu pochováli laskavé rodiče,
zajde si pospoň na hrob, zahuje jak mu v
tom světě bývalo smutno, až bédno! -
Zajde si na hrob, ale děčné dítě cyrilla
methodějské nemohou do dnes na spra-
vný hrob pte Methoděje, protože niko-
ho není, kdo by jim ho ukázal, na tom
velikanském a zapadlém hřbitově již
velkomoravské ---, jehož nejdrůbežnější
část spojovají prý v sobě nivy a řeky o-
kolí novo-velehradského.

Veliké zájisté při vidělo památné
foto okolí, mnoho věčné a drabého
pohrobeno v něm, nuže zda také pravda,
že pohroben v okolí novo-velehradském
pravost nejvácnější, že zastupána v něm
hrobka Methodějova!?

Dříve než se odpovědi na tuto o-
lásku přikročím, míním stručně do-
pověditi se známé pravdy, že sv. Metho-
děj nikde jinde, ale jedině na staromorav-
ském Velehradě zemřel, a tamtéž pochován byl.

He na Moravě pochován byl, svědčí
 „excerptum e libello de conversione Coran-
 tanorum“, v němž se píše: „Methodius
 Jugothus a Haventanis partibus intravit
 Moraviam, ibique quiescit.“ Kdežto pro
 myšlénku, že by sv. Metoděj v Římě byl
 zemřel a paměť v kostele sv. Klementa
 vedle svého bratra byl pochován, mimo
 několik lichých domněnek, nic zaručeného
 a přesvědčivého nemůžeme uvést, což mu-
 žeme všim právem věditi nadřeceným pla-
 vím „intravit Moraviam, ibique quiescit.“
 Neboť „excerptum pro, alespoň jak v něm
 Ginzel sděluje, jest pomátkou prostořekou,
 nalézající se v jakémsi kodexu ze století
 XIII., jest památkou spolehlivou, souhlasící s
 jeho věcí s legendou pannonskou a bulhar-
 skou, v níž se píše, že sv. Metoděj zemřel
 na Moravě. Že na Velehradě zemřel, možno
 souditi ze svědeckví jýchv legend, především
 však z onoho místa legendy pannonské, kde
 se píše, že učeníci jeho poradivše se i ma-
 ležitou počtu vydavše slůvku církevní latin-
 ský, řecký i slovanský nad ním obělovali, i
 „položila jej v sbornéj črkvi“, a čemuž stru-

čná legenda bulharská připojila ještě slo-
 va „po levé straně se řdi, za stářem sv. Bo-
 horodičny.“ Správně legendy pannonské smí-
 me všim právem věditi: nachází se v spi-
 sovatele, jehož vypravování se shoduje pře-
 ro ve všem s ostatními doklady historický-
 mi, a kterýž dle všeho byl jedním ze žáků sv.
 Metoděje. Byl to tedy poměru učenníku
 zajisté věci prasnádnou, vypravati nejen ži-
 vot, ale i jeho jméno a pohřeb svého mistra. —
 Kde však stál onen synodální chrám, je-
 ho legenda nezpomíná; má se však všeobec-
 ně za to, že mluvil se v hlavním městě mo-
 ravsém, ve kterém přemářoval Metoděj
 duchovenstvo a synodě, tedy na plano-
 ravsém Velehradě. A pravdiva-li jsou slo-
 va, že „poloha tohoto staromoravského Velehra-
 du nikam jinam jlásti se nemůže, než
 kde nyní Uh. Bradiště a St. Město leží“, což dle
 uvedených výroků, byl sv. Metoděj pocho-
 ván v dnešním okolí novovelehradském,
 puda jako posvěcena jest jeho tělem, a
 pouťníci za každým prokem jest zvo-
 lali: „Stěj, noho, posvátná místa jsou kam-
 koliv stáčíš!“ (Dokončení)

Apologie Aristidova a List k Diognetovi.

(O dlemyho Douketa, přeloženo z Revue des quest. hist., Paris, 1880.)

(Dr.)

isar Gladion pde čtyř let pro-
 hlédal si země východní. Již byl
 poněkud zasvěcen také v myste-
 ria eleusinská, a v zimě r. 125-126

v Athenách mohla se jeho pohrdavě pyšná
 zvědavost čímci rozjiti, čemu se lehda v před-
 ní mluvě říkalo pověra (δευσιδαιμονία) kře-
 štánská. Aristides, jenž star se učeníkem Hri-

stovím neodložil pláště filosofického, učinil ze své výjimečnosti skutečnicí víry, a podal mu apologii, která ještě ve 14. století byla velmi rozšířena. Eusebius ji znal, a sv. Jaroslav ji přisoudil velikou cenu literární. ¹⁾ Ztratila se docela? Zajisté se udržela dosti dlouho, aby bylo lze domnívati se, že tomu není tak. Jaroslav však málo kdo ví, že konec r. 1878. (pravdě- když se odebral na věčnost Mgr. Dupanloup, jemuž byl věnován) vydán byl zlomek této apologie, vyňatý z rukopisu arménské a latinské vydání u Otci Mechtaristi v Be- nátkách. ²⁾ Překlad francouzský byl podán ve Světcích r. 1879; zatím co se Francouzka se připravovaly dvě zprávy o tom nálezu: Folikář v Německu byl pověřen nejeden pře- klad podle originálu. ³⁾

Přivodcové těchto poznamenaných prací o- patrně listinu zkoumali a nezděrali se uvanati její přivodnosti.

Ale když p. Renan, jenž před časem pře- řánil ve Speciegi doma Fibry "zlomek apo- logie Melitovy ze syřštiny, poněkud nevápe- ně zamítl tento nový text v poznámce, již v poslední chvíli učinil ke předmluvě svého spisu o „Cirkvi křesťanské.“ Le pak jeho ná-

mitky a spůsob nebyly upřáhány, ⁴⁾ učiníme tak my a přiberouce v opravu listinu již zná- mou, totiž list k Diognetovi, uvidíme, nepoda- li dosti pevně spory s apologií Aristidovou.

I.

„Jest to článok plýtký (composition plate), soudí p. Renan, ⁵⁾ jenž by nedobře svěděl ko- mu, co Eusebius a sv. Jaroslav pravili o vlone spisovatelově, a málo by svědčil jmensovitě té zvláštnosti, že dílo ono bylo contextum philo- sophorum sententiis. ⁶⁾ Spis par arménský neuvádí ani jediného výroku spisovatele po- hanského. Nauka náboženská, jež se v ní nachází, onať rozvádíva Trojei, Učlení a Marii, navrývá Matkou Boží, jest podoběj- ší než ze 14. století. Také znaláť historie nebo spíše mythologie nepřipada na věrného spisovatele II. století.“

Opálejme tuto troji námitku, pro níž ne- chce p. Renan listiny uvanati.

Křesťan se probal byl jen zběžně pozná- nými, jež jsou přidány spisům dávnych spi- sovatelův, zajisté uvanamenal, kterak spiso- vatel i navzdjem se uvádějí: přebírají myšlen- ky i se slovy, některak si za povinnost neda- douce, aby oznámili odkud a čí vlastně jsou.

¹⁾ Hist. eccl. IV, c. 3, 3. — De vir. ill. c. 20, „Quod usque ho- die perseverans apud philosophos ingenii eius indivi- dum est.“

²⁾ Sancti Aristidii philosophi Athesiensis sermones duo (U- nelis, in monasterio S. Sacari, 1872.)

³⁾ Revue de philologie et de philosophie, trad. de M. Luv. Tautior (Paris, jan. 1879). — Ibid. De l'authenti- cité du fragment d'Aristide, par M. L. Massébeau (mai 1879). — Revue des sciences ecclésiastiques (mai 1879), Un fragment de l'apologie du saint Aristide d'Athènes, par M. l'abbé Baumard. — Tübinger theologische Quartal- schrift, Himpel (ser. II. 1879, p. 102. ser. 1880). — Theol. Litteraturztg. Bonn, 1879.

⁴⁾ Alejoň ve Francii, neboť dlužno připomeniti člán- ku v moskevském listě Krievém (v dubnu 1880), jemuž zvaní své touto věcí se obírá. Spisovatel, p. Emire, dohlédá tu hlavně na nezary listiny, aby od soudil na- přímý soud páne Renanův. Právě tak, že podal na- ský překlad v Rozhledech pravoslavných (v újnu 1879).

⁵⁾ L'eglise chrétienne, pozn. 2. str. 11. (v Paříži 1879).

⁶⁾ Ep. 33 ad Magnum. „Apologeticum pro christianis ob- hilit, contextum philosophorum sententiis; quem imitatus postea Justinus et ipse philo- sophus.“

Cože vidíme na začátku zachovaného klomku? Učelostlouný díkaz bytosti sorchované.

Nuže, křesťanský filosof z Athen patně říčí se ju Timaeem, jakoz poněkud porději v Římě předřoval se Cicerona, jenž mu byl vykládal Platona. ⁷⁾ - Císar Flaudrian, říčejný filosofii řeckou, zajisté snadno se ocitl duchem jako s hájí Akademiou, řadyž mu byla předložena slova:

„ Co se mně týká, kníže, stvořen bys z milosti Bohů přišel jsem přece na svět. Pozíraje ku na nebe, zemi i moře, na měsíce a hvězdy, po sléze na veomír stvoření, ⁸⁾ jest ku velice s pradivením, kterak krásné dílo to jest uráđeno. Však i jupiteri zrak na sebe, praví mi cosi v nitru, že všechno to jest spravováno sorchovanou silou (force maîtresse), že jest Bůh tvůrce a sprá-

vce všehomíra, konečně že kdož jim dal zákon, a pohyb zajisté byl, mocnější a větší než jeho dílo. Odřhnouti národ od zachovatele a řiditele všehomíra jest činem klopotným a jakož vidí mi se, téměř nesko čemým.

Ušak proniknouti jím se papsouí slovy jstým, toť jest věc nemožná, a nedáří se nikomu, kdožkoli by se jí podjal: neníť slov. ⁹⁾ Bůh v pravdě jest přirozenost nekonečná, nevypřítatelná, všelikému tvoru nepochopitelná. Jediné polie lže s něm říci, že jeho prořitelnost spravuje jeho dílo, a že jako jest jeho původcem, jest i jeho vládcem a božským pánem. Ve své dobrotě stvořie všechny věci viditelné, ¹⁰⁾ dal je s dar porokolení lidstému. Nuže on jest jediným Bohem, jehož dlužno vájvovati a velebiti, blážíti ho paps svého máme milovati jako sebe samy.“

(Petrášování)

Průva o schizí Velehradské ze dne 1. srpna 1884. (Pr.)

Po krásném přeladě let minulých pojali jsme i r. 1884 úmysel navštíviti posvátný Velehrad, abychom uříce místa posvěcená šlépějemi sv. apoštolů slovanských sv. Cyrilla a Methoděje ovaniti byli, rozvícení a posilnění svým duchem, ktený vedl nesmetelné věrověsty naše. A ušlechtilé křivě naří dalo nebe dojíti cíle s páter 1. srpna 1884. Ten den zavítalo na Velehrad 9 kněží, 1 podjáhen, 33 bohoslovci brněnští, 23 olomoučtí, a po jednom

z Lince, C. Brnějovic a Křakovu. Celkem tedy 69. O ½ 8. hod. představili jsme se společně vdp. děřa noví; křil ho značný počet účastníkův a tož tím roidostniji, jěšto pny vš schizí počínal neluěiti. Oděud jsme šli do velebného chrámu velehradského na slubě Bohů. - Předem promluvil s nám od evandělejší strany oltářní P. Uychodil, kaplan velehradský, několik pdečňjeh slov vltacích. V řeči své kladl veliký díkaz na práci společnou.

7) Dr. De nat. deon. II. c. 2. a Oclaa. c. 17. Bylo by lže sledati hojně podobnosti dialogu Oclavia s naším klomkem.
8) Timaios, v. II. epin. Klalonovjeh, vyz. dídot, str. 204. zde slov ó di pús, oúganós i kósmos, ktd.
9) Bůhne se velmi správného řeči Baumgardova, přěsto že vyklazuje něcoobit odhýřet od překladařně meckého; jme novitě na tomto místě, ředěti, soudíme, jest se sč přěřvopř. podobnost s mltěm v Timaiu na m. u. v. tón pús pátēga

καὶ ποιητὴν τοῦδε τοῦ παντός, εἰσεῖν τε ἔργον, καὶ εἰς πάντα εἰς ἅπαν ἐξελθεῖν ἰδούσαντων.
10) Ibid. str. 205: Λέγωμεν δὴ δι' ἑνὸς αἰτίαν γένεσθαι καὶ τὸ πᾶν τοῦτο ὁ θεὸς καὶ ἑνὸς ἑαυτοῦ ἑαυτοῦ ἑαυτοῦ δι' οὐκείας πρὸς οὐδένος οὐδέποτε ἐπιγίγεται ὁ θεός, κτλ.
- Volno p. Demanovi: viděti s tomu esni plýřtého: poham byl by abí souva napoval, „že Bůh se pomníva všem stvoření.“

Po misi sv. jří a příslušnou složil P. Prostějovský, ke-
nala se na jaře schůze slavnostní. Když byl před-
seda jednoty olomoucké p. Jakub Knappp zahájil
schůzi upřímnou řečí p. pp. bohoslovci bñenská sbo-
rem. Utě nás počalo rokování o albu bohoslovce
kém, které se má vydati na polavu r. 1885. Nově v
lé přičině ustanoveno, zašlou-li práce též někte-
ří bohoslovci ze seminářů českých, že náres
má zníti: „Album bohoslovce českomoravských,
part. i. nikoli: „A. b. moravských.“ Ponechává se
na vůli posylati práce buď přímo pořadatel P.
Vojt. Křížičkovi v Mor. Ostravě, nebo prostředni-
ctvím redakce „Musea“, - a po nejde do poslední-
ho října. - To je p. Fr. Uenkhuda, boh. bñ., se zda-
rem a všeobecným souhlasem zvolal téma:
„Idealy Slovanská a idea Cyrillomethodějská.“
Kto přednášce této znamenitě přiléhav pověs-
šepci sbor: „Já jsem Slavan.“ To něm p. Il. Cigaš,
boh. olom., řečnil o hrobce sv. Methoděje. Stěhoval
si do hřbitva osudu, jenž nalehl na plast, naří, že
neví, kde pohřben postlad náš nejváženější - kto
sv. apoštola našeho - nevidával se však naděje
jeho nálezu. O řeči té velmi pochvalně se vyslo-
vil P. Uychodil. To p. Cigašovi slova se říjal boh.
bñ. p. Jan Trichystal, a promluvil přesvědčivou
řeč: „Otázka sociální a idea Cyrillomethodějská.“
Sbor byl zapřen sbor: „sv. Cyrill a Method.“ Boh.
olom. p. Borifide Segela učinil p. obšírném spi-
se vepomínku pracného ač svorného pěsti-
lele idey cyrillomethodějské slovenského báonika
Jana Kolého, jehož státek naroceníny připada-
jí právě na rok 1885. - Sbor „To den“ zakončil
mile prožitou dopolední schůzi.

Po obědě šli jsme do vsochyně velehrad-

ské, kdež nám P. Uychodil se vrácnou pcholou
vylouil památosti chrámů obnověného.

Potom na jaře pokračováno ve schůzi.

Nežli p. Knappp zpravil shromážděné o
loňské činnosti v literární jednotě olomoucké,
došel telegram od P. T. pp. professori Dr. Pospíši-
la a Ul. Šťastného; slova telegramu ztlumena
shromnou bouří vděčného pochlasu. Porůvadř
čas mi volně pokračil, nečteno jví zprávy o čin-
nosti Růže Jursilové bñenské; p. předseda před-
zal schůzi na zprávy veřejněné písem, kteréž
jen stručně doplnil.

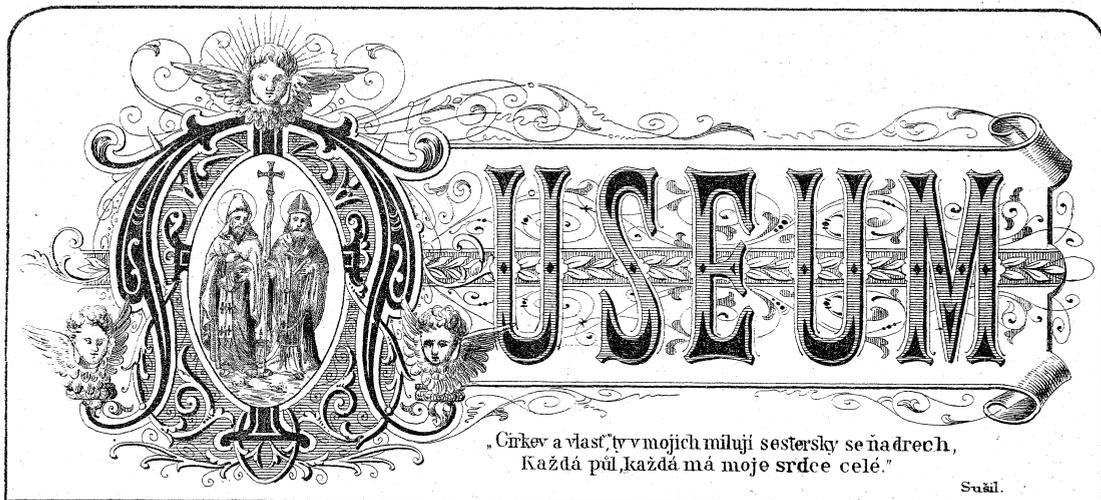
Došlo k volným návrhům.

Přítomný P. Šustala kladl účastníkům
-něním na práce, aby působili v ten směr, aby
i naše kněžstvo co nejhojněji se účastnilo ve
lehradských schůzích; přičinny jsou na biledni.
U hři smysl napomínal i přítomné boho-
slavce. - Jiní ještě P. T. něvění i oba důstojní
páni velehradští promlouvali k nám slo-
vy nadšnými.

Večer pak nastala v zahradě Besedy
nemucená volná zábava. -

A pak pslovili jsme na posv. Velehra-
de předvečer velikého jubilejního roku 1885. -
Opouštěli jsme posvěcená místa s vědomím
vynonané povinnosti. Křes se tam psřichni s
hýmž cílem ubíráme a shledáme i s plavno-
stní pov sám!

Dodatek. Zpráva tato doplňuje a sprá-
vuje se v ten rozum, aby album se jmenovalo
„Růže Jursilova“, almanach bohosl. jednot li-
terárních, a by spoluredaktorem byl s bñen-
skou rúží velehradský P. Drašar.

1885

čís. 2.

Stvoř svět si. —

(Br.)

*Stvoř svět si, v
kterém žiješ, v
kterém žiješ, v*

*stvoř svět si ve hrudi, stvoř svět si velkolepý!
Kdy šlepněš mendaru ti tužeb květy třepí,
kdy sám jsi, bez druha, co slá vroucích šustem
by srdce tišival ti v řádu v íru pustém,
kdy činy unaven jsi, přes strádání neuznaný:
jen dej se v let v svůj vnitřní svět
jak v říše kalich motýl vánkem hnáný.*

*Ten kalich v ten svůj svět! Tam soudce neklamavý
ti na škráň diadém — když hodem jsi ho — vstaví,
tam bláznivý pohledu se bez mráčku ti sklene
a v srdce kroní mír, ať lédné, opuštěné,
tam přívrsky tvých snů se v postavy ti vtělí,
jich smaví líb slast sálajíc
ti osvěti mhlou vnitřní návoj stonělý.*

Spěj v svět svůj, spočív tam jak na svém zlatém trůně.
 A samy všednosti ty přiševřivé kůně,
 jež rejí tebe kol - se hrásou zavraždí,
 jak v mlhy černavé by slunka svity padly --

Nad zapadlou hrobkou Methodějovou.

(Psk.) (O.)

Někdo, zda také pravda, že v okolí novověhradském jest, ať po-
 dnes zasypaná hrobka Methodě-
 jova, že jedině toto okolí mohlo by nám
 odpověděti ku slovíčím :

Kde, uch, kde jsi hrobko Methoděva?
 tráta tvoje srdce prorývá,
 hory, doly rce, kde jsi chová,
 který pahrbek jsi ukrývá?!

K otázce této nemáme dostatečně odpovědi,
 neboť vše co se o věci této vypravuje, sbudo-
 váno jest jen na domněnkách, z nichž ani
 jedinká není odůvodněna zaručeným škr-
 tnutím v písemných památkách. Víme jen,
 že slavný staromoravský Velehrad zanikl,
 a že s jeho pádem zapadl též hrob Metho-
 dějův, ale kdy a jak se to vše stalo, ještě
 nám nikdo úplně nevyprávěl. Žlyví
 nám jen přání, aby co nejdříve kde jaká
 bludička v této otázce ustoupila zářivě-
 mu světlu pravdy.

Jsou pak především tyto domněnky o
 tělu Methodějově rozšířeny : učennici a

stitelé Methodějovi vzali z hrobky na Vě-
 lehradě tělo jeho, a chtěli je ho uchováti
 snad před Uikingem, anebo lépe před pa-
 hanskými Maďary, buď ukryli ho v okolí
 Velehradském na místě skrytém a nepří-
 stupném, anebo docela přinesli ho z Mora-
 vy do Říma, k ostatkům sv. Cyrilla.

Slovím těmto nasvědčuje prý jednak a-
 sudy křesťů slovanských po smrti Methodě-
 jově, jednak zhublé bouře uherské, a přita-
 kuji prý některé okolnosti při obnově rou-
 valeného Velehradu, jakož také některá star-
 ší data z listin.

Po smrti Methodějově prohlášen byl Mo-
 ravan Gorand za jeho nástupce. Nemaje však
 volby a potvrzení sousedních biskupův ne-
 byl opravdivým arcibiskupem; samojedi-
 ným biskupem v diocesi moravsko-pannom-
 ské byl tehdy Uiking, jímž od 880 ustano-
 ven byl Janem VIII. vedle Methoděje dru-
 hým biskupem se sídlem v Řitě. Iva při-
 vržencem a nástupcem strany německé, po-
 važoval kněze slovanští za lidi nepovolání

a nepřiváděje liturgie latinské t. j. německé.
Aby urychlil ukončení díla jím prohlášeného
a zabránil Gorandovi přístup na stolicí arcibiskupskou, obvinil v Římě zemřelého Methoděje a libovile a Goranda prohlásil za usurpatora církve moravsko-pannonské. Tožsvoje důvěry Svatooplukovy a jea rozhodnutím papežovým za jediného správce a biskupa prohlášen, vyliučoval ze společnosti věřících nepodajné a tordošijné, jakými dle jeho rozumu byli kněží slovanští, pronásledoval je ---, říkáje prý s přivraňenci svými: „Venite, Gorandum opprimamus eique insidiamur. Discerpans est enim vita ejus a nostra et diversae ejus vitae, nobisque improbrat peccata; si hunc vere sineremus, revisisceret nobis Methodius“ a proto, aby se tak nestalo, jak láká legenda bulharská vypravuje: „Tichnicum in sedem episcopalem evehant, vel potius per hunc sedem devehant, et quanto per Methodium clara erat et multis praeclucens, tanto per Tichnicum in obscuritatis spelunca declinata.“ — Tiching tedy nasyprávěl kněze slovanští všelikými protivnostmi, až konečně 886 a jara byli knězi Methodějovi doprovázeni „manu militari na poměří a vyhnáni ze země. Vyprověření zvolili Bulharsko za své útočiště.

Nebylo prý by tedy divu, kdyby učenníci a ctitelé Methodějovi v této době útrap a protivností byli tělo svého mistra na bezpečnějším místě ukryli. Pohrůtkou k přenosu

mohla prý jim býti asi ta okolnost, že Tiching Methoděje i v záhrobí pomluvou nasyprávěl, prohlásuje v Římě o něm, že sobě hleděl pověry a nikoli spásy duší, sváděl a nikoli pokoje ---, že tedy snad obmyslil těch něco proti tělu světcovu ---

Ostatně kdyby prý se nebyl tento přenos stal uš na Tichinga, tož prý velmi pravděpodobně stěti se tak mohlo u křoviných bouří uherských. — Domněnku tuto, jak jsem se dočetl ve článku Matěje Procházky, uvoznřněném v II. roč. sbor. Vel. hlásá mezi jinými také kardinal Pantolivy povazuje, za pravděpodobno, že kdyby Maďari ještě pohanští do Moravy se vedrali ohněm a mečem všechno hubíce, že tehdaž tělo sv. Methoda ve stolčioném chrámě. P. M. pochované, bylo na ručost ode kněží, ctitelů sv. apoštolů slovanských, odtud vrato a do Říma xaneseno, kde uloženo vedle těla sv. bratra jeho Cyrilla. To pak stalo se proto, aby drahocenné ostatky ty nebyly od pohanů zručeny a sice od týchž pohanů, kteří skutečně na potom všechny křesťanské chrámy na Moravě olupovali, s hrusnou surovostí unesvěcovali a bořili a tudíž i nejslavnějšiho stolčioného chrámu na Velehradě neušetřili,“ jak poznati možno z listiny sepsané od vévody morav. bujarého Přetislava, v níž týž vítěoslavný osvoboditel Moravy praví: „Illacrimavi sane et intimo corde sum percussus, quando videbam loca illa sacra, ubi coepit christianitas, devastata et diruta,

atque in rudibus dissipata jacere, et ecclesias in illis partibus terrae nostrae omnes ad unam spoliatas et profanatas existere." - Než, ať se již tak nebo jinak stalo, tož přece jisto jest, že bouře maďarské jsou nejhlavnějším činitelem, že hrob Metodějův přenesen byl z chrá-

mu velehr. Když ne do Říma, tedy jisté pod zemi a rozsypan byl rozvalinami a že později na hrob Metodějův bylo zapomenuto, jakoby a někdo tělo Metodějovo skutečně bylo do Říma přeneseno bývalo.
(Petr.)

Apologie Aristidova a list k Diognetovi.

(Napsal Henry Doucet, přeloženo z Revue des quest. hist.; Paris, 1880.)

(Petr.) (Br.)

Reklas všickh převládaj:

Rěčník si tuší, že smí proniknou. ti ještě dále do přirovnosti Boží, a vědomosti jeho nejen překonávají určitosti a vstetem nauku Platonovu, ale i rčení z dialogů vracují se mu velmi často na rty, jako příkladem významy, jimiž vydavatelé armenští hladou na rovně αὐτοῦ περιεσ εἶδος: Bůh, idea to jsouci samanosobě; Bůh nevyzlovitelný? Bůh, jousí nade vsí bylosti viditelnou i neviditelnou.¹²⁾ P. Aubé shledal ve svém spisu o sv. Justinu¹³⁾ místa, kdež, dávajíc se rozpomínal slov učitelových. Tato srovnání, jichž tuto netre položit, s veliké části připadají k našemu xromku. Tdáž zedobledá se tím jedna ze vlast-

nosti, jež pronesl s. Karolím o Aristidu: quem imitatus postea Justinus et ipse philosophus? Za druhé, uknamenati jest, že dogmatický sloh spisovatelův nejví se býti dokonalejším nade sloh sv. Justinova. P. Renan, ukazuje na půvlastek, Boží Rodička,¹⁴⁾ jenž se tam dává Panně Marii; ale pouhý pohled ořejmí, že půvlastek ten jest nepřirodní vločka (interpolation), jež vankoncem přerývá řadu myšlenek přirozeně plynoucích od obrácení světa na víru, ku volbě dvanácti apóstolů, jimž bylo uloženo dále obraceti. E smad není to pouhým opakovaním něčeho, v čem byla řeč o tři řádky výše? A nač toto opakování? Položme tu úplně ono místo, jež obsahuje vy-

právání víry v náboženství Kristovo: „Jest ostatních nauk pohanůvých, byl apologetům padivením, a přece ho nelze klásti na rovně místu v Genesii. P. Massobieu právem připomíná Pastora Hermas, Mand. I.

¹⁴⁾ Tak smýšlel také p. Baumard, neboť tohoto řádku napřelžil. P. Santier připsuje výpravu Dejvara xbožnosti spisovatele armenského.

¹¹⁾ Otto, De Justin. script. et doct. (v Jeně 1841), str. 128. Hlavo sententia, ex qua Deus avivnyus vel avarov'jussory dicitur, materia platonica est.

¹²⁾ Requib., kn. VII, str. 122: ἐξ ἐκείνου τῆς οὐσίας.

¹³⁾ Saint Justin philosophe et martyr (Paris 1861); viz kap. I-VIII. části II. Spisovatel chyboval, že místa, která jsou si podobná jen xlaběra, počítal velmi rád na to rovně. Inevitně výklad o původu světa v Timaeu, an tak říkají od

Syn Nejvyššího a byl nám zjeven Duchem sv.,¹³⁾ sestoupil z nebes, narodil se v paniny židovské, a Paniny vstal na se tělo a přijav na se přirozenost lidskou zjevil se jakožto Syn Boží. Evangelium svým ošivil všecek svět a naučal si jej páskami lásky. Učeníku svých zvolil si dva náct apoštolů, aby osvětlil svět světlem pravdy. Ukřižován byl od Židů; vstal z mrtvých a vstoupil na nebesa. Poslal své učeníky do všeho světa a přikádal jim, aby nesouce tuto pochodeň a konajíc rázně učili moudrosti všechny národy. Toto jejich hlásání zjavis se nese ovesce do dneška a volá všecek svět ku světlu."

St. Justina rozepisuje se podobně vypročítávaje, co proroci z Ducha sv. předpovídali.¹⁴⁾ že Textis Kristus přijde, že se narodí v Paniny, že stane se slověkem bude undravovati nemocné i málo mocné a bude křísiti mrtvé, že bude nenáviděn, napřeván, ukřižován, že umře, že vstane z mrtvých a vstoupí na nebesa, že v pravdě bude Syn Boží a bude jím naučován, že vyjde několik mužů;

13) „Ipse Dei altissimi est Filius et una cum Spiritu sancto (una cum podle překladatele německého není prof rade opovr něno) revelatus est nobis: de caelis descendit, ex Hebraea virgine natus, ex Virgine carnem assumpsit, assumptaque humana natura semetipsum Dei Filium revelavit. Qui evangelio suo vivificante mundum universum, consolatoria bonitate sibi captivum fecit. [Ipse est Verbum, qui ex progenie hebraica, secundum carnem ex Maria Virgine Deipara natus est.] Ipse est, qui apostolos duodecim inter suos discipulos elegit, ut mundum universum dispensatione illuminatis veritatis suae institueret," etc.

14) I. Apol., o. 31, str. 94. třetího vydání Ottava v Jeně 1876.

aby uvěřovali tyto věci všemu pokolení lidskému a že jmenovitě z národů pohanských mnoho veň uvěří." V našem úlozku není o nic více; proč by se tedy měl položit až na IV. století, kdyžžte Apologie sv. Justina byla psána uprostřed II. století, a kdyžžte filosof tento, jak víme od sv. Eusebia, napodobil Aristida?

Poslední výtkou o nic perněji se neakládá na pravdě. Běží tu o „znalost historie nebo spíše mythologie spisovatelově úlozku."¹⁵⁾ Než on se neuvěřvá mythologii, alebrí hledá zakladatele a náboženské nákonodárce národův. Také osoby, jejichž s počátku připomíná, jsou mu bytostmi lidskými, byť i měly jména božská. Kromě křesťanství potkal se s takovým násozem v Timaiu. Tam doložiti lze věc tím, že první lidé se pravili byli potomky bohů, však těch bohův, jimž původce světa v řeči připomněl, že je stvořil, a že nejsou nesmrtelní. Sem tam jich jest na veliké částí v obou spisech tých. Toto nové srovnání poskytuje však opravu v latinském překladě textu armenského. Tam staví se bytosti „Chronos" po boku bytost jakási neznámá „Hiera" na místě obyčejně jeho družky Rhey, jak ji jmenuje Platon.¹⁶⁾ P. Massa¹⁷⁾ ve slánku (Rheinisches Museum für Philologie, v. Frankfurt, n. M. sv. II. 1880 nadepsaném Aristides und Justin die Apologeten) domnívá se F. Bücheler právě z též chabé příčiny, že část zmíněného úlozku byla co do formy přepracována.

15) Timaios, str. 211. srovn. Apologii: „Sihnici et Barbari genus suum ducunt a Belo, Chrono et Hiera, aliisque suis

bíeau posmívaje co si s Héré vyloučil ji prá-
 vem vytýkaje, že přece nelze Junonu učiniti
 bohyní barbarickou. Nuže, dejme teď slovo Ami-
 anovi a slyšme, co praví ve svém listě k císaři
 Hadrianovi o soše bohyně ve Pthasu v Kolchi-
 dě: „Bylo-li by souditi a podoby, řeklo by se, že
 jest to Pthoa.“¹⁹⁾ Všechno ostatní jména jsou umí-
 ma: patří ještě do oné mlhavé jitřenky dějin
 řeckých a nastupují ony rozmanité živly, které
 zmondáhla se vkládaly v civilizaci, živly to,
 z nichž na našich časů klade učest ethnogra-

fie. Dale dochází řada na Hebreje, pochá-
 zejí od patriarchu s Mojžíšem, jenž se na-
 zývá jen jejich zákonodárcem. Na posled-
 ním místě jsou, kdož vnaše původ od Hri-
 sta Pána.

Těchto několik divrodů, postací, aby se pra-
 kárala oprávněnost rukopisu, a jest vě-
 ru velice toho litovati, že jest tak kusý. Zlo-
 mek, jež od té chvíle právem přikládáme
 Aristidovi, končí slovy: „Ukázal jsem ti, kénisě,
 čtvero plemén: barbaru, Řeky, Židy a křesťany.“
 (Pater.)

*Opřeklady posvátných knih slovanských sv. Methodiem
 dne 26. října r. 884. dokončeném.*

(Pr.)

roku 1884. na 26. den měsíce
 října, svátek sv. Dimitrije,
 krajana našich ss. Cyrilla
 a Methoda ze Soluně, při-
 padla tisíciletá ročnice veli-
 ké slavnosti, kterou sv. Method na Vělehradě
 vykonal na poděkování Bohu za dokončený
 překlad Pisma sv. a posvátných knih kostelních
 jazykem slovanským. Poslechněme, co legenda

staropannonské v XV. kapitole praví o témže
 dni a svátku před úplnými tisící lety: „Ty-
 brau a učovníků svých dva kněze rychlopis-
 ce, přeložil v brně český knihy sv. Metho-
 děj, počna od březnu měsíce do 26. dne říj-
 na měsíce. Záltať i evangelije s apoštoly i
 vybranými službami církevními s filoso-
 fom přeložil nejprve. Tehdat i nomokanon,

divis pluribus. Graeci vero a Jove, qui heus vel Jupiter dicitur, originem trahunt per Helenum Xuthum aliosque eorum descendentes, nempe (toto nedává smyslu: snad dříve que ad Helladem), Inachum Phoronem ac demum Danaum Regem Aegyptium, Caumum Sclonium, ac Dionysium Thebanum. — Avriam filosof pohanšký a vstetník Aristidův, netajil o tom svého euhomerismu v Avriabasi Alexandrově kn. I. k. 1. : *Ὁ δὲ γὰρ ἔην οὐρανοῦ κτλ. ἢ ἔ Ὀρβασίος, Δεόν υἱός, ἢ Ὀρβασίος ἦ*

*ἐν τῷ ἰσὺ τοῦ Ἀντίου ἐγγρη δὲ ἐν Ἰνδοῦ ἦκε ὀργα-
 ρίαν ἄγρον. P. Massebicaeu dovolává se první
 knihy Theofilovy k Antolykovi, hl. 7, kdož
 Bokokus jest postaven v čelo dynastie Ptolema-
 ův, srov. o Belu a Chonovi kn. III. hl. 29.
 19) Srov. Avrianiu Olynd moře černého,
 vyd. Didot, str. 257: *Ἐἶν δ' αὖ, ἡρώ γε τοῦ οὐγῆ-
 ματος οὐρανοῦ, ἦ Πάα.* — Hempel potvrdí-
 je toto čtení samým jménem armenšským: *Corr.**

řikajíce náhonou pravidlo, i otecké knihy přeloučil. — Skončil překlád náležitou chválu i slávu Bohu vzdal, jenž propůjčil takovou milost i úspěch, a v tajemství s duchovenstvem svým oslaviv, vykonal památku sv. Demetria."

Tedy 26. října před tisíci lety sv. Metoděj káňal slaviti veřejně ve chrámě velehradském štastné dokonání takorůž svého poslání apoštolského na Moravu, dal chvály Bohu po slovanšce zpívati, že propůjčil takovou milost i úspěch jemu a Moravanům, aby dokončen byl překlád posvátných knih jazykem slovanštým, jazykem, který porůžně paměti papírové Hadrian I. r. 869, a Jov. VIII. r. 880. posvětili na jazyk také církevní, aby se jim směla obět Nového zákona, aby byl nástrojem milosti ve svatostech a jim se směly zpívati fenešské hodinky. Slavnost ta byla děkováním Bohu, že i národy slovanšce přijal v ovčinec svůj, a límo církev své, matky to všech národů, že odevzdal je v ochranu církve, aby i Slovany učila vřelánosti, učila je pravé humanitě i lidšlosti. Byla to slavnost klázení nákladního kamene literatury slovanšce. A nákladním tímto kamenem omě budoucí mnohotvárné budovy písemnictva slovanšceho bylo Písmo svaté. To pak křesťonský kámen vyhládkli, otesali a budově literární na náklad položili, byli první spisovatelé slovanšce, první theologové slovanšce, velcí svatci Cyril a Metoděj. Sv. Cyril začal a sv. Metoděj záčate dílo a Boží vůle dokonal a právě tak tisíc let Bohu obětoval tyto prvotiny písemnictva slovanšceho a provedl

o to, aby náhnal tomuto národu i v jeho pradách literárních.

Alle kde je, ptáme se snad, tento poklad v dědicství Cyrillomethodějské, od nich předložené písmo sv. ? — Te knihy již není, ba ani opisu u ní máme, ano, čeho nám ještě líteji, ani uprav určitých nemáme, jak přesce vypadala, jakým a kterým nářečím slovanštým byla překládána a jakým písmem psána. — Legendy a kroniky staré nám vypravují jen, že ss. apoštolé mluvili a psali slovanšce a že nám přinesli nové písmo. Než jakou slovanštinou mluvili a které písmo vynalezli, jest a bude ještě dlouho nejisto. Mnoho přemnoho se již otom učenci nabádali, napsali knih, a přece ještě nepřivedeno v tuto temnou komůrku slavistický ani tolik světla, bychom mohli aspoň poněkud rozeznati literky ve knihách Cyrillomethodějských a jen tušiti, jaká to řeč v nich. Lavila otázka tato je šiboleť slavistický. Ni dosavad se otázka o jazyk a písmě ss. bratří a tedy i překládku svatých knih jejich vykrystalovala ve dva tvary a to ještě s hranami ne dosti vřetelnými. Práví jedni, že církevní bohoslužebný jazyk slovanšceho bylo někdejší nářečí starých Bulharů na Balkáně, jiní, že nářečí Slovinců ve Staré Pannonii; jedni, že psali hlaholici, jiní, že cyrillicí. Na které straně tedy pravda, ba aspoň kde větší pravděpodobnost ?

(Pokr.)

L. C. Budějovic. S Boží pomocí počali jsme v liter. jednotě dne 19. října nový rok druhého pětile. tí — právě ten den, kdy před pěti lety, první předse- da poprvé v liter. jednotě k přátelům svým mluvil a je nadšenými slovy vytkl, aby činili svou povinnost jako křesťané a jako Čechové. Tentýž pán, na témže místě po pěti letech dojemnými slovy kládl nám na srdce, jak horlivě a obětovně pracovali třeba na nynějších časech. Jestli to důstojný náš p. viceředitel, jenž řízením Božím před několika lety mezi nás byl uveden a naučivně mezi námi slovem i skutkem budí a podporuje lásku k Bohu a národu. Jeho zásluhou prosperovala jednotka léta minulá a da- ří se stále, tak že odkhodlali jsme se nyní rozvinou- tí činnost svou i na venek rozšiřováním užiteč- ných knih nakládáním knižkoven a podporo- váním českých škol v Budějovicích.

První schůzi jako předčlenou valnou kroma- du měli jsme již dne 11. října t. r. i vykonali jsme záležitosti týkající se vnitřního řízení jednoty. Skoro všech 118 členů bylo přítomno, kteří naji- stě mnohou prací přispějí jednotě i společnému orgánu našemu Museu. Jednáno také o tom, kterak jest potřeba podporovati literaturu i více pěsto- vati bratrskou vřejnost s bohoslovci morav- skými.

L. Píra. Při akademii, již jsme konali na 1000 letou památku dokončení překlada Písem sv. sva- tým Metodějem počti nás víceinou navštěvou nej- důst. náš volepastýř a promluvil asi v tento rozum: „L. chine, kamž mne volala povinnost, přišel jsem k vám, uslyšev, že máte dnes aka-

demii na památku své veliké události, kdy sv. Metoděj dokončil překlad Písem sv. K. této slavnosti jste se najistě delší dobu připra- vovali a není tedy okamžitým nápadem, ný- brž jest výrazem toho, co v srdci vašem trva- le napustilo kořeny. Jestli mne, že takové sna- hy, takové smyslovím nacházím mezi vámi. Akademii počali jste sborem; Otče náš, „jako byste byli chtěli naučičiti, než přišli sv. bra- trři na Moravu, že byla doba před Otčenášem. Taký tu rozdíl! Pokané neznali důvěrně obra- ceti zraku k nebesům k nekonečné dobrotvě- mu Bohu, jsmuž my křesťané smíme říkati: Otče náš! S. věrověstům děkujeme za přestác- ný pohled, za víru křesťanskou. Bůh jediný byl od věčnosti, jeho povinnosti, jeho čiti a milovati nás naučili sv. Cyrill a Metoděj; ale však nastalo v čase, není od věčnosti, a pro- to se ho můžeme slavit, když ne svou mocí, za- jisté s pomocí Boží, a proto se modlíme: „slav- nás od něho.“ Tak jest v Otčenáši obražena všechna filosofie křesťanská. Avšak, jest-li Bůh naším Otcem, jsme my jeho děti, on nám dá, chléb náš vzedějí, jsme my mezi sebou bratři a máme si odpouštěti, a v tom čase jest obražen všech rád a všechna věsta socialní. — Ale svatí věrověsti nedoneli nám jen víru, oni položili základ naší li- teratury vynádelem písma a překladem Písem sv. K. Které to písmo bylo najistě radostno by bylo s určitostí uvedli, ale doposud máme jen naději, že přece někdy k tomu dojde. (Přk.)

„Církev a vlast, ty v mojih miluji seslery se nadrech,
Každá půl, každá má moje srdce celé.“

Suhb.

Perun.

(O.)

*V chrámech se pohanských
hřínou trásla model tlupec.*

Fr. Šišil.

*ak hrdě vspíná hlavu do oblak
a týčí ruku bleskem okovanou!
Na čele božském černý krosí mrak
a oči hněvem rozpálené planou!*

*St před ním nástup s měnou poklonou,
nevelký nástup. Radbod kněz mu v čele.
Prející nástup, a tu vytonou
mu nad obcí mraky podzřelé!*

*Přem školne, oko hněvem naplano
a nabodá se na ten nástup malý:
„Hle, Peruna, tvé stádo poddané
až na tu hostku supi uklovali!“*

Hle, Perune, já strážcem byl jsem tvým,
já chránit' měl ti ovce od úpadu —
Ušak ňel, že vlcí přišli k nebokým
a hroznou padkali ti na nich vracu.

Dva přišli z dálky; jako bésové
se vrhli na ně, loupili je, rvali,
slov jedovatých více s nové
je proudem náhubným ti ulivali.

Tá chránit' měl ti ovce před bésy,
já chránit' měl ti ovce napadené —
Ušak ňel, že slepě každý navěsí
se na jich slova, za nimi se ňeme —

Ó Perune, já nechci přeruš' čas,
kdy všechny tvoje vkují do poroby, —
já nechci ňít, — ó ukau mne, bože, ukau,
já nechci hledět na tvých věrných hroby!"

Kněz mlkl. Zastup sklonil hlavy níž,
a Perun, událo se, že vší se týčí
a vedá rukou, jakby svazil' kříž
chtěl s Vělehradských bání, jimi ho ničí —

A udá se mluvit' s „V čase nášeré,
když otec Čech se strojí k dalně pouť,
když bral se od oteckých od dvěř,
kdo vedl vás a nedal nahynouti?"

Kdo vidci Lechu, jeho bratrovi,
kdo vnukl mu, by svoji vedl četu
ve kraji tomto tiché pod korovy,
v Moravě krásné, ráji vonných květů?"

(Dok.)

Kdo strážil lid, kdo v boji pomáhal,
kdo vítěství mu dával v boje vřavě —
A iu to všechno strojíte mi ňal
vy, děti otců, jen jsem vodil k slávě?"

Ó nevděčníci! To ty oběti,
kterými stové mne vaši čili,
to vděk váš, synové jich, prokleti,
že vy jiu jste mne urádně opustili?"

Ó jďte jen, ó jděte i vy pryč
a přichyťte se kletých synů pekla —
Ušak běda! Sobě pletou hanby bí,
jimi ňhubem je — "tak iusta jeho ňekla.

A hodě vrpíná hlavu do oblak
a týčí rukou bleskem okovanou!
Na čele hroby odpadlíkům moak
a oči hněvem nad nevěrci planou.

Dlí nástup tvářé níško ma nemi
a strachy chví se před Perunem bohem;
sle kajících proud stírá dlaněmi
ten, vutek ji klumí nose v oku mnohém.

Děl Radbod nas; Bůh volá starý vás,
jiu oltář stavte, dejte obět' znova
a jisté nedá vku ma pospas
vás nikdy silná rukou Perunova!

Jiu vstaňte, vstaňte, smířte Peruna,
neb hrozný boha hněv je pro nevěru;
či obět' největší, mu koruna
u boha světlá neutěče věru!"

Nad zapadlou hrobkou Methodějovou.

(O.-Dok.)

ěrojatnost takového zapomenutí nastává jednak další částí zprávy Přetislavovy, v níž mluví se sice o obnově znesvěcených míst, ale ani sebe menší se neděje poptávky po hrobě toho, jenž místa ta svou přítomností a šinností posvětil, jednak ona okolnost, že ani markrabě Vladislav, nahláda je v lesnatém katišův xdejší cisterciácký klášter, stejně jako Přetislav o hrobě Methodějově ani zmínky nečiní, jako by skutečně, jak jsem již napovídal, tělo Methodějovo do Říma bývalo přeneseno. A máxná, že jediné a podobného omylu, avšak a těchž zapomenutí vznikly pondějí některé zprávy, jež všechny odepírají Moravě tělo Methodějovo a Římu je přisuzují. Patří sem především a práva n. r. 1580, dle níž tehdejší biskup olomúcký, Stanislav Pavlovský, domnívá se, že ostatky sv. bratří odpočívají v Římě, požádal papeže Řehoře XIII., aby mu je vydal; ale neodvázal jich, ještě papež obával se zneuctění, sděluje listem biskupovi: „de sanctorum reliquiis, quas postulas, semper romanis Pontifices huiusmodi memorias retinuerunt diligentissime, voluerantque apud se esse in hac Urbe, — semper eas tamquam pretiosissimum thesaurum conservarunt, summeque in honore habuerant. His autem in locis, in quibus haereticorum pestis saevit, eas rideri

et concalcari, dolendum siinopere est. Interim si reliquiarum particulam aliquam habere volueris . . . curabimus, tuo desiderio satisfieri,“ a sděluje zároveň v odpovědi k císaři Rudolfovi II. dané, že, „si catholicam religionem in Moravia, ut oportet, stabiliri atque augeri intelligemus, tunc enim possunt Sanctorum illorum ossa, Deo adjuvante, eo transferri.“

Podobnou zprávu podávají také spisy kardinala Baronia, dle níž tento ovšem a jakémisi ohledání ostatků sv. Cyrilla a Methoda v nejstarším oratoriu s. Klimenta mluví, ale spolu dokládá, že v této věci takle slyšet, „quorum (s. Cyrilli et Meth.) sacras reliquias nuper sub altari in eiusdem ecclesia (sti. Clementis) sacello per vetusto re-pertas accepi,“ ale že písemné legalné listiny o této události není.

Současně pak Baroniův, monsieur Rocca, mluví nad to rovnou a šťastněm opětném nalezení svatých těl apoštolů slovanských na tehdejšího papešování Sixta V. 1585-1590. Svědectví však Roccevo, jak mýlí kardinal Bartolini ve spisku, památky historickohvěstické, archeologické o sv. Cyrilla a Methoději jakož o jejich apoštolování mezi Slovany —, spis tento věnován byl poustříkům slovanským r. 1881. do Říma přibylým —,

že má do sebe větší měrou věrojatnost.

Mimo uvedených spisovatelů, kteří všickni věřili, že toto Methodějovo jest v Římě, zastává jí toto mínění ještě mnozí jiní —, než ani jsou slova, a domněnky jejich věrojatny, čili nic, tož počce uřistane neuvratnou vědy pravdou, že sv. Methoděj na staromoravském Velehradě zemřel

že učennici jeho položíce jej v sbornéj črtě, že okolí toto jest posvátným, ano, že jest nám tak dra- hým a posvátným, že dříve na posvátném Velehradě, než vcháme s právem volati: Vždy chceme k Velehradu bráti, Čiť nás vídce na pouevské pouti, on nás spájí, námy ukopí, láskou, síle uštklad dá!

O životě a působení sv. Karla Borromejského.

(Před přednesením v slavnostní akademii bohoslovcův Budějovských.)

nes tomu právě 300 let, co zavrhl Milámem žalostný nárok, co dral se bolný ston ne státných nader chudých vdov a sirotků nad rakeví

otec nejdobrotivějšího, přítele nejlepšého, těšitele nejvěrnějšího. Plác se vdechy nesly se k nebesům a tisíce úst spolu blažovějše památce muše, jehož duše spěla k výšinám nadhvězdným. A kdo byl ten muž, jehož tisíce tak hořce plakali? Kdo byl, že láska a nehnání všech — bez rozdílu stavu — jej na cestě do věčnosti pro- vázaly? —

Muž ten byl sv. Karel Borromejský, arcibiskup milánský, uorný, svatý kněz, dobrý pa- stýř stádeč sobě svědomého, vnošivý lidumil, mučenník lásky — obětovní lásky k bližnímu. Ano mučenníkem lásky byl, a protože lásku svou lidu věnoval, láb ten mu opět láskou splatil. Láska k bližnímu jako červená nit vine se celým jeho životem a jest nejkrásněj-

ším plodem na stromu ctností, jímž se svě- tce tento skvěl. Nuže, abychom poznali bližně charakter ten velkolepý, pokusím se prodati několik rysů z života tohoto uornu křesťan- ských kněží.

V době náboženstvámi a politickými o- třáskami na výsost vrušené, v době, kdy Le- ther sil náště a nendíváť k Římu v srdce svých vrstevníků, v době, kdy morovní utráce- nost mamrona nakrándilo se ve všech vrstvách společnosti lidské, v. 1538. narodil se mu nám- ku stromě bližně Miláma sv. Karel Borromej- ský z rodičův šlechtických. Rodinu Borromei- ňůvšela k nejslavnějším šlechtickým domům Milánským, neboť matka Karlova pochá- vela z proslulé v dějinách rodiny Mediceiv a byla sestrou kardinala Julia Caesara, po- tomního papeže Pia IV. Kámek knížecí, sídlo nádhery a rozkoše, byl tedy jeho kolebkou, avšak neměl ukánonosného vlivu na jeho mravy, ne- boť Karel již jako štýlý pachelik jevil hlubo-

hou kbořnost, vřadné nadání a náklonnost k stavu duchovnímu. Lbořnou mysl nachoval sobě i na studiích, která konal v Pavii a r. 1559. dokončil dosáhnuv hodnosti doktorské. Téhož roku stal se strýc jeho, kardinal Julius Caesar, papešem přijav jméno Pius IV. Spovolał k sobě sestřence svého do Říma a udělil mu kardinálský klobouk a hodnost arcibiskupa milánského. Věrně reptalo se proti tomu, že papež přiburného svého tolikovými hodnostmi nasypal, ale brzo umlkli závistiví zavkykové, an mladistvý kardinál uskal sobě v krátkosti lásku všech svým mravně bezúhonným životem, neobjejnou k sobě přísností, láskavostí k jiným a velikou dobročinností. Karel nebyl ještě tehda na kněze posvěcen a bylo mu tudíž přestáti brzy na to krutý boj. Nemělť mu r. 1562. jediný bratr a tu naléháno naň důtklivě a mnoha strach, aby volkl se sebe varuho kněžské a vstoupil v stav manželský, by jím nevyhynul slavný jeho rod. Volba tu rozjště byla těžká: na jedné straně život plný lásky, nádhory, radováněk, na druhé plný ustavičného odvěhání a strádání. Než Karel odolal. Chůz dříve pevně u sebe ustanoviv státi se knězem, přijal posvěcení, aby učinil pojednou konec všem naléhavým domluvcím, pravě k papeži: „Svatý otče, vyvolil jsem sobě chot, kterou již dávno xamiloval jsem sobě.“

Od této chvíle počíná hlavně jeho bla. hodárná činnost pro církev a pro Boha. Tomá

nil jsem se, jakými bouřemi byla xmitána doba, ve které Karel žil. Koncil Tridentský právě tehda pracoval o velkolepé své úloze čelící k nápravě mravův a vymýjení všech uloždů, jež se časem nepozorovaně do církve vloudily, avšak byl po dvakráte delší dobu v činnosti své přerušen. Horlivou snahou Karlovou byl pak r. 1563. šťastně dokonán. Šjal se ihned horlivý pastýř s všekerym nápalom uváděti jeho ustanovení ve skutek, avšak potkal se s neočekávanými obtížemi a tuhým po většině odporom, ježto samo duchovenstvo ne ochotně a rádo přichánelo vstříc opravným jeho snahám. Ano tak rozvádnil proti sobě některé nešlechterníky, že se nerozpakovali ani vraždou zákeřnickou učiniti útok na život nemilého jim horlitele! Než nekale úmysly jejich se neodavřily a sv. arcibiskup pokračoval neokrošeně v opravách svých dále. Aby novou generaci kněžskou ve smyslu koncilu Tridentského sobě vychoval, založil v arcibiskupském sídle svém dva semináře: bohoslovecký a druhý pro jinochy povstávající v sobě náklonnost k stavu duchovnímu, by v něm směrem tímto byli vychováváni a tak od skány duševní xachráněni. Podotkných ústavů xali už ještě více i v jiných městech; všechny opatřil výbornými silami učitelskými a sám je měl pod bedlivým dozorem ve vědách zkoušeje a k mravnímu životu nabádaje jejich chovance. Tímto způsobem stal se reformatorem katol. seminářův a pravom bývá cén jaroito patron bohoslováků.
(Dok.)

Upomínka na kněze Josefa Sustalu.

(O.)

o malé, klidné vesničce Mařicích rozletla se dne 11. září t. r. žalostná zpráva: „Telebnyj pán náš v noci náhle skončil!“ Oj, coj, tu bylo plače a nářku! Opustěné stádo oplakávalo pastýře věrného, chudí otce obětavého, dítky přítele nejpořtějšího, zarmoucení těšitelé přelaskavého. — „Ráději celá veska mohla námi shořeti až ku prahům — však bychom si ji znovu sbudovali, raději celou úrodu polní mohlo nám zmáčknouti nepobití — však by nám Pán Bůh na rok zase požehnal, — ale otce tak dobrého, jako byl náš telebnyj pán, kdy zase dostaneme?“ Tak vyjevovale city zarmouceného srdce svého osířeli obyvatelé Mařicích. — Avšak nejen po Mařicích, ale všude, kam donikla věst' tato, plodila přehvapení bolestní, žal hluboký. Zarmoutila se církev ze ztráty věrného bojovníka Páně, zalkala vlast' nad smotí syna nadšeného, zotruchlila i naše „Příše Susilova“, poskytní přítele a podporovatele horlivého — kněze Josefa Sustalu. Udobě, kdy nejkrásněji počal rozvíjetí činnosti ve prospěch církve i vlasti, kdy pln pa nadšení a záměří slechetných úsilovně pracoval o rozkvětu věna cyrilomethodějského, zaskvácen byl smotí náhlou, nečistotnou. Na stěpu Susilově uschla náhle rotolest bujará

právě když nejkrásněji měla ovoce. P. Josef Sustala narodil se v Kopřivnici u Píbova l. P. 1854. Vystudoval školy střední na slovanském gymnasiu v Olomouci za ředitele Kosiny, vstoupil do bohosloví olomuckého. V bohosloví významněval se podivuhodnou horlivostí jak v modlitbě tak ve studiu. Láaska k církvi spojená s čistou láaskou k vlasti byla mu vodítkem při všem konání, vnoem pak světlým byl mu mimo svatě Cyrilla a Metoděje Fr. Šušil, jehož spisy studoval s velkou nálibou. Kromě studií bohosloveckých pilně studoval jazyky slovanské, jednak, aby literaturu naši plody jinoslavanskými obhacoval, jednak aby se zdatem pracovatí mohl o jednotě všech Slovanů ve víře. Stojí pak v čele všech snah vlasteneckých a literárních nískal si již jako bohoslovec o prospěch národní v seminárii olomuckém násluk nemalých. Semu najisté a velké části přičítati sluší, že mezi bohoslovci olomuckými vznikla jednotu literární a že oba semináře moravské splynuly v jedinou nadějnou „Příše Susilovu.“

Se dráhy, již tak zdatně v bohosloví počal, neodbočil P. Sustala ani, když r. 1879. vysvěcen byv, kooperátorem se stal v Lubačovicích. K bohoslovec horlivého stal se kněz vnoem, kněz podle srdce Páně, věrný následovník

svatých Cyrilla a Methoděje. Krátce sice – pouze 5 let a dva měsíce – pracoval na vinici Páně, ale vykonal mnoho. Na něm věrně vyplnila se slova svatá: „Dokonav v krátku vyplnil časý mně.“ Uprímná a dětinná láska k Bohu řídila veškeré jeho kroky, důvěra v božské Srdece Ježíšovo, jehož vroucím byl stitelem, sílila jej v četných útrapách života. Nebylo dne v jeho pětiletém působení kněžském, aby mimo po-

božnost ramní nebyl navštívil nejsvětější Svátosti Oltářní. Aby čistotu srdce stále zachoval, xpovídal se každý týden. Když po čtyřech letech svého působení v Lukašovicích pro špatné zdraví pokodlnější místo najíti usiloval, bylo mu nabízeno místo snadné a velmi dobré: P. Sustala ho nepřijal hlavně proto, že by tam nemohl každodenně adorovati. (Dok.)

Nad hrobem Antonína Pastorka, bohoslovce II. r. v Brně.

ve srdcem hluboce dojatým, v němž jedna žalost ještě nastihla, přistupujeme k rovu novému, jenž uchvátil ratolest tak nadějně kvetoucí, k rovu Antonína Pastorka. Narodil se v Kellci r. 1860. Nižší gymnasium vystudoval v Uh. Hradišti odebral se do Plomouce na gymn. vyšší, jehož ředitelem tehda byl slavný vlastenec p. Kosina, a byl jeho uctivým žákem. Na studia vyšší, právnická odebral se do Vídně, maje tam xacpatroni u strýce svého vxp. probošta Dra J. Schwetze. Po dvou letech umřela mu matič a poslední její slova rozbrala jej tak, že předsevzal si dáti světu výhost a věnovati se službě Páně. Studoval 3 ročníky bohosloví v Olomuci; do II. ročníku byl přijat na ústav brněn-

ský, kdež nepobyl než do vánoc, kdy se ho dotkla ruka Páně.

Šel na gymnasii účastnil se pilně podniků literárních; více psal ja na školách vysokých. Při tom o právdnících nebylo mezi lidem valisším vlastenského podniku v okolí, aby se ho mexi účastnil. Zvláště líbily se a účastnily jeho vlastné proslovy, av byl řečník nadaný a obratný. Takóto bohoslovec poudným duchem ráhy vystihnuv výjnam a důležitost ideje cyrillo-methoďějské reval se jí všecok, av upřímnou ubožnost spogjoval s ryjou láskou k vlasti. Teďnotě podal mnohé podce hist. jako „Slyhy české s církvi východní“, „O Janu III.“ „Sr. Methoděj před soudem sobohradským“ a j. Psal také povídky do Obzoru a jinam pod romanityjmi pseudonymi. Byl ve vědě velmi uběhlý, jmenovitě v dějinách. U seminári byl bohoslovcem z té duše horlivým, symem vlasti velenadějným. Zemul dne 29. října t. r. v dojemné odevudanosti do vůle Páně.

V Les. Budějovic. Literární schůze
naše byly dosud nejčinnější i důležitější, počest vám
vám za dobré o nich krátkou zprávou podati.

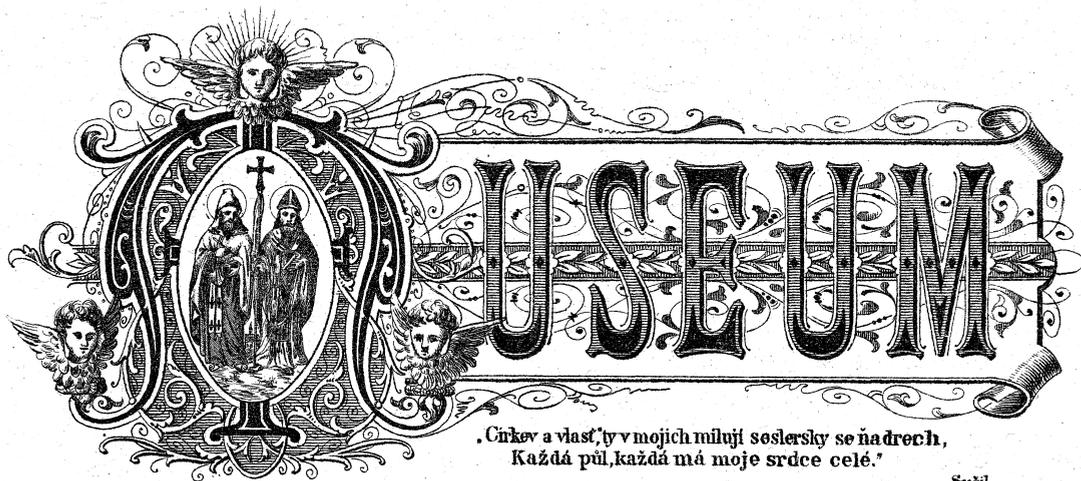
Dne 26. října list p. Fráb obšírnou řečí pomě-
ry Budějovské, chtěje povzbuditi členy, aby hmot-
ně podporovali naše Matici školskou. Pál Pö-
sumaví líká i pláče a žeká svých pomocníků,
český jich volá o pomoc; a té příčinou odhodlali
jme se přispěšky, které dosud odváděli jme U-
střední Matici školské věnovati naše Matici
Budějovské. Uplatili jme přes 100 zl. a velkou část
ku ihned odevzdali.

Na dem sv. Karla Borromejského pořádala na-
še literární jednotka skudelníky a zpěváky slavnost
ní schůzi, akademii, na počest tohoto velikého
sluhy Božího a na oslavu otevření české katedry
theologické v Těmě, na kterouž příčinou odebral
se tam náš milý velepastýř a ještě delší dobu tam
na žádost sv. Otce pobude. Slavnosti této účastni-
li se též všichni od. pp. představení naši. Před-
nášky střídaly se vhodně se zpěvem a hudbou.

Když došla nás truchlivá zpráva o smrti Ne-
stora našeho Frant. Douchy, pomysleli jme mocti
jak bychom oslavili památku jeho živého, avšak
lišího života, a sobě na mysl uvedli error kně-
ze dobrého. K té příčině slovíli jme dne 9. listu
pádu, "Večer Douchův," o němž přednášel pan
Klíma pěknou básněň Klidnerovu, "Přelostní ve-
quiem," upisobem v němž přijemným, tak že,
když byl p. Vokoum ukončil delší diškladnou
řeč o životě a literární činnosti v Panu nesni-
lého Fr. Douchy, ještě jednou našelost mono-

hých členů byla opakována. Při schůzi této
početili nás milou návštěvou dp. viceředitel a
kavatel od sv. Anny vlp. Mořček, bývalý před-
sedové naši jednoty literární, o nichž uskali si
obav násluh největších.

V Brna. (Pohr. a dok.) Za našich
dob, kdy otvírají se krahovny a kraje podu-
najské a vají se cesta k hoře Břihové, přibý-
vá světla v dějinách sv. apoštolův, a tak se
snad dokáže, že legenda panonská jest nejprve
nejší. Máť ráa pravdy a byla sepsána brzy
po smrti sv. Metoděje, neboť se v ní mčoni
ani zmínky o učínku říše velkomoravské,
kterých události truchlivé byl by najisté písa-
tel s bolestí promněl. — Sv. věrověstem našim
bylo dovoleno konati služby Boží po slovansku.
Tehda toho bylo potřeba, ale kdyby byla avlást-
nost tato děle potrovala, byli bychom se je vy-
loučili ze společnosti všeho světa katolického.
Pročeh mnohem většího významem dostá-
lo se nám od sv. Otce Lva XIII. tím, že ustanu-
vir svátek našich sv. apoštolův a svátek
vškeré dohve i nás před celým světem vyjma-
menal. — Uplně svatém máme drahocenný poklad.
Těmo sv. jest kniha pravdy a moudrosti, o níž uloženo
jest, jak Bůh obcoval s lidmi od Adama v ráji až
do smutného Adama, jenž jest Synom Břihem. Sv. Cyrilka
Metoděj hlásající a knihy této byli tehda na Moravě
jedini, kteří hlásali pravdu. Za našich dob umáhal se ve-
věra a literaturou spoúšti se dobrého směru. Intelligence
jest ještě větší dílem naše, ale snad nejsou stálekly do-
by, kdy i u nás raso bude jediným hlásatelem pravdy boží.

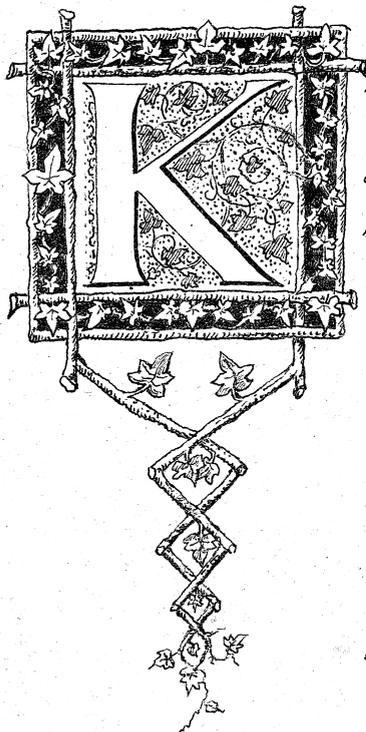

. Církev a vlast, ty v mojich miluji seslersky se nadrech,
Každá půl, každá má moje srdce celé."

Sukil.

*Perun.
(O.-Dok.)*

my čtenářské

*mě zmkl přísň. K lidu obrácon,
na jeho slibné čeká odpovědi -
Tu křik se orve ne nástupu řen:
„At' na těch xinců bích obět' hledí!"*

*A chumel lidu podráželě vstal,
kamení snesl na oltář a dary,
k nápalu strívi, nože uchystal,
by usmířem bích obět' byl stovj.*

*Tuž lid se chystá obět' vyhledat,
by v náručí ji svěřil svatých plamě,
jich letí - Však co mutě moku stát?
Lid vidí obět' přichájeti samu.*

Cizinci dvě jim v běhu stávi krok,
cizinci dvě je rjívem ohromuje.
Z nich starší chystá svatě vody mok
a mladší pásmo svatě řeči smuje.

Di k lidu mladší: Lidé xpondily,
proč pocháš od oltáře posvátného,
kde dojdeš jinde svatě posily,
kde dojdeš jě, ně přede tváři jeho?

O vrací se pět a nes mu nápalý
a roznýchýj mu oheň k šertvě svatý,
tím mrak mu svěně úsměv nemalý,
on, věře, nenechá vás bez odplaty.

Co stojíte, či stáhla ve vás krev?
Nuž nože chopte se a skolte svěře,
a ře jte ukrotili boha hněv,
dejš bleskem osvěnění vaší věře!

Nech bleskem v ruce šertvu napálě,
nech pomstě dlouhým mně se, druku třetím,
že víru cizí hlasat' načali
jme vlastní vaši — jinak bude smetím!"

Vše chystalo se k šertvě ve chvatu,
jen Radbod klekl dal se do modlení:
„Porune mocný, hned dej odplatu
cizinci — robu — na své pohanění!"

Dál Perun vrpínal hlavu do oblak
a týčil ruku bleskem ohrovanou,
na čele šerný ještě hrovil mrak
a oči plály smělou nad pohanou.

Dál Perun pme se — V duchem šlehnutí
a socha Perunova již se kácí —
Škrék stonulý kňeh a hrudi vgnutí:
„Š sdrť tě Perun na bezbožnou práci!"

Lid sbíhá se a širá uděšen,
jak Perun v prachu pokoren se válí
a v hrůze čeká, na děšný koly plen
cizince bleskem Perun mocný spálí.

Však leži Perun, pouhý štrép a smet
a čeká lid — Ten kňeh se avolna uvedá
a mluví k lidu: „Na mnou pojď a hled
a nečekej, nel pomsty Perun nedá!"

A k staršímu se bratru obrátil:
„Váš Bůh jest pravý, jenž vás vedl, chráně!"
Tu vodu Method na hlavu mu lil
a lidu Cyril slovo káral Páně.

O překladech povětrných knih slovanských sv. Methodiem
dne 26. října r. 884. dokončeném.

(Pr. - Pr.)

I. Taký byl jazyk překlada, tak tisíc let pořízeného?

sou sice veliké autority učenecké pro starosloviništinu: Kopitar, Miklosič, Štagić — ale jsou to sami rodilí Slavinci, což budi podezření stranmosti, a pak opírají své mínění důvody jen vnitřními, filologickými.

Na to historie a souhlasné úpravy legendické a kronikářské a nezbytné důsledky a udatosti historickou kritikou zajištěných kromě důvodů jazykových hlavně světsinou slavistů všech národů slovanských i cizích: Lafaríkum, Šhtěšerem, Hattalou, Vostokovým, Leskienem, Seiklerem a jinými pro starou bulharštinu. Než se k nim i my rozhodneme, uvádíme jejich důkazy:

1) Kronikář ze století II., tedy jen nejvýše o sto let vzdálený od sv. Cyrilla a Methoděje, který tedy mohl mluvit sepoř s rovesníky jejich, mnich Chrabr, praví, že sv. Cyrill a Methodě přišli na Moravu a přinesli s sebou svaté knihy slovanské. Tedy než přišli na Velikou Moravu, už nesli pryč s sebou knihy psané slovanský. Kde je psali a kdy? Jistě hned v Čáslavě nebo v Soluni, dříve než se vydali na missi. Ukládá r. 861. sv. Cyrill je ještě mezi Chazarů a r. 863. už na Moravě. Lživěji, tedy nejvýš dvě léta, než která nelze více směstnati nežli, ukon-

čení missije chazarské, návrat a Chersonesu do Čáslavě, přípravy na cestu do Moravy a cestu tu dalekou samu. Jáduse na Moravu po nejprv šli Pannonií, a to jen ji asi rychle přišli, i bylo jim sotva možná tak hned se naučiti staroslovinský, nové písmo vynaléti, v něm se vyvíčati a knihy na Moravu přeložiti a napsati.

Tedy staroslovinský sotva uměli.

2) Tože vypravuje ještě starší, jak se velmi podobá, legenda pannonská a legenda o sv. Klimentě, že totiž sv. Konstantin vynalezl písmo slovanské a hned že se jal překládati evangelium sv. Jana: *Токои бѣ Слово и Слово бѣ от Бога и Бог бѣ Слово....* "Toto legenda vypravuje dříve, než podává úpravy o křtění sv. Cyrilla na Moravě. Kritické jmenují rok 855. a rok vynalezení písma.

3) Ani sv. Methoděj, prodávaje u Kocela v Pannonii s půl druhá roku (869-874), nepůsobil tam tak dlouho, aby byl měl kdy naučiti se slovinský, ani dosti přičin psati slovinský, když přece hlavní národ jako diocese byli Moravané a nikoli Slovinci, ano Pannonie ještě tehda slušela k arcibiskupství Solnohradskému do r. 874. V Pannonii u Kocela, sv. Methoděj byl jen jako návštěvou, pohostinu vracaje se z Pě-

ma a města pro nepokoje válečné do Moravy. Jeho arcibiskupská metropole byla na Moravě na Velehradě. Na Moravě překlád byl dokončen (r. 880-884), na Velehradě slavila se ona slavnost jejího tisíciletého jubilea jme si 26. října 1884. připomínali. Tu bychom spíše mohli říci, že sv. Metoděj překládal staročesky (moravsky) než staroslovinsky, jeho přece se někdo neodvážuje, terdit, ač by bylo pravdě podobnější. A pak — sv. Metoděj církevní knihy jistě překládal dále tím jazykem, jakým se svým bratrem učal, a sv. Cyril slovinsky neuměl, to je nemožno! — Taký to tedy byl jazyk? Pravíme: starobulharský. Vidět

4.) sv. Cyril a Metoděj byli sice rodili Řekové, ale Řekové ne Soluně, města to od VII. století dvojjazyčného, jehož okolí ještě k tomu bylo a. le slovanské — bulharské. Bulhaři byli tehda na vrcholu moci a slávy. Sýchajíce se tedy mladí maři Řekové hned doma u rodičů s bulharskými svými sousedy jistě uměli dobře bulharsky. Tímto jazykem bez pochyby sv. Cyril si rozuměl se Slovany v Konstantině městě na Chersonesu (dle legendy pannonský). Tím jazykem i překládal svaté knihy a potom háral Moravanům. Že si tak dalecí od sebe kmenové slovanské rozuměti mohli, pochopíme odtud, že před tisícem roků slovanská mářiči nebyla tak od sebe rozličná jako nyní.

O životě a působení sv. Karla Borromejského.

(Řeč přednesená v slavnostní akademii bohoslovci Budějovských.)

(Dok.)

A však v nejkrásnější světlo objevila se vněšená mysl Karla va, když r. 1569. a 1570. vznikl v Miláně hlad a po té vypukl strašlivý mor. Mistodůstřed, úradnictvo a obyvatelstvo majetnější valem opouštělo město ubíhajíc před tímto zlým hostem do krajín uzdravých. Než, dobrý pastýř neopustil stáda svého, a tak ani svatý arcibiskup nečinil, nýbrž obklopen hloučkem věrných kněží vyhledával morem nachvácných, vcházel do mřkyň chateří a všudy jako posel nebeský přinášel pomoc a útěchu. On sám nemocné svatostmi, léky a pohrmy opatroval věnovav k tomu vškeré své

jmění: peníze, koberce, náčiní stěbní, pradlo, šatstvo, tak že jednoho dne vrátil se po celodenní práci od nemocných neměl ani sousta šleba ni peněz. — Hle horou! Když všechno s těsem povhá před krvavou smrtí, on s hloučkem svých věrných vcháel do chateří ubožáků, aby jim poslední nápas usnadnil, aneb je před ním nachánil. Hle láska křesťanská, láska k bližnímu! Tak těší se, v dějinách maleansme podobně? — To kněžím morem vbyvalo, on však uchovával patrnou ochranou Boží, aby ještě dále nüstal lívo, čím všechen lid jej mářoval, otcem a ochráncem lidu svého. A byl jim v pravdě. Hleděti ještě v tom, čase všeobecný chudobinec, sirotčinec a ji-

né dobročinné spolky a bratrstva.

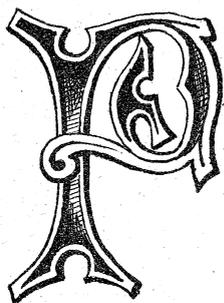
Tot' skaly jenom obraz života pravého a poštola Páně vřinovaného blahu a dobru stádece jemu svěřeného a tak působě vydechl svatou duši svou 4. listopadu r. 1584. zvolav: „He, pane, ja přijdu, přijdu brzo.“ Ne, obdiv, ale, úžas, buď v nás tato nekonečná, neúmorná láska sv.

arcibiskupa; křiče se v duchu svatosti a velebnosti sluhy Božího děkovati musíme Bohu, že nám ukázal ve svých svatých, jak bychom plnili vůli jeho. Protož řídíce se slovy Kristovými: „Těži, a čin podobně,“ i my následujme jeho příkladu a tak se staneme hodnými jména sluhů Páně.

Apologie Aristidova a List k Diognetovi.

(Napsal Henri Doucet, přeloženo z *Revue des quest. hist.*, "Paris, 1880.")

(Br. - Dobr.)

II.

o tomto rozboru přistupme k otánce nové ale přibuzné, která trváme, nového světla dodá těmto dobacím.

Na jednom místě přehledu bylo ustanovení, že podává ono charakteristické pojmenání Řeků, jež počítá křesťany na mixné, vlastního plémě. Sínže 2) vynecháno jest jméno barbarův a křesťané jsou počítáni na třetí a nové plémě, což se jim stalo pak vlastním pojmenováním. Tertullian pak přebýváje v Africe a jsa těch věcí poněkud stálek, aby

1) Klement Alexandrijský, Strom. kn. II. hl. 5. §. 44. cit. o Κῆρυπτα Θεσπov (psáno ve II. stol.) εὐὰ πρὸς Ἐλλήνων καὶ Ἰουδαίων ἡδαιαί, ἔπειθ' εἰς αὐτὴν ἔπιπov πρὸς Ἰουδαίους ἰσχυροῦσιν. Srov. Tertull. ad nat. kn. I. hl. 8.: » Sed de superstitione tertium genus deputamus, non de ratione ut sint Romani, Iudaei, dehinc christiani. Ubi autem Graeci? vel si in Romanorum superstitionibus consentitur . . . ubi saltem Aegyptii? »

jim byl porozuměl, nemůže toho zapomeněti, že v amfiteatru jest jim toto pojmenování částo rozsudkem smrti. 2)

Však jest ještě spis, kdež podobně tomuto lus malenti rozdělení, a z něhož pronikavě vane vlnuch hellenský a platonický, jako z našeho slomku: List k Diognetovi, velmi pozoruhodné to dílo mezi spisy Otcův apoštolských. Protož nájisté naslouchaje alespoň na chvíli bedlivé pozornosti.

Spisovatel, jenž není znám, podává tam kapitole, v níž dokládá, že toto rozdělení jest v koncem náboženské, ale nikoliv občanské nebo politické. » Křesťané, tak di, 3) přebývají

2) Tertull. scorp. hl. 10. » Ubi constitutus et synagogas Iudaeorum, fontes persecutionum, apud quas apostoli flagella perpassi sunt, et populus nationum cum saeculidem circo, ubi facile conclamantur, usque quo genus tertium? »

3) Corpus Apologiarum, vyd. Otto jest důležitě pro list k Diognetovi, anot' obsahuje poslední srovnání jediného rukopisu, jenž shodl ve Strassburku r. 1870. Hl. 5: κατανοῦντες δὲ (ἰσχυροῦσιν)

po městech řeckých i barbarských; jak právě ku
mu připudlo, ale příspos obují se vyřkllostem kráje
v kráji, úřavnosti i v ostatních potůbách života,
neméně jejich spisůby e d jorjak se děl, čímsi
mačným a vládním, čímsi kde kdo dosvědčí.

Prešpavají ve svých vlastech, ale jen jako příchodí,⁴⁾
mají plné právo občanské, a přece nacháší se sni-
mi nic jinak než s cizinci. Těle k nim mají nepřá-
telství národní, Řekové jich pronásledují; nepřá-
tele jejich opominají vyhnati přičinu svého zlého
Vytýkalo se jim, že jsou příchodí, neboť spisovatel
jeli si odraziti tuto výtke. Pak dělá se s Platonem
o myšlenku, proč svět jest (což ostatně přinesl slovy
téměř týmiž jako jsou v Apologii);⁵⁾ přičinca, proč
křesťanství přišlo tak pozdě na svět, přelkanna jest
s touto myšlenkou: „Pan a stvořitel všehomíra, pra-
ví, Bůh, jenž utómil všecky věci a rozložil je v
řád, neukáňal se býti lidí pouze přitelem, ale i jeho
živým.“⁶⁾ Lidí, kterak nepřelivost se nedělí od
dobroty božské, až v okamžiku, kdy zjeví se
má říšinnému pokolení s pravé cesty. Toto

ὁ θεὸς ἐλάτρησεν, ὡς καὶ Πλάτωνος, ... ἐν τῷ Τονδαίῳ ἐξ ἀλλή-
λων πολεμοῦσαν καὶ ἐν τῷ Πλάτωνος δεικνύσαν.

4) Někdy se býti dostatečně přelovíte slovo ἰσχυροὶ adve-
nae slovem inquieti, anoi⁷⁾ spíše znamená co μέτρον, ci-
vinci naomáemí: obějí prok se lidí odvívou. Toto jméno
rozlišování nás vede do Alhen, kdež List k Diognetovi pa-
tně byl psán. F. Kube.

5) Kl. 10, str. 192: Ὁ γὰρ θεὸς τοῖς ἀνθρώποις ἡγάπησεν, ὅτι οὗς ἐ-
ποίησεν τὸν κόσμον, ὅτι ἠγάπησεν πάντα τὰ ἐν τῇ γῆ.

6) Kl. 8, str. 190: Ὁ μόνον θεὸς ἀνθρώπων ἐγένετο ἀλλὰ καὶ μαργί-
θυμος. Kl. 8, str. 188: Τὸ γὰρ ἔλεος ἀνθρώπων ἡγάπησεν, τὴ
νοῦ⁸⁾ ἐστὶν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀλλήλων, ... ἀλλὰ πάντα μὲν ἐπι-
τελεῖ καὶ ἡδονὴ τῶν ποητῶν ἐστίν. From Dial. c. Trogg. c. 8.
ed. Otto, p. 30., Temais, ed. Didot, p. 217.

pokolení jest pro neschno, aby proniklo až do
hlubin přirozenosti Boží. Při tom, pravda jest,
uniklo spisovateli několik tvrdých slov o filosof-
ské metafysice, než z toho některak nelze souditi,
že by byl nepřitelem filosofie: svědkem toho jest
sv. Justín, jenž v otazce o počátcích a úřelu svě-
ta odkazuje ku knihám prorockým; svědkem
Platon, jenž vytonává, že nikdo posud nevyšvětil
úřelu. Platon omi se nepodjímá říkati tak ne-
snadného, ba tvrdí, že nelze lépe učiniti než vy-
vati na ochranu jakohosi božského spavitel, má-
li se dojíti domnění nřejatného. Podobného vo-
pravil Aristides císaři Hadrianu: „Mluvil-li jsem
o Bohu, opravdově, jsem tím provinca Bohu; učin-
mil jsem, jak moha, neb některak jsem si netušil,
že bych mohl proniknouti v jeho nevyšpítatelnou
vřněnost; jen vřrou moku jej velebiti a vyjeviti.“
Nebudil nikomu s podivením, že spisovatel náš
v podobném kamětrání učinil slov velmi pře-
bukných, an počíná vyjevám Boha, zdaje to
rozumu a řeči, aby jej osvětil v odpovědech Dia-
gnetovi, jenž si káďa býti vyjevem u vřvě kře-
stánské.

Vř hledem k jiné věci, totiž ku bohosluk bē,
jest znamenati jeho sarchovanou přisnost k obřa-
du říšinnému, jmenovitě k obřtem. Prohláší je
ucplany přede tváří Hospodinovou. Podobně smý-
šlil Aristides,⁹⁾ v jehož řeči Bůh nepotřebuje ani
7) Sacrificiis, oblationibus et hostiis Iudeorum indiget, neque
ulla in re, visibilibus creaturis opus habet, etc. Fromoj 5.
Ep. sv. Hilmona ke Koninshským, hl. 52. (Patras apostolici,
Tübingen, 1878, ed. Funk, p. 126), a náš List, kl. 8, str. 190: Ὁ γὰρ
σοῦσεν τὸν κόσμον ... ὁ θεὸς ἂν οὐτὸς ἡγαπήσεν τοὺς
κόσμον ὡς τοὺς ἀνθρώπους, ὁ δὲ πάντα πλάσσει ὡς τὸν ... ὁ θεὸς μὲν

šertvy, ani oběti, ani oběti nápalné, on, jenž nasy-
pává všecky bytosti, jenž činí radost potřebám
všeho, což jest. Však místo v Apologii české pro-
ti Hebrejům se strátilo, a není se, adax jejich

obřady liturgické byly také tak přesně roz-
lišeny od obřadů pohanstevských jako v li-
stě svatém Barnabově a v našem Li-
stě. (Pokor.)

Vzpomínka na kněze Josefa Justalu.

(O. Dok.)

rouci tušba, aby dostal místo, kde
by mohl denně nejvšestější Svátosti
Oltáři se klaněti, splnila se, když
ustanoven byl na námečského kapla-
na do Mořic: tam máje naproti
kaplínky pěkný hosteláček, mohl, kdykoliv mu bylo mi-
lo, Pánu city srdce svého ojevovati. V Mořicích působil
v pravdě apoštolsky. Hořsný příklad jeho mocně na
všecky účinkoval Jeho miličenou a božnost, podivuhod-
nou cudnost a velikou pokoru byly celé osadě káru-
ním nejvýznamnější. Mimo to nepřestávala ovšem
i ústa jeho hlasati chválu Boží. Slovy nadšenými a
sbožností upřímnou proniknutými povzbuzoval časté
stáda sobě svěřené k lásce k Bohu a Rodičce Boží,
vlastně vyjímval náid k častému přijímání svatých
svátostí. Aby pak každému stána byla příležitost
napojiti duši v těchto pramenech nejčistších, sedával den
ně, v úmí v létě přede mší sv. v apovědnici modle, se bo-
vář a čekaje na kajícníky. A šlechťnými snahám
jeho dával Bůh požehnání. Skoro každou neděli
přistupovalo několik lidí ku stolu Páně. Těště tři

dni před smrtí nářil blaženosti moha 127 kajícní-
kům podati tělo Páně.

Než P. Justala byl nejen knězem vrozeným, nýbrž
i vlastencem a spisovatelem nenárodním. Škvelým
příkladem svým ukazal světu, jak mnoho vyko-
nati může kněz prostý, jeho srdce odkojeno jsouc
láskou k Bohu, vroucně k církvi i vlasti.
Všecky dobré podniky vlastenecké našel v něm
podporovatele obětavého; v dějinách Velehradu
a Hlstatnu šel se jeho jméno písmem nlatým.
Bohatá knihovna, již nanschal, jasně svědčí o
tom, kterak bedlivě podporoval dobrou literaturu
českou. Pro květu „Příže Svatolov“ mezi bohoslovci
českomoravskými dbal usilovně; na účelem tím na-
jem do Plomouce ale i do Borna a Budejovic posý-
lával příspěvky na ceny, jimiž by odměřeni by-
li, kdož dobré práce napíše, a pocítoval radost
upřímnou, kdykoli práce někomu se zdačila.
Ze schůzí velehradských, již mocnou jsou pá-
skou jednoty mezi oběma seminární moravskými,
nevymechal ani jedině. Ináinnou tušbou jeho,
jich při každé příležitosti ve skutek uvěsti uvilo-
val, byla jednota nejen mezi bohoslovci, nýbrž i
mezi kněžstvem. Pletos o pouiti velehradské slovy
srděnými vyjímval nás, abychom, vyjádouce ne

δοκῶσα διαγέγραυ τῶν αἰγ τῶ καὶ τῶν αἰδῶν ἐν τῶν κρυμμένων γυλο-
ρυμίων. Ep. Barn., Al. 16, ed. Funk, str. 78: Σχεδὸν πάντες αἰ
ἐδῶν ἀγρίων ἀνδρῶν ἐν τῶν καὶ. Octavianus, Al. 32, odpovídá na
námitku náslejně: „Sed Judaeis nihil profuit quod unum et
ipsa Deum aris atque templis maxima superstitione colunt.“

semináře, nezapomínali na důležitý úkol svůj, ale svorně dále pěstili jednotu nutnou! Křesť. slova jeho nejsou marna!

Mimo to byl P. Justala i literárně tak neunavrně činným, že až podivno jest, kde nabral času k činnosti tak rozsáhlé. Modlitba, rozjímání, úprava duchovní a jiné přecetné jeho skutky šlechtné vyžadovaly mnoho sil a času, a přece přeložil a sepsal velmi mnoho různých spisů, a nichž některé již tu a tam uveřejněny jsou, jiné literární poníratost jeho tvoří. Těmiž povšimnutí naslouchají: „Dobročinka“, uveřejněná v *Matthioně*, „Lábovně bibl. knihovně“, již ukázati chtěj, jak asi by se mělo překládati z němčiny, četné překlady spisů Antonšvičových, překlad vyčtečného Segurova spisu „O svatém přijímání“, „Sborník Hostýnský“, sbírka písní o sv. Hostýnu, překlad „Nauky o apoštolátu nejv. srdce Pána Ježíše“ od Mycielského, „Slovník chorvátskočeský“, upravovaný dle Frana Filipoviče (lohuštel nedokončený), a j. v.

Velká a objemná činnost tato naplní nás ještě více podivem, uvěřimeli přehánky, jež P. Justalovi po celé jeho působení kněžské v cestě se stavěly. Byl po celý ten čas skoro neustále churav; neduh plicní mnoho tmptých chvíl mu připravil, ale silného ducha jeho přece nezlomil. „Bratře můj,“ tak psal k Lukáčovic jednomu z přátel svých do semináře olomouckého, „stonám a to dlouho, dlouhou dobu. Toť chutno, když člověk po práci práhne, hrdí, a nemoc mu protáhá pero a ruky své. Právě vypracováno a opraveno opisoval jsem dílko Segu-

rovo, podle 91. franc. vydání, „Osv. přijímání“ a na mi zas choroba brání úlekou rukou.... Modli se a modlete se za mne. Jest mi věru hotoviti se na smrt. Uti však chci tak, jako bych již nitra předstoupiti měl na soud. Bůh, ale pracovati a podnikati a všecko dobro a krdno podporovati chci tak, jak bych kde šiti měl sto let.“ — V Mořicích se stav jeho zdravo tni nadějně zlepšil; ustavoval se až mile. Proto tím bolestněji přehvořila každého úprava o náhlé jeho smrti, jejíž příčinou bylo nachlazení a motvice. — Za velkého účasťenství kněží, bohoslovcův a zbožných obyvatelů, jak Mořických tak i okolních, uložena byla velká schránka šlechtného ducha jeho dne 13. května t. r. na klidný hřbitůvek Mořický. Ať odpočívá v pokoji! Křesť. vřor a paměť jeho nevyzmeší nikdy z myslí našich!

P. František Doucha

nar. v Praze 31. srpna r. 1810.

† tamtéž 3. listopadu r. 1884.

U Milosrdných bratří v Praze došlo k tomu 2. hodíně odpolední sváze, v němž příbytek si zvolily zbožnost, skromnost a ušlechtilá snaha. Ony dvě poznal, komu se podařilo s ním být jem na též. Jeho obcovati, této jasným svědectvím jest, že bezmála půl století byl u nás předním strážcem literární tvorby ve smyslu křesťanském jak ve vědě tak v ušlechtilé nápravě. Národ ho budíva pamětlivě xpoměnkou xbožnou!

R. I. P.

Pamätný pramen.
(O.)

*řiti chlumeč, nad údolli
vácně jak se kvedá,
na něm lepy, sakalené
v oljmu mračna šedá,
v ohni prostřed vtr vře,
kolem ohně - divé reje!*

*Vedle v káje šerotaji
báňka socha svatá,
skončen tánc, kněží napřed
k soše dav ten chvátá,
k trůnu boha - Svantovíta,
nad nímž lepa věkovita.*

Chvátá dav ten — ha, coň noha
pojednou se vspirá? —

Staré oko překvapeno
ku předu proč xirí? —
Vedle socky, aj, dva muži,
jako ke bratru brat, se druí.

Dlouhý vous jim splývá ke nádra,
vlas jich na šíj kame,
otučila jejich prsa,
oko vlnitě plane,
a ta postat válná, přímá! —
Šij však znak to ruka třímá? —

A slyš, se rtě slovo vlnitě
lidu vstříc jich spěje,
nyní káře, nyní prosí,
nyní srdcem chvěje,
zvukem známým ucho vše
jako kouklem vábí blíž.

„Bratři jsmé,“ tak pokračuje
starší jasnou řečí,
„nauku vám přinášíme,
která srdce léčí,
pravý mir a pravé štěstí
všechněm, kdož ji přijmou, věstí!“

„Nauku tu přinesl nám
Bůh sám, stoupiv s nebe
ku svým tvorům, aby dal jim
poznat pravdu — sebe;
Bůh, jenž sám jen pravým Bohem
v Bohu lidských počtu mnohém!“

Takto dále všechny slovem
přesvědčivým vše,
hlasem vlnitým a přec mocným
hlásá xvěsti kříže,
suctu blížku káře směle,
semě prach jen šo v jich těle.

Ó coň všechno vnikol rtichlo,
i to ptáče v háji! —
Slovo muže, jako rosa
svadlý květ kelyx xkají,
padá v srdci lada pustá —
Coň v nich xdárně kličí, xvrstá!

A ta čela xadumaná
na nádra se kloní,
prchá pochyb tiseň x duše,
souhlas hrudi xvoní,
neboť k srdci cestu volí
slovo, jež xní po idole.

Však me u všech! — Mnohý ještě
xkřivu k soše patří —
postřehlo to bdělé oko
věrověstí bratři —
ohamšík jen, a jich ránem
klesá bůh ten v troškách na nom.

Vzkřiknul xástup poděšený,
xlych se kroze trestí —
Než, co to? Vše jako dřevo,
ticho v lesním klestu,
klidně v prachu leží socha —
„Bůh náš přec jen hlíny trocha?“

A jich k mužům věrověstím
 všechnen lid se vine,
 „pokřtěte nás!“ vroucí prosbou
 xní, to po kerajině,
 všechno spěchá s chlumu dolů,
 v předu bratři svatí spolu.

Ale běda — nesmíš nová!
 Tak by moci pekla
 na odpor se postavila
 všechna kloba vsteklá:
 nechce vody dáti nemě,
 Kristu nově obmýt plémě!

Živí nemě, ryhou strou
 otevírá loky,
 dávno stichly po údolí
 vlnek šumné kroky,
 v světlých svadlých list se třese —
 Hoj, což nebe nepohne se?

Kalkál stérý ret a k mužům
 vše xní okem kalným:
 „Týdný, ach, jich vody není!“
 Smutně k horám dálným
 xor všech upřem — nebe jasné!...
 O kdo podá vláhy spasné?

S důvěrou tu dvě těch bratří
 na kolena padá,
 ve křivci, její ruka třímá
 vody pomoc, rada!
 A co tání srdce, roste
 v této prosby slovo prosté:

„Slyš nás, Pane, jako v poušti
 hlasu Mojžišova,
 otevři pramen vody hojné,
 v nadru xem její chová,
 rjev se lidu ve své moci,
 divem ved jej v bludu moci!“

Dotekl se Method nemě
 křížem Šlitovníka,
 xasne lid kol — div, ó div to!
 Že rýhy pramen vzkřívá,
 s vlnou vlna v údol šumí
 v potůček se dřívě tluší.

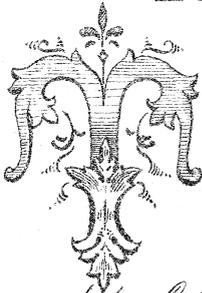
Kájásal lid potěšený,
 že ať v dálném křestu
 oxvěna xní drahnou chvílí —
 A hned v svatém křestu
 s touhou stěrá duše čista
 srdce Kristu v obět chystá — —

Tisíc let jich uplynulo —
 světcův u pramene
 na díkax teď kaple k nebi,
 jasné čelo klene,
 všemu lidu vřikol hlásá:
 xde že jemu vzešla spása!

O překladu posvátných knih slovanských sv. Methodiem
dne 16. října r. 884. dokončeném.

(Br.—Dok.)

II. Které písmo je vynález sv. Cyrilla: hlaholice-li či cyrillice?

a teprve je mnoho romaniťých
mínění, theorí a hypotéz o písmě
Cyrillomethodějském. Otázka, která
je spleťtější než o jazyku jejich.

Zastáncové cyrillice, že toto písmo
vynalezl sv. Cyrill, opírají se nejvíce 1) o jméno:
cyrillice, 2) o větší přibuznost cyrillice nežli hlaho-
lice k abecedě řecké, 3) o negativní důkazy vedoucí
z nemotornosti a neuklaxenosti hlaholice, že
tak nepodařený vynález mluve pro přičítání o-
nomu bystrému duchu, filosofu Cyrillovi.

Avšak nejsou slabé důvody, které přede-
šlé pro cyrillici opravují a na hlaholici posu-
kávají, jako na písmo svatými věrověsty naleze-
né a užíváním posvěcené. Jsou pak následující:

1) Dle Jagicce (Prolegomena ad Evangelium
Lagrabense c. XVII.) a jiných literárních památek
hlaholsky psané mají tolik a tak různých vnu-
mek starobylosti, jakých v cyrilsky psaných buď
do prsta nalésti nelze, nebo velmi po skrovnu.
To by ukázovalo, že hlaholice je starší.

2) Dle velikých linguistův a archaeologův
Grimma, Dolnera, Duricha, Kopitara, Sapaří-
ka, Miklosiče, Pačičko, Čelakovského (Sten-
str. 9.) a jiných hlaholice právě proto, že jest
méně uměla a dokonalá, zdá se býti starší

a teprve později že byla tato hlaholice sv. Cyrilla
od řídků Methodějových (sv. Klimenta) utvá-
řena a uklaxena na úhlednější a vhodnější
cyrillici a tak navrátna na počest původce prvo-
tního písma hlaholského, sv. Cyrilla, aby toto
jméno bylo svědectvím, že ne sv. sedmičet-
mici jsou původními vynalezi písma slovanské-
ho, nýbrž jen opravci. Tak by cyrillice nebyla
nežli vyvinutější hlaholice (Sapařík, Klunus).

3) Hle? jim přisvědčuje také řecky
psaná legenda o sv. Klimentu, biskupu Velickém,
kde čtou se slova: „Vymyslel (sv. Kliment) pak
i jiná znamenitá písmena, křetečnější než jsou ona,
jež sv. Cyrill vynalezl. „Tedy přirovnáme obě abcu-
dy k sobě, i patrné, že cyrillice je křetečnější
hlaholice. „Křetečnější“ je dle této legendy od sv.
Klimenta, tedy nebyvá, než že sv. Cyrill vy-
nalezl hlaholici a jí s bratrem Methodějem
psal posvátné knihy slovanské.

4) Není literárních památek, která by doka-
zovala, že by v naší vlasti cyrillice vůbec kdy bý-
la byvala. Staroslovaniština u nás, v bývalé říši
Velkomoravské, jeví se jen v rouše hlaholice. Tak
hlaholsky jsou psány naše nejstarší legendy o
českých svatých: o sv. Janu, Ludmíle, Václavě
(petrohradská), Prokopu, pamonská a

sv. Cyrilla a Methodiovi; Právěské slomky (z evange-
lia sv. Jana). Ono dvoje intermexso slovanské boho-
slučky: první na Slavos v letech 1032 - 1096. a dru-
hé v Emauxích r. 1248 - 1595. bylo rovněž klaholské.

5.) Ve slovanské bohoslužbě katolické se udržela
do dnešního dne jen klaholice (u Chorvatů na Palmat-
ských ostrovech), kdežto jen pravoslavi přijalo cyrilli-
ci. Moravská církev však slušela k Římu, tedy dle ve-
líké pravděpodobnosti měla v kostelních knihách klah-
holicí.

Těmí soudí jirak, Rus Pypin ve své „Historii lit.
slovam.“ se domnívá dle Dobrovského, že cyrillice jest
vynález sv. Cyrilla a starší než klaholice, která prý vznikla
později v Palmácii ve VII. - XIII. věku. Náhodou uchova-
ly se nám a klaholského písemnictva jen památky z mlad-
ší doby než cyrillské, ale v klaholských, jak již řečeno,
je starší jazyk a jiné známky starobylosti, jsou tedy jen
přejisy daleko starších rukopisů klaholských. A pak
nemopomínáme, že klaholskému písemnictvu církevní-
mu jeliť katolickému bylo podstoupiti, a nás boj s la-
tinou, ve kterém slovanština podlekla latině, a od latin-
ských knížet moravských po sv. Cyrilla a Methodiovi kde
která kniha slovanská klaholská a kostelany mícena a
zničena, nebo jinak se strácely knihy, když o ně duchov-
ní správa se nestarala, nýbrž jejich nepřítelkou by-
la. Rusové mohou mít nejstarší staroslovanskou bibli:

Ostromirovo evangelium psané cyrillíci r. 1056-1057,

*) Z listu od Dobrovského Durichovi 11. čerence 1796 latinské psá-
ného. Synoda Spoletská r. 1059 uzavřela a zakázala kostelní
knihy slovanské jeliť prý gothským arianismem na-
sáhlé, soudíc tak z podobnosti cyrillice s literami Ulfilský-
mi. Tu slovos Palmatský vyhlý slovanština uřivě liti přepsali prý
r. 1222. cyrillské knihy nově vymýšlenou klaholicí a řekli, že to pře-
klad a písmo sv. Jeronyma.

juněvadě a nich cyrillice od prve račětku chovánila
ruska církev. Ostatek nevda se toto tvrzení Pypinovo
docela neustranným, pověřimo-li, že Pypin jeliť
Rus shtěl asi své národní ruské arbuce dodati
větší věřnosti, pošine-li ji dle do starobylosti než
klaholici a posvěti-li ji přímým pochopením od
samého sv. apoštola Cyrilla.

Těmí nauky a domněnky hledí vysvětliti, ja-
kým způsobem vynalezeno bylo obojí písmo, a kde
jest jeho základ a kořen.

1) Dr. Frank Taylor v Jagičově: Archiv für
slavische Philologie I. str. 191. míní, že klaholice po-
vstala z řeckého písma kursivního (drobného), cy-
rillice z řeckého uncialního (versalního, velkého).

2) Userodod Miller, Rus, v „Žurnalu minist.“
v březnovém sešite na r. 1884. praví o klaholici, že
prý je vlastně písmo slovanských obyvatelů mě-
sta Korsun na Chersonesu, kde prý mu se sv. Cy-
rill také naučil. Korsunské písmo pak je prý
svým základem řecké, pro zvuky pak slovanština
vlastní Slované Chersonesští prý přijali znaky z
abecedy perské, kterou poznali skrze mahomedan-
ské Chancery, své sousedy (dle legendy: ruské litery).
Tímto korsunským písmem žili klaholici sv. Cyrill
prý potom psal slovanské knihy.

3) Největší nyní klaholista dr. Leop. Geitler
ve spise: Die albanesischen und slavischen Schrif-
ten, Wien 1883, dovodí, že sv. bratři psali abec-
dou řeckou naxmēnou. Že jejich sv. Kliment
přinesl knihy slovanské řeckými písmeny od nich
napsané do Bulhar (Vělice). Před sv. Klimentem
Bulhaři prý už měli písmo tak zvanou klah-

holici, která prý vznikla z písma albánského. Albánské pak písmo je prý smíšenina abecedy řecké a římské. Sv. Kliment a jeho spoludělníci říjice mezi Bulhary přijímali pomalu v řeckou abecedu posvátných knih vhodnější, které se jim zdály, znaky z bulharské kletice, a tak nenáhlým rozvojem a ustávením se konalováním vznikla cyrillice, jakou piší Slováci jónní a východní.

Nejen o jazyku a písmě překlady cyrillo-metodějského nemáme jistoty, nýbrž nevíme ani na jisto, co všechno knihy ty obsahovaly. Újše uvedené místo z legendy pannonské vypočítává: „Zlatič, evange-
lije s apoštolů (t. j. s epistolami ss. apoštolů) i s vybranými službami církevními (t. j. missálem a agendou).“ To vše prý sv. Method, přeložil s filoso-
fem t. j. sv. Cyrilem, Tehdát (r. 880-884) i noma-
kanon říkajíc zákona, pravidla (t. j. sbírku cír-
kevních zákonů) a knihy otecké (t. j. životy ss.
otcův poustevníků) přeložil. „Rački (r. 1863) my-
slí, že i Písma sv. nepřeloženy zůstaly jen :

Knih a Moudrosti, Jesus Sirach, knihy Mukabejské, Esther, Judith, Tobitů.

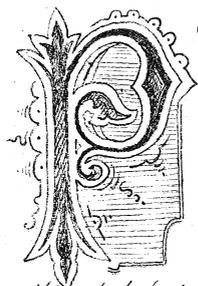
V legendě se praví, že sv. Methoděj přeložil všechny knihy od března do 26. října (r. 884). Slovo „přeložiti“ nejisté zde znamená kromě svého významu také hoto-
vý už překlad přehlednouti, opravit, přepsati. Když legenda mluví o dvou kněžích, skriptorích, kteří od března do 26. října přepsali překlad slovanských knih od sv. Methoda doplněný, oprávněný a schvále-
ný. Přepsaný překlad byl jako autentické vydá-
ní bible staroslovanské a knih kostelních v té po-
době, jak v Římě byly schváleny, pokud se věc tý-
kala víry a mravů, aby toto za doxorů sv.
Methoděje pořízené vydání bylo opořeno opiso-
vatelům budoucím.

Na poděkování za šťastné dokončení toho-
to díla velikého a důležitého sv. Methoděj ma-
řídil vlastní slavnost na Velehradě, jejíž ti-
sícileté jubileum jsme slavili dne 26. října
r. 1884.

Apologie Aristidova a List k Diognetovi.

(Napsal Henri Doucet, přeloženo z „Revue des quest. hist.“, Paris, 1880.)

(Br. - Pokr.)

isatel tohoto listu jest právě tak ne-
uprosný ke kultu řeckému. Dobře
strčil - jako sv. Justin²⁾ - co věděl
o modlách bůžků. Některé jedno-
tlivosti technické, kde jest řeč o výrobě modelů, snad-
no xavádějí k domněnce, že spisovatel mluví k

některému umělci té doby, jen Hadrian mi val-
holem sebe, tak že byli stálým průvodem cisár-
ského procestného. Takto nic se neprotiví tomu, že
Diognet byl učitelem Markovým sturelicovým³⁾
někč umělci.

²⁾ I. Apol., c. 9, ř. 23. In List, hl. 2. str. 16a. Ustanovení jest, že náš spi-
sovatel nezmiňuje vyteky, jimiž sv. Kristin se obřel na mravy o-

³⁾ Spartianus, vit. Hadr., c. 16: „In summa familiaritate gram-
maticos, rhutores, musicos, geometros, pictores, astrologos habuit.“
Capitolinus vit. Antonin. phil., c. 4: „Educatus est in gremio Hadri-
ani.... operam praeterea fungendo sub magistro Diogneto

mravnouka křesťanů uromaz jako jejich základy, jest počestna, nicméně že jsou tečem pronásledování a nemůžou vstati, pro nic jiného než pro své jméno.

Ještě jedna, poslední to stránka, pomůže doplniti toto znovurestavení. Starodávnej seznam mučedníků, jichž byl ston malest v Pavenně a uvěřil v Lyoně kolem r. 338, vykazuje ku 3. řádku tuto poznámku: „Ullhe nách Dionysios Areopagita, jenž na císaři Hadriana, podstoupil rozličná muka, iákož svědkem Aristides ve své Obráně náboženství křesťanského.“¹⁰⁾ Otta poznámka, že slova sub Hadriano mohou býti přenesena od apologety na mučedníka, ale nepochybuje, že Aristides jmenoval Dionysia Areopagitu. Odjinud víme, že tento, obráncem byv od sv. Pavla r. 52. byl prvním biskupem athenským; dále, že p. r. 170. bylo potřeba obnoviti víru v církvi této pronásledováním otčeně; tak ovšem tedy některak není vyložená možnost, že sv. Dionysios stal se mučedníkem v některém předchozím pronásledování. Předtím zajisté kolem takového bezpráví se točila žaloba, kterou vedli před císařem. Také Diognet¹¹⁾ byl svědkem, kterak věrně se věřící setrvali věřící i ve smrti. (Dok.)

¹⁰⁾ Orig. Apol., sv. III. (Anno 1872), str. 244. „Athens Dionysii Areopagitas sub Hadriano adiversis tormentis passus, ut Aristides testis est in opere, quod us christiana religione composuit.“ In spio Bayolus (Paris, 1872), Le. titulus Attice christianis, pars historica, hl. 4, kdež dokazuje, že biskup přijal čas vlády Hadrianova.

¹¹⁾ Hist. eccl., t. III. c. 23, 2-4.

¹²⁾ List, hl. 4, str. 139. „Ὁ βίος τοῦ ἁγίου ἐρεγοῦ ἁγίου καὶ ἁγίου καὶ ἁγίου.“ In nej. konec hl. 4, str. 138, možnosti tohoto místa dobře lze vyplniti domněnkou Cverbeckovou, odpovídi ku třetí otázce. Něco málo schází hlavě desáté, kteráž jest zajisté poslední.

Literární obzor.

Vlast. Časopis ku poučení a zábavě redakci P. Tomáše Škrdle. V Praze 1884. Naladadem dvořáka Vlast.

„Věži na život, víru, vrdělanost, řeč a pūdū po otčích zděděnou“ vystoupil bojovník nový a nádejný, pravý to rytíř blanický — časopis Vlast. Ještě nerhnu se od nějaké doby na nejnebezpečnějšího škůdce křesťanské víry a mravnosti a tím i své pravé vědy a všeho řádu společenského. Ten tiskem dobrým a zdravým jest možno opřecti se tomuto silnému příboji nevěry a mravní akáry. Tot jest předsvědčení všeho světa katolického, zachovalého. Pro tož s radostí vítáme nového bojovníka, jenž se postavil na straně vrdělanému dědictví po solyryllu a Methoději — k víře a zdravému písemnictví!

Býla to věru šťastná a zdravá myšlenka sbudovat Vlast a sbudovati ji na nákladech tak pevných. Býlat tu skuše nist výbornou rádkyni, že časopis, at by si vral na úkol snahu ještě uslechnitější, nemá najistěného rukvčtu bat ani býti, nejsou-li kola jeho hnána dostatkem kosmopolitické tekutiny. List, který po léta stránce pevně se těší jistotě, nezávisí na obělivosti a někdy i na milosti příspěvatelů; alebrž má a bude vždy mítí hojný výběr prací a tak bude moci věřdy poddávati z dobrého nejlepší.

A takovým listem jest „Vlast“, jichž tuto přejeme prospěchu a zdaru a nejlepšího. Zasluhujet toho i vnřeseným účelem, i zdravým obsahem a slušnou, pravou, i velmi slušnou cenou.

„Církev a vlast, ty v mojich miluji seslersky se nadrohh,
Každá půl, každá má moje srdce celé.“

Sužil.

Přístup Moravě, blíž!

Dle slov Soukupových.

(1.)

ad té chvíle, kdy svatý Cyril a Metoděj odešli v převa-
du knížecí družiny a ve
sboru slovanských žáků
do Říma ku stolici Pěro-
vě, usadila se Morava
ním u srdce trápna ja-
kás nejistota, podobná
xcela té, jakou se plnívá hrud' věčným dětem, když
slí lidé odvedou jim lůžavého otce daleko —, daleko
do světa, nedbajíce, že dítě v rodné chatce zistanou
bez — ochrany; ticho bylo na Velehradě, smutno
po čeledích! Ten srdce některého pohanského věce
zabušilo radostnou nardějí, a hlavou mu přeletělo
cosi jako myšlenka o nové moci zapuzených bo-

hův a spás věkožárných . . . , o novém věhlasu sla-
hů Svatovidových! — Už se skončil rok 867, už pře-
letěl Moravou také rok druhý, a Moravané ještě po-
řád bezsvých milených otci, Cyrilla a Metoděje,
a proto také prosby Moravanů stále vřelejší a úpěn-
livější: Hospodine, neopouštěj, — pomiluj nás! —

Sychrava říma zastavila se na Moravě, hry-
jíc kvordy a nivy bílým rouchem a oddechujíc v
hlubokých lesů chladem, že jim pouťníkovi ať slo-
va na jazyku vávla, zasteskli-li si na nepohodu.

Na pahorku, s něhož otevírala se daleko širo-
ho podívaná na nasněžené kraje moravsko-pamrn-
ské, a kolem něhož všude hluboké lesy šuměly kuka-
tavou řečí římní pohádky, stanul hlouček jendů.
Po úpravě kaňalý by rázem byl poznal, že mají

ještě daleko. Mlčky ohlíželi se v tu stranu, kde daleko v nížině obrátil se Velehrad v temných mlhách, dávající na nějakou dobu s Bohem rodné zemi. Hlava vědcova mimovolně klonila se k mohutné hrodi, a ruka bezvládně kroužila se s otěží ve zjnovatělou kůvu koňovu.

..... S Bohem, — s Bohem, Moravo osiřelá! —, zahovořil po chvíli řupan Slaviboj, tahnuv oči vzhledem na další cestu, a lesy jakoby slova jeho naslechly, seplaly si ještě dlouho a dlouho: Moravo osiřelá! —

Bylo poselstvo Postislavovo, jícíci až do Píma, spravil své milované apoštoly a otc moravské, jak bez nich na Moravě smutno —, jak libovůle kněží německých stále dotěrnější a panovačtější, a mástrahy křesťů nebezpečnější —, a jak úškaty Svatooplukovy proti knížecímu strýci Postislavovi stále podceňtejší a nížejší —.

Osiřelou byla Morava a to tím více, když 14. února 869 rozhučely se po Moravě lesy, a doubrava doubravě šeptala:

Moravěnko, apoštol tvůj — umírá!

Zvěst ta přivála od jihu na Moravu, a při ní tak neočekávaně, že se při ní v prvním okamžiku rozestěně vichřici až dolech varasil a lesy oněměly; a dlouho to trvalo, než se zase rozhučely jakoby hrane zvonil:

Moravěnko, apoštol tvůj — umírá! —

Tichounko bylo v mlčce Cyrillově kobce klášterní; jen hlubší oddech chorého strásl ho přerušil. Na prostíněm loži stál mladý mnich Cyril, ruce na prsou skříženě, mluvil ještě hlava postřena ja-

ko nádechem svatosti, rty pootěřeny, jakoby se duše i ve snu modlila na své — milé stádo na Moravě. Tím sluneční paprsek zabloudil právě mlčným cknem do kobky, taškovně a lehounce jsem šetkáváje hlavu a přestolovu a líbaje ho v chorou tvář, jakoby byl láky a míru poslem. A tle, tvář nemocného se při tom jasně, — už se usmál —, už se proboušil!

„Pán, už spěchám — —“, šeptaly rty, a slabá ruka se zdvíkala, jakoby nebeský jakýs zjev odtělo odtějí a přivonitě na vědy až na samo — srdce! —

„Pán mně kynul —“, vrátilo slabounce tichem kobky, když nadzvihnul se na loži, pohledl na obrax Uvířovaného, jenž v té chvíli jsem slunečním až oči noval. — „Pán mně kynul... už tě věrný bratře, neku du těšvati, už tě, dobrý lidé moravský, nevidím —, nepožehnám —!“

A po tom se Cyrillovi myslí zase snovali myšlenky o milém bratru a o druhém stádeci na Moravě. O jak je Cyril miloval!

„Hospodine, spasiť ten dobrý lid, spasiť a mne uslyšit!“ modlil se světec; a knavenému mnichovi v pracích apoštolských mezi Slovany vzdálo se potom, jakoby s kříže měl se hlus: „Dolýšim a spasiť!“ —

Plamené kroky přestihly nit myšlenek apoštolských. Ní malé kova blížil se biskup Metoděj s kloučkem Moravanů, aby potěšili svého milého a laskavého otce a řekli mu, že už brzy, brzy odejdou na Moravu, aby tam mladé stádo bez pastýře neosiřelo —, nezakymulo! Se smutkem na tváři a s bolom v srdci věštil Cyrillovi, jehož oko spativši své miláčky radostě varánilo, a rozekvané rty tichounce šeptaly srdceň poudrav, až se Moravanům při tom strami nalily.

.... Mlčky potom obostoupili mírné lože.

"Bratře, stáhlo nás poselstvo z Moravy, a zde kníže Slaviboj jeho vůdcem," roumlouval Metoděj; usadil se k bratru a ukazuje na statného lecha moravského. "Otcě, - dobrý otcě náš -," zastěhl Slaviboj, poklekaje u lože a líbaje ruce Cyrillovy, jež Slovaniem tolik dobrého přinesly a roždaly. - "O pomoc nám, neopouštěj svůj milovaný lid," prosil kníže, vyprávědv zprávy své, s jakými ho Moravané odeslali.....

Tichounko zase bylo potom v kobce, jakoby ručka jakás kypula od lože, aby ani dechem nerušili nemocního. - "Ubohý, dobrý lidé," seřptaly rty, "kdy tobě popřeji, abys v míru a pokoji odpočinul v libém stíně sv. kníže, kdy ustanou proti tobě v nerovném boji - , kdy se zhošiš své bratrské nesvornosti.!? - Tak rád bych ti vše, - vše dal, abys byl šťasten!.... Už vám, miláčkové, nepomohu, nemohu; Pán mne volá, a Metodějí Vám bude otcem, on vás - spasí. Pravda, že de bůs dím, bratře.!? " prosjeplával v náručí Metodějově.

O přístup, Moravěčko, přístup bliže,

Už, jak apoštol tvůj umírá; a

Slyš to Moravo, slyš rodu celý,

Kterak tebe Cyrill miloval,

Poslední dech svatě lásky věřelý

Umíraje také věnoval,

odkazuje tě jako skvost nejvzácnější věrnému bratru. Tichounka vinul se Metoděj z objetí bratrova, ukryvaje tvář v rozechvěné ruce.....

- "Vím, bratře, vsmáhá se hlas Cyrillův, že miluješ tam na křově tichost klášterní, avšak neopouštěj učení svého na Moravě. Ale posud jsme jako dva spřecheni od Boha zároveň k jednomu dílu, táknoucí brá-

ndu na jeho roli; já nyní padám na leže, dokonávaje den života svého, však ty, bratře, zůstán u toho dobrého lidu a vyučuj ho boží pravdě - !

Domluvil tak věrný sluha Páně,

Rajský mír mu v tváři rozechvěti,

Oko hasnouc, od poromské pláně

K svatým horám s touhou zaleťá.

Metod natím v řálu přehlubokém

Tiskne ruku bratra slatého,

Přisahá mu, že se rychlým krokem

Ukropí nas pluchu svateho

a že zůstane u toho věrného lidu a neopustí učení svého na Moravě. - "Jen nám ještě, bratře, počeknej, a - oroduj za nás," zalkal Metoděj.

"Jen nám ještě, otcě, počeknej, a - oroduj za nás!" prosili lechové a žákové.

Na to povědál se Cyrill blahý,

Řekná žákům svým i bratrovi,

Poslední jak hlahol šepce draký:

"Moravaný získej Kristovi!" a pak

..... k Moravanům věrných bolu

Těho duch se k hvězdám odplavil.....

Okeň naplní se touha tvoje,

Oslovený apoštolé náš,

Keš nás všechny u Kristova nadroje

Dítky jedné matky uhlídáš.

Pros at bratři podvedení mlobou

K Petrově se lodi navrátí,

At se všechen přemilostnou slabou

Slovanský rod k pravdě obrátí.

Památky Cyrillomethodějské

se vzájemným vřeváním mezi Čechy.

(Pob.)

Slovomně jsou deschovními syny velikých apoštolů Cyrilla a Methoděje, jimž se narodili k duchovnímu a životu, ku křesťanství a ku učelánosti. Chceme je vždy uctívati a památku jejich slaviti. Památkou po nich nejdražší ovšem jest naše přehrášné náboženství, jehož směsť oni u nás roznášeli. Kvůli oni nachránilo, takže nás Slovany se nachováli námi řeč naši. Neboť kde jsou dnes Polabani, kteří neměli Cyrilla a Methoděje? —

Patří památkou po sv. bratřích jest, psáno slovanské, a liturgie slovanské. Písmem cyrilským sepsali ve staroslověnském jazyku liturgické knihy, jejichž třeba bylo k bohoslužbě: liturgie (mše), čtení a epistol a evangelí, záltař, hodinky, čtení ve staroslověnských knih, eukhologion a rituále, ektoich a minea. — Po nich máme Slované náboženské názvosloví: Hospodin, Ježíš Kristus, křesťan, křesť, křesťel, Duch svatý, Duch, Stvořitel, stvořitel, spavitel, spavitel, osoba, bůh, Trojice, milost, vzkříšení, hřích, zpověď, modlitba, roušení, mše, papež, biskup, pastýř, církve, sádný děj a t. d. Činou památkou dle lástivou jest píseň: „Gospodine pomiluj ny“ a voda světlá v podvečer svátku, svíček (sv. tří králů a Zjevení Páně).

Neméně důležitý jsou památky hmotné a

počítá se k dob slovanských apoštolů. Sem patří přede vším mnohá kaple a kostely sv. Klimenta, sv. Petra a Pavla, posvěcení sv. Kříže, na nebo vstří. Marie, Michaěla archanděla a p. Kaple sv. Klimenta v. Dorně, Chorvátě ku, Uhrách, v. Krajíně, Turlandsku a Benátsku, ukazuje nám směr, kudy se brali asi bratři solunští a říše byzantské do Moravy, odtud pak zase do říše. Země koruny české mají však takových památných kostelů nebo kaplí nejvíce. V Čechách samých máme k dob. oněch pocházejících neb jim velmi blízkých svými původem nemálo kostelů a kaplí. Kostely sv. Klimenta jsou tyto: Bývalý kostelík na královském újezdě hradu v Litomyšli připomenutý v listinách z r. 1176; stará kaple v bývalém hradu slovanském, Hradci nad Labem, vzpomenuť v listinách ze 16. století; na Levém Straně, bývalém hradišti, sídlo to vévodů pražských, jest kostel, jenž se v listinách již ve 14. st. jmenuje, o němž již r. 1158. zrušená náma tradice, že tam odtud křesťanství již vst. vstalo a se rozšířilo; bývalý kostel neb kaple na Týšhradě před sv. Petrem a Pavlem, první zpráva o něm je z r. 1216; bývalá kaple v Ládce, dříve někdy kněžským, o níž zpráva jest z r. 1753; dále jsou kostely sv. Klimenta v Dobřenicích mezi Hradcem a Sedlebrady, ve Staré Boleslavi, v Dubněch u Prahy, v Otavě u Přesče, v Chlumčanech u Čáslavi, v Chojíně u Brdy, na Králově u Písece a nad Sa-

xavou. Někdy byly také kaple: v Murách na ostrově v Chři, v Praze na Opyši; v Podhradí pražském byly také 2 kostely na Póřici a u mostu. Na jihu českém v diocesi budějovské památný jsou: kostel farní prastarý v Měrovicích, kde někde stával hrad Boření na dráze z Prahy do jižních Čech, prastarý kostelík sv. Klimenta na Páchni, hradu někdy staveb českým, již před r. 1044. stávajícím; o kostelíku na Páchni jde pověst, že jest 9. křesťanským chrámem v Čechách. Starobylé kostely sv. Petra a Pavla v Čechách jsou: na hradku Budči, vystavěný Spytkrtem I. snad na místě staršího chrámu, na Vyšehradě, založený r. 1070. s titulem sv. Petra a Pavla i Klimenta, v Póřici nad Sázavou, v podhradí Bělinském, v České Lípě, v Bláslavi a jinde. Prostělkem poudvižení sv. kříže v Brudimí pojí se pověst o púvodu Cyrillomethodějském, též starobylé jsou kostely téhož, založení v Sázavě a v Lípě. Připomenuti hodna jest i kaple sv. Cyrilla a Methoda v Ostrém Kamenně (Plausenstein) blíže Světlavy zčásti v Čechách a částí na Moravě.

Obrazy též snad se nás dochovaly z oněch dob Cyrillomethodějských. Jsou to především obrazy Krista Pána se staroslovanskými nápisy v Něme, ve chráme sv. Silvestra a vlastně obraz Krista Pána se sv. Petrem a Pavlem ve Vatikáně. Obraz Panny Marie ve Staré Boleslavi je ale pověstí buď od sv. Methoděje neb od sv. Ludmily.

Tu předešlým památkám přidá se kříže Cyrillomethodějské a studánky křestní s pověstí, že tu neb onde u ní křtili sv. bratři; též kázalebný se připomínají, a nichž proj kázali. Zvláště na

Moravě shledáváme hojně těchto památek. Též v Čechách našel se kříž Cyrillomethodějský u Stěbna (Keeben) na návrší několik set kroků od studánky křestní poblíž bývalého Krokova hradu, knížecího sídla, podobně našly se kříže ve staré osadě Maloměřic (Albřita) na návrší u silnice Karlovarské, jiný u Lučce (Lust) v osadě Vidhostické. Těšky tyto tři místa, kde maleny byly kříže, jsou v okrese Podhořanském stranou Kate. Též v jižních Čechách potvrdily se zprávy, maleny kříže, jež by mohly býti z dob 9. nebo 10. století; jsou to kříže maleny: dva u Beznové, v okrese Miletzkém, na návrší při cestě do Borovan, poblíž kaple poustnické sv. Koralie, jedon nedávno objevený ve starobylé osadě Budislavici v okrese Blatenském.

Občejně bývají památky svrchu jmenované spojeny s pověstmi místními, že tam působili svatí věrověstové slovanští; ale i kde žádní hmotné památky se nezachovaly, kolují podání tu a tam na Moravě, v Čechách a jinde, že tu kázali svatí bratři, že tu křtili a podobné zprávy. V jižních Čechách, pokud známo, jest taková pověst v Počátkách, že tam byli svatí Cyrill a Methoděj; lid pak okolí krumlovského vypravuje též, že navítali na své apoštolské poselství do jižních Čech, až do Boletic starobylých, že pronikli a při své pústi k svatému Vítu se posvětili ke cti jeho kostelík na púvábím skálnatém břehu Vltavy — budoucí to krumlovský chrám.

Apologie Aristidova a List k Diognetovi.

(Napsal Henri Foulet, překladeno a Revue des quest. hist., Paris, 1880.)

(Br. - Dok.)

III.

ahorneme-li zprávy těchto dvou listů, znamenáme, že se má jednat o druhé, jako jakási dvoška (postscriptum) k listu, a před touto prostou zřevňkou a veliké části padají námítky těch, kdož nepoznávají v listě směr obyčejné apologie. Jeho starobylost nic tím netopí.

Veliká většina kritičů počítala jej jakýmsi národním pudem na začátek II. věku. ¹⁾ Overbeck se přiměl ve předovku ke druhému otisku svého spisu, že se mu nebrubě dařilo s tímto listem lež jej pošinouiti na konec téhož věku. Tam se má ponechat, dokud — podle xristobu theologické mluvy xristyjské — paulinismus spisovatelův nebude vyložen, jehož jest důlek všech předsudek o obřadech (observances) židovských. ²⁾ Máme-li v této otázce pronést rozhodné slovo, doznáváme, že Overbeck šťastně připomíná, že paulinismus jest cosi, což nikde jinde dokonale se nejevilo než ve hlavě sv. Pavla. Čtu neběh-li o nic jiné ho, neždá se ním býti nesnadno posloupati od Aristida ku sv. Pavlu: jen potřeba otevřítí úst jeho v arapaqu a nalehli, co pravil o smířných obřadech. On z nich nemluví, ale na náhradou mluví o všem

¹⁾ Viděti různá mínění, ed. Otto prolog, p. IXX.
²⁾ Op. cit., str. 38, "Pour man süss gethan, darf man nicht daran denken unseren Brief ins zweite Jahrhundert zu setzen." - Str. 66, "Es ist das Schicksal des Paulinismus gewesen, alsannes von Anbeginn an vielleicht nie in einem anderen Haupte zu existieren, als dem seines

co právě hledáme.

Výsuv se na Athénány slovy o jejich oltáři, a svěceném, neznámému Bohu, ³⁾ končí těmito slovy: "Protož co vy stíte neznající, to já uvěštiji vám. Bůh, kterýž učinil svět i všecko, což jest na něm, ten jic pánem nebo i nemě, nebydlí v chrámech rukou udělaných. Aníž byvá stěn lidskýma rukama, jakoby něčeho potřeboval, ješto on dává všechněm život i dýchání i všecko: a učinil a jednoko všecko pokolení lidské, aby přebývalo na zvě, tvorí nemě, vyměřiv uložené časy a mase přebývání jejich, aby hledali Boha, aťaby snad se ho domáhali, neb ho malenli, ačholi není daleko od jednoho každého a nás. Nebot v něm živi jsme a kříváme se i tvóáme; jakož i někteří z vašich básníků pravili: Jeho, zajisté i pokolení jsme. Tóuce tedy pokolení boží, ⁴⁾ nemámst se domnívati, že by božství mlake, nebo stříbru, nebo kamemi řemeslem anebo důmyslem lidským vyrytému podobné bylo. A zajisté časy té nevědomosti prohlídaje Bůh, nyní uvěštiji lidem, aby všickni zvědy pokání činili, protože uložil stěn, ve kterémž souditi bude svět ve spravedlnosti, sberne muže, kte

Urkelers."
³⁾ Skutky apostoľské hl. 17. v. 23-24.
⁴⁾ P. Masselinu stavi větu, "Christianorum tandem genus ad Dominum Jesu convertit", vedle věty sv. Justina: "Βούτην δὲν πρώτος ἐποίησεν ὁ Θεός. Aristides ujímaje se prvého svého výpranu a uvěštji jej, jako druhdy sv. Pavel a po něm sv. Justín, mohl uvěsti diákan o božství Ježíše Krista, jejímu připisuje stěn ve svém martylogiu a e

přenesena do Křehavy, aby brány město byly stráženy. Toho všeho přišlo žádát poselství.

Věděli předobře jikhavští, že valnou většinou se k podobné hlásili, jaké odpovědi se jim dostane. Než oni neřídali si nic jiného, než vhodné přislíbenosti, aby mohli sotva utuchlé spory s Německým Brodem rozdmýchat v mohutný plamen, aby dokázali toho, co se jim při každém pokusu umínalo, by totiž slomili blakobyt a vřivstání města jim nejvýš protivného. A v skutku počítali velmi dobře.

Po nadsněných slovech primátora Lercla zavládlo prostornou síní hrobové ticho. Pak vstoupila se poselství.

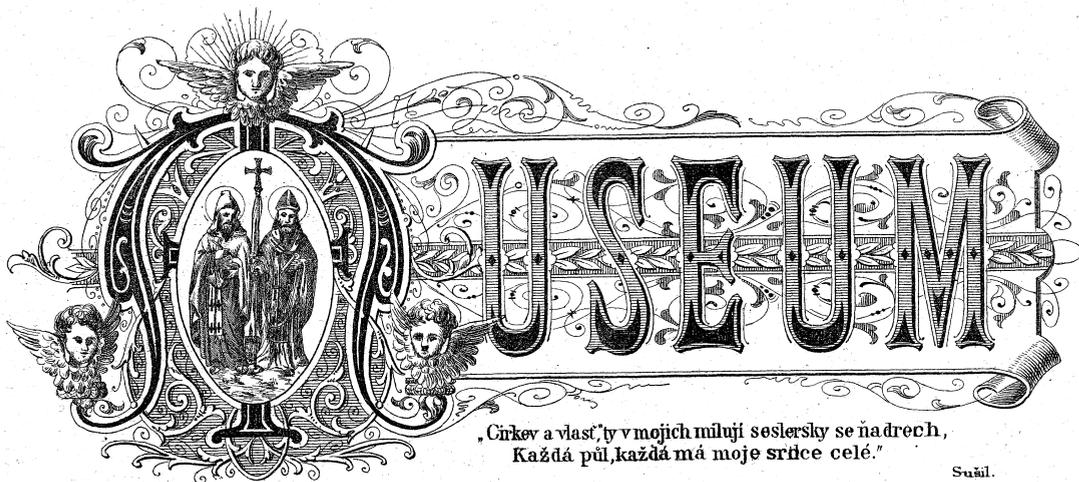
„Jděme, abychom vyřídili slova, jež městu našemu ukažujíš, primátore.“ Tak zahovořil hlasem plným smírnými slovy nejmladší člen poselství, Ondřej Verner. „Ale bud' ujištěn, že pykati budeš slova svých i ty i všichni ti, jež slova nášladují panovité skutky své. Tak jako se dosud noším mezi krvavě rozplácené vámy na pychu naši. Slibuji vám, že přijde čas, kdy nakládá ti vámy budeme, jako roby svými, kdy do rad' vašich nasadíme nouzi s bídou, kdy děkovati vám budete za každé sousta své. Uhodí hodina, kdy i ty primátore skloníš hrdou lebku svou a skřívš' šíji svou pokorně před nejvyšším měšťanem naším. Přesahám vám, že každá rána, jíž jste pokahňali měšťany naše, bude Vám ránou morovou, kterou neodvrátí ani vaše šipění, ani nářek vašich žen, ani stonání umírajících. To o piš' vyříd' ty, primátore, měšťákům svým.“

„Dost' nadutosti své, bídný císaři.“ zahřmal primátor, „jenž jsi přišel z dalňých krajů ssíti z tuku naše vlasti, dosti! Lice napomeru

na svatě práva, jež chrání těbe, jako členu poselství, a nechám psy a bířici tě z města vyšt'vati. Přesahám ti opět jsi z se mnou všichni města toho sousedě, že dokud v našich řádech obkhati bude krev, nenecháme k tomu vyplatit násta, co nám poskytl nejsvětějšího, že raději smrt volíme čestnou, než bídně říti v poddanosti cizáku, kteří uslopoli vlast naši, a nasadili jí na těle nejhnusnější vřed, kteří napřeli víru po otáčích utědénou, kteří podobni jsou kerkavcům, jež krouží kolem stínadel, by nasytiti se černou krví. A nyní rychle i s drachy svými klič se z města, aby se ti nestalo hnosa, čím jsi v jedovate řiti své mám krvil!“

„Ka každé slovo své odměníme se, že budete do smrti vspominati na poselství naše.“ zabouřil Verner a odkvapil i se soudruhy ze síně. ---

„Slyšeli jste, draví sousedě,“ tak po chvíli hlasem pohnutým zahovořil primátor ku starším shromážděným, jíž bez dechu poxorovali bouřlivý výstup ten, „slyšeli jste odpověď, jež jsem dal jménem vaším na druhou žádost jikhavských. Takže se jeden Bůh nade mnou, prosím Vás, byste ještě jednou krátce rozmyslili sobě, udali odpověď, jíž jsem jménem vaším dal poselství, byla odpovědi vás všech, udali hotovi jste snášeti vše, co nám slibovali, s myslí hrdinnou. Může Bůh všomocný na nás trošku dopustiti dny a tu jako chvějící se list jest člověk a často podléhá. Prosím Vás prodláskou, jíž jste vešdy ke mně jevili, byste mínění své pronesli. Jestliže smad jsem medobře odpověděl, tu sde má hlava, jež svědčila ve starostech o blaho města našeho, tu vyďte ji křehavským, vezměte všechny statky mé a nabídněte ku smíření.“ (Přer.)

Borščina. *

(Fr. Levstik.)

(Bd.)

Betlemské skoli. *Střední škola*

(Plamina. V dáli xóví jasnost nebeska.)

Sbor pastýřův :

J, co to světi nad salaši?

Udáň světlo slunce nebeského

ě měsíce svit bledoušského

ted v podnebesi temno plaši?

Jedem ne sboru :

Jest moorij Jahvé od věčnosti,

on dobrotiv i laskav dosti

a proto z lásky své a sily

nám posylá ten ikar milij.

Všechen sbor :

To nemuže být xory xáre,

vídýt oči mámi, skryjme tváře!

*Boršč je hod Petě vánoční, borščina zjev ma hod B. váno.

Sbor andělů (vdělů):

Lid hráchem svíran dlouhé časy,
když milost svou Bůh odnal jemu —
však přišel již den jeho spásy.

Jeden ze sboru andělů:

Tiž dávno podal lid se slému
a více hráchem zslavení
kdy v poustích dábta mnohá léta,
ted' světá, ted' smot' přama žena!

At' radostně se písne pěji,
kdy zora mese světlo světa!

Den spásy naděšel již lidstevu.

Všechen sbor andělův:

At' radostně se písne pěji,
kdy zora mese světlo světa!

Den spásy naděšel již lidstevu.

Jeden ze sboru pastýřův:

Má duše úzkostě se děsí,
neb slyšim pětí mels hřivý,
a krásné zvuky jeloucí s hřivý
zpět' vracejí se v pod nebesí.

Všechen sbor pastýřův:

To nejsou, nejsou písne dřevy,
to andělské jsou hlasy, zpěvy.

(Andělk' blínko.)

Jeden z jejich družin:

Vy stobři strážci svého stáda
jž rapušte strach, Pan se bláží,
jenž milost dá a trostě tíží
sám na lid ma svá bedra skládá;
jenž ctěn jest na zemi i v ráji,
ten přišel na svět v nízké stáji,

by pravodíči smaxal vinu.

Kned' de Betléma pospíchejte,
te dětátko tam vyhledejte.
a poklňte se Bohu Synu!

(Družina andělů se zdvíhá do radučky.)

Nuž sláva Bohu ma výposti
a pokoj lidem dobrí více!
neb děva Krista porodila
a dábta něko xapudila
svou mocnou rukou do temnosti.
Bud' pokoj lidem dobrí více!

Jeden z družin pastýřův:

Kdo poví smysl řeči celý?

Vškerá družina:

Tel' posel, pastýři aj bádli,
že v chlévi xrozen v Betlehemu;
nuž spějme bratři, spějme k němu!

(Betlémský chlév.)

Družina pastýřův:

Ó dítě, spásu celé země!
té chvíli, slavi každé plémě.

Jeden z družin:

J Mojžiš, vědec všeho lidu,
si řídcal vřítí přísti tvoje;
všuk mesa hráchu tíž a bídú
tých vyšel z ponemského boje.

Vškerá družina:

Aj, pastýřim nám prójim svoje
dals světlo, jž se s hřivý mese,
dals nám urvítí líc tvoje.
Ted' kořime se tobě v prouchu
a v lidskýplněm, milém strachu.

Tak mnoho stromů je v lese,
a tolik lističků strom mše,
jak mnoho na lučině kvítí,
co na noci hvězd jasných svítí:
ach, kdybychom slov tolik měli,
přec by to slabé byly síly,
by o tvé slávě, moci, pěly!
Tu chvíli noční v slavném pění
nám nejdrív ohlásil sbor milý,
že blízko naše vykoupení.

Těď kořím se tobě v prachu
a v láskyplném, milém strachu!
(Chlív obklopí jasnost nebeská.)

Píseň andělů ze vzduchu:
Nuž sláva Bohu na výsosti
a pokoj lidem dobré vůle!
neb děva Krista porodila
a ďábla zleho zapudila
svou mocnou rukou do temnosti.
Buď pokoj lidem dobré vůle!

O fotografickém evangeliu.

U předmluvy k evangeliu Fotografickému, kterých původně hlaholský psané prof. Jagić cyrillicí přepsal a vydal v Berlíně r. 1879.

(Pr.)

Litteratury jazyka staroslovanského, kterých důležitosti památek, starobylosti slov, přesnosti písma ostatní nářečí slovanská všechna překonávají, nemnoho knih se nám zachovalo v rukopisech a ještě méně jich dosavad tištěn vydáno. Zbytky staré slovanštiny ve dvojnásobu se nám jeví: hlaholské a cyrilské. Hlaholice od počátku písemnictva slovanského nejprvními měla osud: jak se zdá, užívalo se jí

obecně sotva dvě století, pak ustoupila cyrilici. Jsou-li staroslovanské památky vůbec nečetny, hlaholské, jelikož starší, jsou tím vzácnější. A ještě se nám z nich nbylo, jsou jen zlomky. Takovou relikvií jest také Evangelium Fotografické naxvinné tak od kláštera Logofsky na hoře Athos, kde by-

lo nalezeno.

První, kdo kódeu tento staroslovanský našel a jiné učence máni upozornil, byl Ant. Mikamonió, rakouský konsul v Cařihradě, r. 1843. Prokna to Viktor Grigorovič cestuje po Tychodě a přišel také na Athos, první jej čel a popsal pak ve svém cestopise v Kazani r. 1848. ruský vydaném. Viděl jej také Dimitrij Amraamovič. Sapařík také jen málo slovy ho vzpomíná. Ale r. 1848. Petr Sevastianov z kódeu učinil několik snímků fotografických a poslal je caru Alexandru II., kterých je dal uložiti v knihovně Petrohradské. Roku pak 1860. klášter Logofsky poslal kódeu sám caru Alexandru II. darem, a od té doby uchovávan jest v knihovně Petrohradské. Tištěn uveřejnil, pod názvem původně hlaholice, ale snímků Sevastianovů málo málo V. Hanka v Praze r. 1849. Někteří

výňatky cyrillicí přepsané zase vytiskel r. 1866. Tama od Greunewsky. Uplně však a kritickou předmluvou i poznámkami opatřené vydání všech čtyř evangelii kódezu Lografského pořídil r. 1879. Tajic, přepsav celý text cyrillicí, písmem to dosud u Slovanů řevým, aby se stalo přístupným i klaholice neznalým.

Lografská památka skládá se ze 304 listův (folií). Prvních 237 listův obsahuje klaholský psaný text čtyř evangelí, na posledních šestnácti je cyrillický psané synaxarium *) a část kalendáře. Z Evangelia listy obsahující Matt. c. XIII, 20 — c. XXIV, 20 časem se ztratily; podléjí však znovu tato část opsána byla od jiného pisáře, jak patrně znáti dle jiné ruky hrubší a jiného papíru folií, kterýž je psalim-psest s klaholskými písmeny i vespod. Původního textu strátilo se, jak se zdá, 24 listův, ale tento druhý pisář doplnovatel napsal tuže část na omdnacti listech, z nichž list mající místo z Mat. XVIII, 6 — 23 se ztratil po druhé. Od jiného pisáře tedy třetího z těch, kteří o naší památku pracovali, pochází synaxarium, kalendář a poznámky připsané k textu evangelí. Tento třetí psal cyrillicí a červeným inkoustem. Poznámky k evangelium psal po krajích, udávaje cyrillickým písmem meděle, na které se jednotlivě perikopy čítávají (rubriky), ale i do textu, samého se pouštěl, vyškralováva je slova nebo jednotlivé listy a jiné výrazy nebo koncovky gramatické za jeho doby bez pochyby učiněné místo nich napísávají. Pisáře jmenuje slova k synaxariu připsaná: Ioannē grēsni a jerij pōrbēlēsii

*) Synaxarium stala sběrka evandělních perikop na neděle a svátky, které, se školní slůž jmenují, evandělium. Lografské synaxarium jest jen rejstřík k pravému synaxariu, udávající jen začátek a konec perikop.

tetr (evangelium) t. j. Ioan, křesťný kněz, poznámkami opatřil čtvero evangelium. Před Janem knězem již někdo jiný, starší napísoval po krajích paralelní místa buď z těchto nebo jiných evangelí písmeny červenými, pak krunony. Eusebia písmeny červenými, ale klaholici a to jen v textu původním. V doplněku klaholském jako ruky není, tedy už asi mezi prvními a druhými klaholici. Kromě tohoto kněze Tama ještě asi čtyři měli kódeza v rukou jak vialěti z rasu a oprav a poznámek mezi řádky nebo po krajích psaných cyrillicí dle jiných slovanských překladů písem svatých.

Byly psáno Lografské evangelium totiž klaholici jeho části: 1) nejstarší text čtvero evangelia od prvního klaholity, 2) doplněky obsahující Mat. XIII, 20 — XXIV, 20 od druhého patrně pozdějšího klaholity a 3) cyrillický psaný synaxarium a část kalendáře od kněze Tama? Nejpravdější stopy, dle nichž aspoň přibližně můžeme udati dobu, jsou v kalendáři. Tam ke dni 19. října poromenáno: v z k z d z p r p o. dobnago oca našego Io(anna) rylskago = v tento den (je svátek) přechodného vte.... Sr. Jan Rylský umřel r. 946, ostatky pak jeho byly přeneseny r. 1183. do Uhor, ale r. 1187 zase zpátky do Bulhar (le Jerečko. vy Historie bulharovka). Tedy přenesení toto dalo se ve XII. století, a což nepůsobilo-li na kněze Tama, aby v kalendáři k 19. říjnu, který bezpochyby s oním svátkem nějak souvisí, volně přispomněl tohoto domácího (našeho) svátce? Pak — na 14. den října kalendáře ve XII. a následujícími století uvádějí vedle sv. Parasceve sv. Parasceve, jejíž ostatky teprve na Tama Abšma (r. 1241) do Trnove v Bulharsku byly přeneseny. (Joh.)

Opomlásce :

Poděm a cyklu „Z dětských let.“

(Pr.)

atičku drahý! neuvěřis ani,
že vidím posud, ačtě dávno tomu,
tu radost tvou a zarosené oko,
když poprvé mne babička má domů
přivedla v šatě a tmavošedé látky,
když byly právě pomláskové svátky.

Tak myslivce mne přivedli tehdy,
zelený límeček ke kabátku hezký,
na klobouček píro a kohoutova chvostu,
na malé botky pěkné lesklé přehy,
kol korku iřetěk s hodinkami dala,
že jste mne tenkrát skorem nepoznali!

Tá, tatičku, vš, jako husar tehdy
hned k tobě hodným ubírám se krokem
a chci se chlubit, leš ty slvy táže
mne xaranils a ptal se přisným okom:
„Kda, kyplat Pán Bůh“ řekls dědouškovi,
a políbíl mu rukou na šat nový?“

A teprve když babička má na mne:
„To vš, že políb“ odvétila žile,
mne chopils proude v náruči své hebké
a nuliбал, a po tobě xas milé
ty vety matky, že aš věru musil
jsem v strachu bý, bych se vícem neudusil.

A potom honem upletls mi šálu
a vrbovyjs proutiv a fábory na ni
xavěsil, veda ku kmotře mne chvatem,
jěx vajíček mi plno dala, stáni
že nemaje víc, stále jsem tě řádul,
s odchodem děle bys už neodkládal.

To byly svátky, v každé kapse tehdy
když po krejcaru a vajíčku maje
jsem poprovejšat na louky šel s tebou
a naše humna, křiče, aš se háje
radostě smály se mnou..... a ty ke mně
jsi hovořil tak hezounky, tak jemně!

To není věru, tatičku, div řádny,
že vidím posud ty své vraky jasné,
jak hledí na mne v pomláskovém šatě;
vídýt xapadly již doby sny krásné,
a oči tvé ted, když mne pozorujé,
se jaksi divně - věř mi - xakalují.....

Uměkčil se.

Obraček ze života.

(Lit.)

Terka Bláhova šla do služby. Celá vesnice se tomu divila. A věnu bylo se čemu diviti. Terka stala se otrokyní, bať otrokyní. Tvrdí to slova a topké, ale spravedlivé. Čin ten spůsobil ve vesni- ci dosti řeči.

Proč šla? Vidět měl doma ustaralé rodiče. Čím potřebna jest více! Ne by se s nimi byla nepohodla, neradí se. Hodina ta jest zbožna, křesťanská. Snad jítě musila?

Terka musila do služby k bohatému sedláckovi Hlouškovi. Stalo se to tím, že nixoučka chaloupka rodičů Terkačiných stála mezi kamenými statky.

Před lety byly kolem ní rovněž chýše. Byly to se stry její. Ale duch času odstranil doškové střechy, pokoušel dřevěné stěny a vystavěl veliké nákladné domy.

Podivnou náhodou napoměl jen na chaloupku Bláhovu. Kustala, jak byla. Proto mezi nimi byla tak stíněna a jakoby se studem oděla, tajila se v korunách košatých jablemí.

Ale s duchem času přišlo také něco jiného - pýcha

Tak stála tu se prostřed bohatství chaloupka chuda.

Však chuda-li na slato a hojně násoby, baťata stíně a ubožnosti

Bláha byl v nouzi. Vádval nejstarší dceru. Tu bylo potřeba peněz. Soused Hloušek půjčoval

za slušné úroky. Bláha u něho naklepal. Vy- půjčil si tři sta sleutých na dvě léta.

Bylo po starosti. Čas plynul. Však plány na splacení dluhu rozplyvaly se v mlhách nejistoty. Místo tověbné očekávané úrody - uabouřila na skno Bláhovo nouze a volala hlasitě: „Tom kdo!“

Host ten navštívil všechny chudasy a našel u nich po dvě léta. Bylat neúroda druhého roku se. Boháčům, kteří měli násoby u minulých let, ne bylo mle.

Bláha starosti nevěděl, kam hlavu položit. Pr- sím vás, chaloupka s osmi korci poli a jedna koci- ka ne chlévě má vyživiti rodinu. Vrchol něho bylo upomínání Hlouškovo. Klásl se ku svému. Na nějaký čas se vřítel upokojil. Ale brzy nastal u Bláhu vý- stup, který měl v náště, že Terka, jediná dcera, která jim byla pravou rukou, odešla sloužit ke Hlu- škovým.

Stalo se to následovně.

Hloušek přišel zpět, aby požadoval svého dluhu. Tento krátě však se mlov. Hrouil, že bude mucon jim dá- ti chaloupku na bukem.

„Kam se jen v tom čase něm obrátíte?“ mavi- kal Bláha. „Sečkejte ještě nějaký čas, snad se vše zmé- ní. Vy nepotřebujete nebytně těch peněz. Mějte pře- se milosrdenství! Snad byste nás nechtěl úplně ova- brácti?“

— „Každý se klásl ku svému!“ odtušil tvrdě Hlu- šek. „Dost dlouho jsem čekal. Ale minulí jste! Nepo-

trébuje. Posvička! - Bylo to však velika myslka. Hrátká, naplatte - vezměte, kde vezměte. Trpělivost má jest u konce. Udělal jsem vám velike dobrodini čeka je dvo keta."

"Ve stavení prárado, na púde jako by smet. Máte vezmu takovou sílu, peněz? Či nás moči chcete a chloupyky vystřáti. O k tomu srdce nemáte! Jsme souseďe a byli jsme vždy radobři."

Hloušek namívl rukou a pohrdlivě se xasmdl. Takoby říci chtěl, na přátelství se nespolekejte.

- "Či vám pomoci nemohu. Peněz máte musím. Dejde-li k nejhoršímu, postoupím věc nákemú!"

Nastala dlouhá pomlčka.

Hloušek se již chystal k odchodu.

- "Pamatujte si, co jsem pravil," dodal, "do tý dnu at jste se mnou vyporádání, jinak -"

To vše vše poslouchala Terenka. Slova Hlouškova vryvala se jí do srdce, jež úzko se svíralo. Čtěla

mluviti, ale jakási moc jí radrhla hrdlo, že nemohla ani klesnouti. Ten ruce křečovité sejjala.

Či se jí rozšířily. Hleděly sklenně hned na strápený obličej otav, hned na ledovou tvář věřitelu. Viděla, že milovaným rodičím hrází slo, - že pták děsné náhuby již křídloma na okenice bouři. Tělem jí probíhalo horoko, a hned zase mraá. Bohatec domluvil a bral se ku dvěřím.

Poslední jeho slova rozlekla se po jistě jako výrok soudcov - ledovité, chladně. Otvíral dvěře.

V tom přiskočila Terenka, chopila se ruky Hlouškova a srdcelomně zvolala:

- "O neodcházejte tak bez útechy od nás. Neživíte nešťastníky a mých drahych rodičů. Či dejte oběti, jakou vám mohu dati. Milovíde je ponosu. Ty nejste tak tvrdý - smilujte se!"

Šáhla ho do světnice.

(Pokr)

Sero a svítání.

Či a počátku 17. století.

(Hr. Hr. - Pokr.)

ebot přál bych si, aby tělo mé přikryly balvaný jako hora a srdce mé aby vyrváno bylo křavci, kdy bych měl snad proklínán býti svými souseďi, kdyby k nebesům zdvihala se kletba proti mně....."

Hlava klesla mu k prsoum a bolný vdech se vryval x ústot stěměných.

"A co myslíš, primatore," ohnivě se vjal slova konšel Pukovec, "že tak bídní jsme, abychom jinak odpovídali druhým cizákům, než jak ty jsi učinil? Či myslíš, že i nám víra naše a práva městská nejsou drahy jako tobě, že i my nejíme hotová život svůj položit za čest svoji? Rozmyslíli jsme si dobře, a co tu sedí mužů, každý xvedno ráme své, by slovíem tím skutky různé přičinil. Pravda-li, souseďe!?"

Seráček by jeho opřítáhl
čest.

Hlahol nadšeně voubřel se po slovíčkách těch sta-
robylostí svých. Někdy upřichal ke pokornému primátoru,
aby nikdy podléháním stordil nad pochybnost slova
své. K těm věcím nadšeně a oobhodlanost vřála a ra-
ba udvíhalo se bojechtěš do výše.

Tu opět jakoby nový život rozprosudil se v ří-
kách starého Sercla, oobhodlanost naučila a oň jeho,
a čela jeho mizela vráška na vrášku a bohatýjská
postava se vyvíříměla.

„Děuji všim sousede! Klájiči budeme do postad-
ní křipře domoviny své, svých rodin, blahobyti své-
ho, své viny. Ty, Poře, přemohoucí rukou mocnou
chrani nás, štěm svým nastři nás a pomoc v bídách
věrným svým. Hlasem našim budži: Pro čest a slá-
vu Poře, pro čest a vnu naši, pro blaho města a
dítěk našich!“

Bouřlivý jasot byl odpovědi na slova jeho. Ať
jako ověna hromu ravněl a náměstí hlahol nadše-
ný lidu shromážděného, jenž dykživě očekával výle-
dek senení svých starších. K tváři pošli jiblavých
tušili, jakou asi odpověď jim dal jich dobrý prima-
tor, pro něhož každý kotov byl nasaditi život svůj
i statky své.

Když starší se svým primátorem v čele vy-
kročili a radnice, tu hlahol hřmavý neměl konce. S
radostí hleděl primátor na nadšené davy, ale rávo-
ven ma pora mu lekla starost těšší těch hor a tma-
vější těch lesi, jež se kol do kola města černaly a před-
tuchou dob těšých, plných strasti těsnivé, o město
drahé, o vnu, jež tak těsně k srdci přirostla, a ke
těm se předručila neměně těšká o blaho své jedině
dcery Elišky.

* * *
Těři Sercl prochárel se velikými kroky po
i pravě komnatě s hlavou ke psoum skloněnou,
maje ruce na psoum skřiveně, jakoby potlačiti chtěl
ty časté vdechty, jež se přes všakeré namáhání jeho
draly a jeho útrov. Chvilom se zastavil a tu načle
se ke chmýřám hromadila vráška na vrášku až se
jimi celé čelo pokrýlo. Mysle vjela se mu na těse
myšlenek a středem jich byla dmešná soudost. Poze-
bval celý spor ten, počítal na možnosti a toho útrapy,
a věru výsledek, k němuž dospíval, nebyl nikdy
příliš vášnivý.

K tvrdých myšlenek vytrhnul jej příchod
dcery jeho Elišky. Vročila do komnaty a s úsmě-
vem na rtech věřových přechala k otci. Půckama
svjma objala otce kolem krku a okom, a něhož ná-
rcala láška nejčistě, máv hledie políbila jej na čelo.
Ohavněkom kměly stáho starostlivého čela vrá-
šky, a oka věduměivost a místo mě leička měřnic s
pismovem se vrcadlila v celé tváři. Ať starý prima-
tor byl mužem koleanným, přese v jednom byl sla-
bjm, slabším nad dítě a povolnějším nad berán-
ka a to byl v chorvání svém k Elišce.

Když po strastech života svého věřejného
utomácon, pln starosti se vracel ve svůj domov, tu
jak by rávem spadly s něho chmury neblaké, jako-
by v to staré jeho nitro jaro svěči se vracelo plno
krás a jasů slnicího.

Tak i dnes. Zapomněl na chvíli na poseletví
jiblavské na bouřlivý výstup v radnici, na chmurné
své myšlenky a byl otcem, jmuž dceru ještě všom.
(Přev.)

Svatý Cyrill a Methoděj— a naše umění výtvarné. (Pok.)

Smyslný a vyškolený Řím již již se klonil k svému pádu a s ním jako plavné umění s nejvyššího vrcholu svého řítilo se do propasti, stravitvší pod nohama pevnou půdu, jakou mu mohlo poskytnouti náboženství, na nepodvržených spocívající nákludech: i zachytilo se zrovna nad propastí tou náboženství křesťanské, které mu vdechlo život nový, čerstvý, a prvu sice útlý, jonž pak mohutně a sesiluje se domohl se pevnosti nikdy mu již netušené.

Evangelium Kristovo stalo se umění tohoto rozšiřovatelem, pěstitelem, ochrancem u všech národů křesťanských a tudíž i slovanských.

Jako však u Římanů sloh pohanský velikých proměn na se mohl náboženstvím křesťanským, tak i u Slovanů staré umění pohanští, ač skrovné, propůjčilo se novému náboženství, což i hlasatelé víry Kristovy milorádi přepuštěli, vědouce, že nenáhlym přechodem z pohanstva do nové víry tím pevnější a trvanlivější budou náklady křesťanství, klesáto okamžitým odstraněním všech upomínek na dobu minulou byl by se vzbudil odpor a necht k nové mu náboženství.

Bylo to rájisté klavně umění stavitelské, které formy pohanské novému, křesťanskému umění na základ dalo, které je svým poměrem vhodně přispůsobilo; tak zanikla starořemská basilika, zrušivši původ svůj od soudních a ku

peckých, sibi pohanských Šimaniiv a z této bovilika byzantská, která opět nové formy podle vloh a povahy své vlasti přijala.

To, co pohanství vytvořilo krásného, přijalo křesťanství, posvětiši to prve duchem svým a vdechnuši tvarům často němým a tupým myšlenky velební, velikolepé.

Podobným způsobem dalo se i u starých Slovani. Slovan, v potu tváře své plukem a rýcím chleba, sobě dobýváje, s malým spokojením, nádhery nemilující, nestavěl kulových palácův, aniž měst, s nedobytnými hradbami, — nemalé války — ale mýtě lesy poučil dřeva jejich na stavby své a stavěl-li chrámy bohům svým, byly i tyto roubené, ze dřeva. Tak stavěl Slovan pohan na dob pradávných; později ovšem nacházíme u Slovanů polabských chrámy nádherné, však doby ty jsou již dávno historickými, kdy u sousedních bratří víra křesťanská pevně byla zakořenena.

Přijav tedy starý Slovan novou víru, nepřijal jí veškeru své nepatrné pohanské umění vytvořené ku stavění chrámův a jejich okrašlování. I shledáváme, že byly v skutku nejstarší chrámy křesťanské u Slovanů dřevěné, zcela dle dřevěných způsobů staveb pohanských, jakož toho si výjmi pomníky jsou některé zachovaly stavby Slovanů jižních; u nás bohužel podobných památek nemáme.

Neutrpělo tedy pohanské umění stavitelské takových proměn, jakým bylo podrobeno nejvíce saskými, které vlastně církev východní vídy navrhovala a jelikož odtud Slovanům světlé víry

křesťanské vstalo, snadno lze dohodnouti, jakého původu a rázu bylo veškeru umění vytvořené na prvních dob křesťanství u Slovanů. Škác ani stavitelství pohanské, jsouc přece jen nevyvinuté a potřebám novým málo vyhovující, dlouho neobstálo, jsouc v brzkou docela nahrazeno stavbami slohu nového, křesťanského; ačkoli z doby té v Čechách a na Moravě řádných památek stavitelství pohanského nenalezáme, dá se přece souditi, že pohanský způsob stavění chrámův i u nás v prvních počátcích křesťanství v užívání byl, a snad i své vlastního umění využíval, které ráz, svůj národní, skutečně zachovával, umění křesťanské mu jej vtisklo.

Kto jest však tolik, že svatí věrověstoví naši Cyril a Metoděj příchodem svým na staroslavij Velehrad otevřeli bránu nejen slovanské liturgii, ale i vlivu byzantského umění domácí, vlastní proto, že sám sv. Metoděj malířem byl a řádky své také malířství učil u, že přátelství Velehradu s Cvičhradem bylo skutkem dokonalým.

Hlavní pak příčinou, proč se umění byzantské u nás tak ujalo, sluší hledati v tom, že svatí Cyril a Metoděj naváděli bohoslužbu v jazyku domácím, milém, hlasajíce slovo Kristovo a modlice se k Bohu jazykem, jakým mluvil národ, ky tedy div, že měl k nim lid důvěru nezkalenou a že s novou vírou přijal ochotně i umění, jakému je sám sv. Metoděj učil.

Čím horlivěji církev východní z kostelů svých myšlela, tím pilněji naváděla do nich malířství, je mu svou obvláštěnou péčí Byzance vídy věnovala,

vyřešivši je skutečně v umění samostatně, výše a znamenitostí svou nad jiné, v těch i pozdějších ještě dobách proslulí. Když totiž na příčinou ma smírných převratů po klesnutí říše západovímské umění v celé Evropě kleslo, nachoval se jenom v Byzanci národek umění, ovšem tvary strnulými sklčenými, ale kejší klukotým citem náboženským, kterýž pak mocně k dalšímu vyvinutí soudil.

Porozhlédneme-li se v dějinách umění po době, kdy sv. Cyrill a Method k nám zavítali, shledáme jedinou taková Byzanci činnou a to měrou podivuhodnou: Byzance vytvořila již záhy své samostatné umění, vdechla mu formy věry křesťanské, nad jiné vnášené, a položila takto základ pravému umění křesťanskému.

Rychlému a krámemu umění byzantského rozvoji velice nápomáhala, uměnímilovnost mnohých císařů byzantských, kteří umění horlivě podporovali a sami umělci byli. Nepráv Adrena Georga znal se císař Theodosius II. výtečně v malbě a sochařství a Konstantin VII. Porphyrogenetes dle Theofana vynikal vysoce ve všelikém umění. —

Byť tedy div, že krásné umění samými císaři

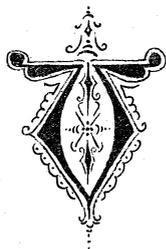
ni podporované zdárně prospívalo u všechny taková vstavy císařství byzantského pronikalo. Tak si osvojil i sv. Method důkladné vědomosti a znalosti v uměleckém tvoření, což se dá snadno a toho dovoditi, že stavby církevní z doby působení Methodova zachovaly přesností slohu byzantského vynikají a mnohé staré malby české krásou podivuhodnou zcela nejímě umění byzantskému nabytují.

A v tom právě spatřovati jest neocenitelné zásluhy našich svatých věrověstův, obzvláště pak sv. Methoda, v naše umění výtvořené, že přinesli předkům našim s věrou, svatou, hláskou slovem materským, umění v jeho nejkrásnějším tehdejším rozvoji, úplně vyvinuté, umění křesťanské, na jehož základě okvetla u nás později malířská škola staročeská, která dosáhla skvělého rozkvětu již tenkrát, když ve všech jiných zemích kromě Byzance a Itálie národky tohoto umění teprve tvořiti se počaly.

(Dok.)

Plakání v cizině.

(D.)

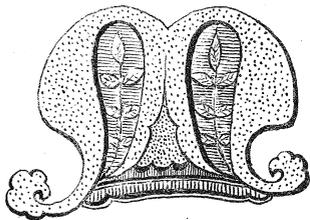

Dyvanějte, dyvanějte,
křídlem vánků v dálku spějte,
sludké zvuky, ku horám!
Podravně tam otce, matku,
podravně tam nízkou chatku,
v níž své bratry, sestry mám!

Přete jim, že bez pokoje
tudy strádá srdce moje,
v chladných loktech ciziny;
že tu srdce moje strádá,
v náruč jejich letět žádá,
v náruč vřelou otčiny!

Čím se liší státní církev ruská od církve římskokatolické?

(Pb.)

imo obřadní vlastnosti, jež nejsou církví na ujmu, ale jí spíše k omlobě, jak sami papežové a poslední Pius IX. se vyjádřili; jsou to hlavně tyto úchylnky víry v pravoslavné církvi od víry církve římskokatolické:

I. Rusové popírají, že nebyl sv. Petr a jeho nástupci od Pána ustanoveni za náklad celé církve. Nejprve vyslovili se tak moskevští metropolité Platon († 1812) v malém katechismu vydaném pro následníka trůnu Pavla v Římě 1740, str. 111. a násl., pak Philaret v obšurném katechismu vydaném ve svých dějinách církve ruské ve Frankobrodu na M. 1872, str. 337, že jedinou hlavou církve jest Ježíš Kristus. Že navrhuje primát, patrně se přisáhy ruských biskupů při ordinaci, kde zavazují se, neměti nic v řádu a podání, vlastně od Latinského nic nepřijímatí, alebrž jen synodou a čtyřmi patriarchy se řídití (Rajevský, Eukhologion II. 92. sq.). A tito nejjednotnější patriarchové odpověděli na list hl. P. IX. dne 6. ledna 1848 mezi jiným, že to pouhé podání, že sv. Petr založil přestol Sám. ský; ukazují na to, že třikrát vícekrát pochyliv (Mt. 26, 23, Gal. 2, 11.) nemohl býti hlavou apošt. lán a sloupem církve všekové. Rusové považují theoreticky všeobecný sněm církevní za nejvyšší autoritu duchovní, ve skutečnosti jest jí všakár.

Alle roum sám k tomu vede, že jest potřeba viditelné hlavy v církvi, neboť někdy ani nemůže býti sněm svolán se přičin fyzicky nepřekonatelných, někdy zase nutnost věci nedovoluje vyčkávatí souhlasu církve po všem světě rozptýlené: protož potřebí neomylného soudce a nákladce. Pán zajisté předvídal, žeo nakusí církve jeho, do jakých osudů přijde, a můžeme pochýbovatí, že by jí nebyl opatřil vším potřebným? Pán tak jistě učinil i tuto. Písmo sv. dosvědčuje, že Kristus slíbil tak učiniti a v pravdě učinil Petra nákladem své církve. Slova Mt. 16, 18-19, Jana 21, 15-18 dají se jedine správně vyložiti v tom roum, že Ježíš Kristus přepověděl samému Petrovi, ne jako nástupci ostatních apoštolů, nikoli všem apoštolům, nejvyšší moc, správnou, nákonodárnou a soudní v učení a kázní církve, jeho samého také skutečně ustanovil nejvyšším pastýřem církve poslouchající i vyčítající nejvyššíma samy apoštoly. Osobní medokonalosti Petrovy nemohly nic měniti na věci Páně nejvyšší, aby byl nákladem církve. Samaliturgie řecká i slovanská to ukazují. Na den Proměnění Páně čte se v Prologu: Simon povolán byl budovat církve na něm — a on chtěl, stámy stavěti na hoře. Sv. Chrysostom dí, že Pán právě chybujícího Petra učinil knížetem celého světa, neb chtěl, aby i on jiným chybujícím odpoouštěl (Fagarin, Réponse d'un Russe etc. str. 49)

Sv. Petr také počínal si všude jakožto hlava cír-
 kve a byl na ni od apoštolův uznáván. Byl-li
 takový náhled a střed potřebný na časův apoštol-
 ských, kdy tito všichni každý zvláště a pro sebe
 měl dar neomylnosti, kdy věřící a učitelé jich pevně
 lásky poutem spojení byli, tím potřebnější byl v do-
 bách pozdějších, kdy kacíři povstávali, celé náro-
 dově k církvi se hlásili, a jednotě církevní pro rozli-
 čná mínění a zvláštnosti hrozilo nebezpečí; bude
 ještě více potřeba onoho středu v dobách přístlých,
 kdy hnutí všeobecné, nahlédne ve společenstev a
 národních, kdy bouře sociální, národní, prolíná
 boženské rozruší se skoro po všem světě, kdy
 přijde doba Antikristova. A církev Kristova potr-
 vá přes ty doby do konce světa. Pro to pokud potřeba
 církev, potřeba škála, na níž jest zbudována hlava
 její viditelná. Onou hlavou viditelnou jsou nástup-
 cové sv. Petra. Je však sv. Petr několikem církev jako
 biskup spravoval, jsou jimi biskupové nástupci je-
 ho v primátu, kde sv. Petr největší měl a život do-
 konal, totiž biskupové římské, jak svědčí Ignatius
 (v. 107) v ep. ad Rom. c. 4, Clemens Rom. v ep. I. ad
 Cor. c. 5, Dionys Korinthský, římský kněz Irenaeus
 Eusebia, Irenaeus, Cyprian, Tertullian zvláště de
 praescr. haer. c. 36. a pak Origenes u Eusebia hist.
 eccl. III. 1. Tito dva poslední zavádí nás smotí je-
 ho v Římě. Proto není pouhým podáním, ale sku-
 tečností historickou, že Petr založil přestol římský.
 T učenci mekatolící, ale pravdomilovní, dokazují
 toto faktum (H. Grotius, Pearson). A také na výcho-
 dě jinak mysleli, věřili a jednali, než nyní. Papež
 rovnal poměry církevní na východě (v 1. st. Kle-

ment, ve 2. st. Věktor, papežové po Deciově pronásle-
 dování a na Savelianu ve 3. st.) K papeži brali úctou
 výhodní biskupové (Athanas, Chrysostom). Přímát dokazu-
 jí ne výchově přemnozí, jako sv. Ignác antiochenský,
 sv. Cyrill Jerusalemský, sv. Epiphanius, sv. Pěťor Nyss,
 sv. Jan Damasceus a Maximus i Theodor Studites
 (sv. Hergenröther: Photius I. 232) a j. Přímát sv. Petra
 dokazují tituly, jež mu dává církev ruská ve své litur-
 gii ku př. jsou to názvy: víra, škála, srochovaný ná-
 klad apoštolů, zdroj pravé víry "a přemnoho ji-
 ných, jež sestavil v originálu liturgických knih
 a vydal ve franc. spisu barnabita C. Fondini v Paří-
 ži 1867 (La Primauté de saint Pierre, prouvée par les
 titres, que lui donne l'église russe dans sa liturgie).
 Knihy Starověci dokazují podobně přímát b-
 skupů římských (O. Gagarin v. Etudes de théologie
 1. serie, 2 volume, týž v. Les Starověci, L'église russe
 e le Pape"). Názvy sv. Petru tuto a tamto přidávané
 nemají žádný vapoštolův (O. Gagarin, La primau-
 té de s. Pierre et les livres liturgiques de l'église russe
 [vytištěno v Etudes religieuses 1863 atd.] Paris 1863). Papež
 vrsuroval mezi pravými a nepravými biskupy caři-
 tradskými. U pěti stech letech 325-842 odsouzeno 21
 biskupů carhradských neb usvědčeno a kacířství.
 Který biskup římský usvědčen může býti v kuerese na
 základě pravdy a historie? Jak uznávají se, jak u-
 znávají sněmy všeobecné na prvých sto letí na výcho-
 dě stromávidné biskupy římské? (Srv. Mansi: Collect.
 Conciliorum). Autorita papeže vždy tu platila, lež
 té jých tu předsedali, papež potvrdoval usněvní
 těchto sněmů. Papežové odsouvali sekty východní
 (Ariány, Nestoriány, Monofyity, Monothelity, Oba-

xoboru a j.) přes odpor císaře. — Bylo třeba ně-
ného, ale i stíráčdostivého a lživého Photia, by xpů-
sobena byla úplna roztržka a po přem primát na
výšhodě výplavně. Odtud pletichami Photiovými raše-

jest sexta rokolu. Na Rusi, nastal rokol pouději a
jem částečně. Spojení s Římem utvorenáno, na posled-
ních však tři století úplně a zcela přerušeno od pa-
novníku ruských. (Pöbr.)

Geografickém evangelii.

z předmluvy k Evangeliiu geografickému, které původně klaholsky psané
prof. Jagić cyrillicí přepsal a vydal v Berlíně r. 1849.

(Pr. — Pöbr.)

Nič kalendář však se v sv. Para-
scevě nezmiňuje, tedy jistě byl
psán dříve nežli se ucta sv. Pa-
rascovy mezi Bulhary rozšířila
tedy ještě před Janem sv. knězem
kned. ve století XII. Té době vel-
mi se hodí i formy jazykové v synaxarii a ka-
lendáři a podoba liter, která docela souhlasí s bul-
harskými památkami staroslovanskými ze sto-
letí XII. Pisovatel posledních 16. folií kněží Jan
psal také cyrillické rubriky k klaholskému čto-
roevangelii, a tyto rubriky svědčí, že se klahol-
ského evangelia v obřadech církevních užívá-
lo, — sic čemu by byl je psal, ne-li v potřeby
praktické? — a obecné upotřebení klaholice v cír-
kevních knihách melne klásti daleko přes XII.
století. Čižyt kněží Jan uš píse cyrillicí a ony cy-
rillické rubriky psal bespochyby proto, aby uje-
dnal sobě i jiným čtenářům evangelii lepší pře-
hled v textu klaholském, což by svědčilo, že tehda
již málo^{toho} kůměl čísti klaholici, když uznal za po-
třebny poznámky cyrillické.

Přijmeme-li za pravdu podobno, že kněží

Jan psal synaxarium a kalendář ve XII. st. dle
jistých známek v synaxarii vyhledáme dobu,
kdy vzniklo samo evangelium klaholské. V syna-
xarii totiž načítěk a konec leká uvádí se ne dle
evangelia našeho, nýbrž dle daleko mladší ve-
cense tehda obecně užívvané a jistě uš cyril-
ské. Trovnováje pak jazyk textů v synaxarii
s jazykem evangelia našeho, časovou vzdále-
nost mezi knězem Janem a prvním klahol-
itou Jagić počí na 150. let. Tedy prvotní klahol-
ský text evangelia psán snad kned. v X. stole-
tí. Druhý klaholita, který vyplnil onu la-
cunu v evangelii svatého Matouše je mladší
než první, ba mladší ještě nežli onen pisav,
který psal klaholské poznámky k klaholité
prvnímu, poně vadí jeho poznámky při doplně-
ku v sv. Matouše, není, kam jsou jen cyrillické
od kněze Jana. Jagić udává vzdálenost obou
klaholitův od sebe ne-li 100 aspoň padesát še-
desát let. Čižyt se doplnovatel uš méně sblížlým
klaholitou, jak viděti a nevyřpsané aspoň ne
v klaholici ruky jeho a v více již hranatého
tvary liter proti okrouhlejší klaholici prv-

ního. Lepě asi uměl cyrillici, a proto mu se často umátkla písmena cyrilická v hlaholici, jak viděti v jeho písmě. Hlaholici pak jen proto evangelia doplnil, aby byla souměrnost s písmem prvního hlaholity. Z pozdější doby je také pravopis v doplnku: nemít již rozdíl mezi *o* a *o* všude užívaje jenom *o*, podobně i všude místo *K* píše *IK* a jiné máje volnosti.

Sešmácté těchto listů jinakých je skutečně úmyslným doplnkem, náhradou za straconé. Pisatel jejich před se vial onu lacunu v originále vyplniti a nic více. Ne snad že by tato právě část byla vytržena z kódeu jiného a sem vložena. Tomu svědčí, že na posledním sedmáctém listě je písmo hustěji těsnáno, aby se všecho ještě věšlo na tento list a lépe přiléhalo k pokračování v textě původním. Ovšem snadno lze připsati, že tato část opáčila z rukopisu snad velmi starého, aspoň jazyk staroslovanský je tam velmi zachovalý.

Tagič: „Chťe jistě a opatrně si věsti, aspoň tolik tvrdím, že kniha naše není mladší nežli z polovice století II., ano, leč by všechno množklamato, že již koncem století II. nebo počátkem III. byla sepsána.“ Tuť by Zografské evangelium bylo ještě starší než Ostromírovo (z r. 1057).

Kde bylo Zografské evangelium napsáno, ne snadno určiti udati. Miklošič hledá jeho původ ve vlasti jazyka staroslovanského, dle něho v Panonii. Tagičovi však více se podobá, že vzniklo v Bulharsku, scule také ve mnohých bulharismu, které při sluší připsati ne pravopisu (archety-*pus*), nýbrž opisovateli. Pisatel Zografský byl asi krájan pisarš evangelia Kosemanova u jiných hlaholitiův ze století I. neb II. — Ale ze které části starého Bulharska pochází? Kde z východní, kde hlaholice brzo zanikla, či z Chorvatska a Dalmacie, kde až dosud živí v některých katolických kostelích? V našem evangelistěři jest onen doplněk psán již jaksi neuměle hlaholici, a porovnání jsou již docela cyrilické. Viděti, že hlaholici se již dobře nedaví, a úpadek její byl ve východním Bulharsku (hl. m. Trnovo) hned ve století XI. Tedy ne-li počátek, jistě pozdější osudy naší knihy daly se v Bulharsku východním. Aspoň hlaholický doplnovatel, kněz tam, a opravovatel cyrilický byli jistě Bulhaři. Tak kódeu se dostal z východ. Bulharska až na Athos, vysvětluje se tím, že v Zografském kláštře, jak mnozí kritické dokazují, byli od I. st. mníši bulharští, t. e. evangelium s sebou asi z domova na Athos přiváželi. (Toč.)

Obměkčil se.

Obránek ze života

(Lit. — Fok.)

divení na to patřili rodiče. Hloušek byl také překvapen. Stála před ním z takovou sílou. Právě jeho dvířela ve své ruce. Po slovech jejich následovalo ticho, ale pl.

ně tajemnosti. Hladilo se, že Hloušek bojuje sám se sebou. Ostatní čekali plni nejistoty ortel svůj. Konečně mihnul se kol list jeho podivný úsměv. Byl to záblesk radosti nad šťastnou myšlenkou. V duchu ho ten výstup nesmiřně těšil. Zahradil

jeho píše. Pohnul ho, aby si nakrál na útrpného.

— „Nuže dobře,“ ovrátil se po chvíli. „Pověděm však pod jakousi podmínkou.“

Ustál u řeči. Rozoroval je. Slova ta změnila jim obličej, úzkostné vrásky jim anděl naděje vyhladil. Oči polo nedůvěřivě utkvěly na něm, jakoby se táraly: čest to možná? Čase se ovrátil:

— „Pověděm s dluhem svým. Za to však přijde dcera vaše komně do služby. Až zaplatíte, propustím ji. Bude to jaksi odměna za mé čekání přes čas. Rozuměli jste? Ty,“ obrátil se k Terence, „přijdeš ke mně. Uvidím, umíš-li také pilně pracovat, jak bych prositi. Ládalas obětí, může přines ji. To jest moje rozhodnutí. Ne, to ho se řídte. Holka může nastoupiti již, útra. Na jáře pro ni práce dosti. Něčemu dlouhé čekání?“

To té rychle odešel. Takového obrátu se nikdo u nich nenadál. Byl osud jejich zlepen? Ach nikoli! Byli zbaveni jediné podpory. Ubyly jim dvě pilné ruce. Měl jim zmixeti spěšný ptáček, který je ve stáji potošoval. Měl-li útra tati svou dceru.

Tercačka byla jim spasným andělem. Matička její bývala častěji nemocna, proto pořádala domácnost ona. Otci síly ubývalo, pracovala na poli. Byla jediným hospodářem a hospodyní. Bez ní bylo by v chalupě klet.

A teď?

Musila je opustiti a jíti do nevládného domu. Tam na ni čekalo pomíšení, trápení, promáčkova ní. Měla se namáhati od svítu ran

ního do podní noci noci nepřetržitě a to bezplatně nu to, se bohatě čekal přes čas rodlícím na naplacení dluhu.

Přete, co stalo se u ně jiného, než otroky? Terence vše rozvažovala. Přemýšlela se toho, co mělo přijíti. Taký bude osud rodičů, až odejde u domu? Kdo je bude rozpatřovati, kdo jim v dle pomáhati? To bude sama to pětici tati ne pomýšlela. Vždyť to vše pro blaho rodičů! Tati dávala skličena.

Nejprve přerušil otec ticho:

„Páň nás zkouší. Nám nezbývá jiného, než zkoušet jeho srdcem zkoušeným se prověriti. On nás neopustí. Doufejme v jeho milosrdenství!“

Tak v tichu pro mluvil otec křesťanský. Msto nářku a klení na svůj osud, naplnila srdce jeho oddanost ve vůli všemohoucího. A matka sejala ruce a šeptala modlitbu.

„Všem,“ pokračoval otec dále, „budeme té to pro postrádati. Doufám však, že se mi podaří brzy se vyrovnati. Tati tomu, měle dítě — hlas jeho se chvěl — a myslí, že to činíš ke vůli nám, že nám tím dáš lásky na jevo podáváš. Páň, té bude šeliti.“

Dcera přitulila se na prsa rodičů svých a slza zaleskla se jí v oku. Byla to slza lásky! Však potlačila ji a odvětila těšivým hlasem:

„Snad dá Páň Páň, že časem někdy kvám také odlehnu a pomohu. Nestarejte se příliš o mne, vždyť se snad osud můj brzy změní.“ (1936)

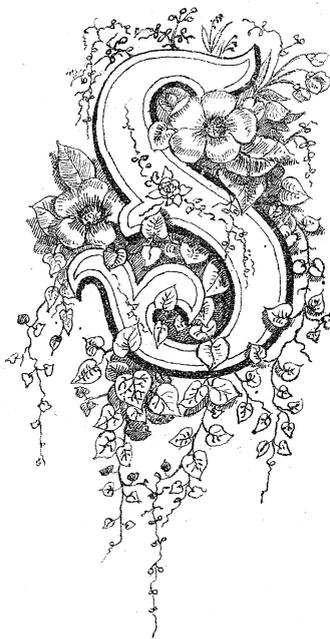
Spása Slovaniem.

*Proslav v literární schůzi bohoslovcův olomuckých
o ročníci úmrtí sv. Cyrilla dne 14. února*

1885.

Všechno je moje

1885

*vět věky křmél již vyměřenou drahou
a člověk v potu pilil na oblahou,
stavěl si města, budoval si hrady,
by jist si byl na časů kruté rády,
již jistou cestou národ na národem
brub ku cíli se svému jistým chodem
ten války činy a ten tichou práci,
ten bujným životem púde na domáci,
ten v poutech porobence v síni nemí —
Do věavy lidstva náhle peritěmi
tak jemně anděl nachvěl jako vánek,
jenž květy ukolébá v sladký spánek.
I stichla bujnost lidstva rozpoutaná —*

snad ucitila blízkost nečestána,
vše obléklo se slavně do nálady.

Pán poslal posla, by šel v radě věku,
co učinila víra na člověku.

A letěl anděl přes města a hrady,
a letěl anděl šírou přes Evropu
od města věčného, až v divém vrchopu
kde bouří Balt a vlny mořešské perou,
od hájí palmových, až náří šírou
kde v dýmáncích se lesknou ledu pustý —

A lidstvo učilo křidel šustý
a štěstí nářilo mu v blahých vrátek,
jak slunce když se temnější a pod oblaky
vynoří smavé, osypujíc alatem
co dřmá v květu větrem porozvátém.

Smích člověka hlasný utajoval stěží.

Vídět štěstí byl a strážce s mocných
věží —

kříž vítějný se nad hlavou mu spínal,
když v blahu bděl a v blahu poušínal!

Dcery se lidské všecky blahem rděly,
když před andělem v prach se ukláněly
a vítaly jej v přelohodném smácní,
že anděl volně v křidel třepotání
se kochal štěstím lidských dcer a synů.

Ušak máhle světem navrátil vykřik:
"Hynu!"

Štanub anděl. Šeho před vrakoma
vstal děsný obraz: Špěňným a toma
dral kříž se hrůzný s loďky třepotavé,
již vlny hnaly na skalisko tmavé;
v ní makupena hlava vedle hlavy.

Ušak strašná vlna blíž se bez nástavy
ji hnala k boku kamennému skály —
a postavy na loďce v strachu stály.

O hrůzný můžek, kdy ma tisíce křížek
se lidka rozvyspě jak větrem písek,
o děsná chvíle, krvácená těla
kdy v kypících se vlnách kutálela!

Co není pomoci? Čarujte pevná lanca
a loďku zachyťte, již bouře rozpoutaná
nzkhubě jistě vrhá do objětí
a spaste nástup bezobramných dětí!

Šest marná lidská práce o náchranu,
kde šivlové se vrbouří proti pánu,
jenž nemí šírou dostal za majetek,
a jeho práce koupou cáři, třepek;
jen ruka Páně pokne-li se v kyne
ukončí rázem strasti lidských synů.

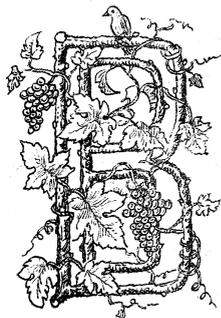
A hle! jak perut' obrovského ptáka
se švihl s břehu vzdáleného páka
a roste k loďce, přiklaní se níže —
hle! náchranou jim kyne — ptáka kříže!

Ušak nový kříž se ozval bouře vravou:
"Než kříž, raději náhuby tůň tmavou!"
V té chvíli anděl nachvěš se: neb právě,
kdy kříže spásu navrhli, se dravě
voj obrovských vln ma loď vrhl malou
a nasnoubil ji se vrtýčenou skálou —
Šak horký proud když padne v chladnou
vodu,

tak nasycela pěna po tom hodu
a jenom třísky s krvavými těly
se sykotem vln šlobným kutálely. (Dok.)

Svatý Cyrill a Metoděj - a naše umění výtvarné.

(Br.-Dok.)

ude nyní najisté najíma v srov-
nání, jak se jednotlivá tato umě-
ní u nás na základě byzanco-
ského umění vyvíjela, jaké pro-
měny na se vřalu, obvláště pak,
jak se jim časem rák národní
vtiskoval a pokud k památek

jejich na skutečné zásluky sv. věrověstiv o vý-
tvorné umění křesťanské u nás souditi mů-
žeme.

Tak již bylo srovnáno, bylo umění
stavitelské hlavním činitelem ve všech umění
při rozšiřování víry křesťanské, však i umění
malířské bylo důležitosti nemalé, obvláště pak
tím, že právě byzantské bylo, kdežto sochařství
a těchto příčin v dobách prvních zcela opomí-
jeno bylo.

Sotva že víra křesťanská v srdce před-
ků našich vstoupila byla, byly nakládány ho-
madně takorůzka kostely, obvláště k uctění sv.
Klementa, sv. Petra a Pavla a jiných (jak je po-
drobně vypravováno v Č. čísle Musea letošního
ve článku, Památky Cyrillomethodějské.) V
Čechách našel tento krásný ruch svého horlivého
přivřence v knížeti Bořivoji, který mezi jiný-
mi najisté četnými kostely, o nichž všech se nám
bohužel správy nemachovaly, založil kostel sv.
Klementa na knížecím někdy sídle Levém Hrad-
ci, první to kostel v Čechách po r. 874. vystavě-
ný a pak kapli sv. Klementa na Týšhradě,
po které však již není ani sebe menší stopy,

o nich se však v dějinách nejímě zmínka
činí. Maniřkou Bořivojovou, sv. Ludmi-
lou byla založena kaple sv. Kateriny na
Těšíně, která je podnes zachována a je ve
slohu ryze byzantském.

Jiná též a nejstarší doba křesťanské
pocházející kaple sv. Klementa je v Kalo-
vě u Postok. Těch kostel P. Marie ve hradě
pražském přičítají někteří Bořivoji.

Na Moravě máme několik kostelů sv.
Klementa, jako v Hor. Břečkově a u Osvětimun,
kapli téhož svatého u Časenice (ve farnosti Čene-
šovské u Náměště), sbytky kaple u Lipůvky a j;
však památky tyto, ač prastaré, nelze přece s ji-
stotou do doby samého působení sv. našich apo-
stolů klásti. Poudějsích památek a konce 10. a
počátku 11. století, hlavně kostelů sv. Kle-
menta, zachovalo se hojně, nenesou však již
čistého rázu umění byzantského, ale romá-
nského s dosti četnými prvky samostatného u-
mění českého. V době těch a poudějsích datují
se známé rotundové kostelky, které ač ce-
lým téměř provedením jsou již románské,
patrnými znaky nasvědčují ještě umění By-
zantskému.

Mene, kdy byzantské stavitelství u s
ním všckoro východní umění podleho ro-
mánskému, nelze u nás na jisto postavití,
jako jediná doba ona v dějinách našeho u-
mění ještě zcela proskoumána není, jednak
přechod tento se dál ponemáhá a v různých

krajinách rychleji nebo povolněji.

Tolik však s určitostí tvrditi lze, že sta-
vé umění byzantské navedením liturgie římské pomalu na své bralo, ať romanskému ne-
la podlešlo; liturgie slovanská a s ní umění by-
zantské uchytily se v dobách těch do kláštera
Saxaurského, který jest nejvýmluvnějším svěd-
kem umění byzantského u nás. Tam byla umě-
lecká škola byzantská, nanázející se stavitel-
stvím, řezbářstvím a zvláště malířstvím. Tu-
to školu zvelebil patriarcha českého umění Bo-
řetech, o kterém se později dějiny vyslovují, že
pěstoval všechny odbohy umění byzantského.

Kvetoucí toto umění nevyšlo bez účinkův
u českého národa; daloť podnět zejména ve sta-
vitelství k vývoji zvláštního českého rázu, o němž
se již svrchu zmínka stala — známé to rotun-
dové kostelíky.

Nechybí v kronikách našich zpráv o
utěšené činnosti umělecké, která se na těch dob
po celých Čechách blahodírně rozvíjela; celé
kroniky hlasají, jak by byly chrámy naše uměly,
mi obrazy vydoborovány.

Věhlasným jest zmínka o útvaru
umění českého, která i v říšině vysoké chvály
docházel, totiž o obraze Panny Marie, „řekým
dílem ať ku podivu prý krásně vyvedeném,
jejž r. 1081. král Vratislav passovskému bisku-
pu Altmannovi pro klášter Gotický v Ra-
kousích darem poslal.

Čestě starší památkou českého malíř-
ství jsou malovaná písmena a ozdoby v le-
gendě o sv. Václavu (ve Wöllenbüttlu), r. 1066.
pro českou kněžnu Emmu psané, potom nápis
kapitol a kacíteční písmena v evandéliu sv.

Prokopa, která se v Reměi nachází. Jsou to pa-
mátky malířství českého, ač ne velmi skvostné,
však velmi pilně a poctově malované, ovšem
nicela ve způsobě umění byzantského; malířství
námu byzantského mělo u nás delší trvání než
stavitelství, které brzy řivlu romanskému pod-
lehlo.

Je však i nemě českoslovanské na by-
zantský sloh ani později úplně nepochopily,
dokazují mnohé pozdější památky: v Tisňov-
ském klášterním chrámě ze 14. století jest tým-
pamou s plastickými ozdobami, „Christus na
trůně“ slohu čistě byzantského; Freboňský chrám
má byzantské presbyterium a u nejnovější
doby honosí se Mariánské lázně nádherným
děkanským chrámem slohu byzantského
(1848).

Tot asi zcela stručný obraz, jak se u-
mění byzantské u nás pěstovalo.

Byť pak doba umění toho neudanecha-
la u nás právě pomníku slávy nesmrtelné,
nastavila přece u vděčných potomků milou
upomínku na bratry Soluňské, první apo-
štoly naší víry, umění a věd, v jejichž
šlepečích kým vědy dále kráčí vědy a umě-
ny ducha českého!

* *

*

Ku práci této použito následujících
pramenů:

Kugler's Kunstgeschichte; Lübke:
Kunstgeschichte; Lübke: Vorschule zum Stu-
dium der christlichen Kunst; Gruber: Encyklo-
paedie: Byzant. Kunst; Naučný slovník, Casopis
Čes. Musea, Osvěta aj.

Čím se liší státní církev ruská od církve římskokatolické?

(Přid.-Přev.)

II.

usové navrhují katolickou. sění, že Duch sv. od Otce i Syna vychází a vynechávají. Filioque^{*)} v symbolu (Philaret, Dějiny církve ruské, Frankofort 1872. II. 307). Ale ve svých církevních knihách vyprávějí jak přimát římského biskupa, tak i východ Ducha sv. od Otce i Syna, jakož i vlastně dokázal ruský metropolit, potom kardinal Michal Lewicki ve svém pastýřském listě ze dne 10. března 1844. Že přídavek onen nebyl v původním znění vynechání Nicejsko-Constantinského, nle odtud odvozovati, že Duch sv. od Syna nevychází a že jen od Otce vychází. Vynechání ono sestaveno proti bludářům nepopírajícím, že Duch sv. vychází i od Syna, ale jen od Otce, ani tvrdili, že jest Duch sv. pouhý tvor Syna. Byla všeobecná víra v církvi, že Duch sv. od Otce i Syna vychází, věřili tak i na východě. Sv. Řehoř Naz. dí v Opat. 49: Kristus poslal Ducha sv. ze své vlastní podstaty. Epiphanius Ankoratský: Duch sv. je i podstaty Otce i Syna, Duch Otce i Syna, a Otce i Syna vychází. Podobně píše Cyrill Alexandrinský. Přídavek, Filioque^{*)} ne Španěl, kde uveden asi r. 589. při obrácení Gothů na III. synodě Toledské, přijat od ostatních církví západních během času, též v Němcích. V Římě pak

přijato slůvko, Filioque^{*)} do symbolu, asi r. 1054. nediktá VIII. který na naléhání císaře německého Hendricha r. 1014. dopustil, by v římských kostelích při mši štěno bylo vynechání constantinské, jehož slove nebyvalo. Ti Photius vinil Latinský a toho jako a bludu, Michael Caenularius pak mohl pravý viděti samu církev římskou, že porušila vynechání.

Avšak jakým právem normovala církev na koncilu Nicejském a Constantinském symbol apoštolský mnohými přídavky, takým právem mohla také učiniti i poději. Toto právo od Krista svěřenou nauku dle potřeby vysvětlovati a proti bludům hájiti, má i následník každý sv. Petra v Římě, kde škála jest víry a sloup církve. Papežové měli i předléžitou příčinu na jisto postaviti učení o východu Ducha sv., když přemnozí svláště na východě slova koncilu Constantinského, qui a Patre procedit^{*)} již tehdy špatně pojímali. Dogma církve římské zajištěno jest řádem sv. : Duch sv. se zove Duchem Otce (Mat. 10, 20) i O. Krista (2. Petr 1, 11; Skutky ap. 16, 6, 7), tedy od Otce i Syna vychází; Ducha sv. rovněž vysílá Syn jako Otec (op. Jan 15, 26; 16, 7; 16, 14) a ku Palatium píše sv. Pavel (4, 6); poslal Bůh Ducha Syna svého. Dogma toto ve stolice Petrovy prohlášené spůsobá na pevném nákladě.

III.

Církev ruská neuvádá nauky o očištění^{*)} a uči (Obšírný katechismus ve Philaretových

^{*)} O přídavku „Filioque“ jednali v naší literatuře: 392. řim. mormann (Čas. kat. duch. 1830. sv. 7) a Fr. A. L. Schütz (Sbor. Vel. 1881.)

^{*)} Očištění v církvi řecké, článok důkladný obsažen ve Sbor. Valchradském II. 1880, od Fr. A. L. Schütze.

„Dějinných církve ruské, Frankobrod n. 16. 1832. II. 356): Duše (nemětelých) spravedlivých maleraji se ve světle, pokojí a počátečném požívání blaženosti věčné, duše však hříšníků v protivném zcela stavu. Rozkolníci upírají však pouhé jméno oči-
stec, jež nemají, upírají jev theoretický, neboť i oni mají v nejstarších liturgických knihách pros-
by a mše na nemětelé, jež pořádá také přednášejí, a v jich katechismu stojí (v citovaném výše ka-
techismu II. str. 357): „Či jest věřiti v duších těch, jež zemřeli ve víře prvě než mohli přinéstí pravé o-
voce pokání? Ne mohou jim napomáhati, aby da-
sálli blaženého kadyši a mrtvých vstání, mo-
dlitby na ně přinášene, xvláště, když spojeny bývají s přinášenou mekrvou obětí těla a krve Kristo-
vy, jakož i dobré skutky, které s věrou konáme na památku jejich. Na čem nakládá se tato nauka? Na stálém podání, jehož původ pozorovati lze ja-
stě v církvi starého nákona (I. Makkab. 12, 43 sq.).
Modlitba na nemětelé byla vždy neměnitelnou sou-
částí božské liturgie, jež v liturgii apoštola Šako-
ba od počátku. Tím tedy sami přikládají, že u-
čení církve katolické jest správné. Sr. Řehoř x Nari-
ánu praví: „Nikdo nemůže v těle vyřadit účasten

byti božství, leč by prvě skorný na duši spící skň
očistcovj uničil.“ Sr. Augustín, pam dokazuje v Mt.
12, 32: „Kdo x koliv by řekl slovo... proti Duchu sv.,
nebude mu odpuštěno, ani zde ani na onom světě“
velmi shodně, že očista jest.

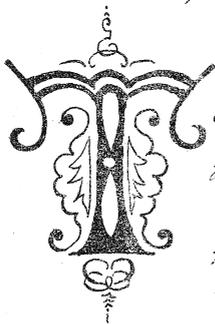
IV.

V novější době povstal u duši skutečný blud o nejsv.
svátosti, neboť tendí, že proměnění obětí v tělo a krev Kři-
stovu při mši neděje se slovy, jimž On obět mšovná-
konnou ustanovil, nýbrž tak, vnanou epiklesí. O tom sta-
jí se formulí přesečné, jež vřkají ti, kteří na biskupy ordi-
nování byti mají: Tě, věřím a na to mám, že se děje pra-
měnění těla a krve Kristovy při božské liturgii, jakž
učí výřhodní a naši růstě otcové, přestoupením a půso-
bením Duchu sv., když biskup nebo kněz vřpějí Bohu Ot-
ce slovy modlitby: Učiň tedy tento chléb drohocenným tě-
lom sv. Krista a t. d. (Rajovský: Eukhologion II. 93). Tuto
odvolávají se na staré výřhodní a ruské učitele, ale na-
la neprávě, ano tím učem navrhují Otce své liturgie
své a učí něčemu, co se meda některak odvolámiti. U-
čení toto nemá podkladu, neboť Pám učiň ke konse-
kraci slov: „Totot jest tělo mé..... Totot jest krev má
.....“, nikoli poukého vnitrního věchnání, tomu svěd-
čí Otcové ku př. Štřej (l. 5. adversus haereses c. 2.)
(L. 162)

O Fografickém evangelii.

K předmluvy k Evangelii Fografickému, které původně hlaholsky psané
prof. Jagoj cyrillic přepsal a vydal v Berlíně r. 1849.

(Fr. - Tok)

est Fografického kodeau jest tři,
jaký mají řecké recense v byxant-
ské církvi tehda obecné. Ale
původní znění slovaňského pře-
kladu v našem evangelistáři
bylo mnohokráte opravováno

xvláště od oněch tři nebo čtyř cyrillicův. Kde chý-
bělo písmě nebo slovo, vepsali je cyrillicky, ano i vy-
škrabávali písmena i slova a jiná místo mých
cyrillic psali (vyradovanou hlaholici ještě mě-
kde znáti.) I celé věty od byxantského čtení se
různici opravovali buď dle kodeau řeckých nebo

i mladších slovanských iž cyrillských. Takové s. pravy jsou velmi vážny a důležitý nejen slovanskému filologu, aby mohl stopovati rozvoj jazyka slovanského na rozličných dob, nýbrž i každému theologu bibliotovi, chce-li poznati histarii sv. textu v překladech slovanských. Nejvíce se Zografské evangelium co do textu shoduje s památkami církevní slovanštiny klaholskými (Ev. Mariinské i. Athoské [Trigorovičovo], Ev. Assemanovo, E. Ochridské, Glagolita Clovianus), pak s nejstaršími cyrillskými (Ev. Ostromirovo, B. dex Supraslský, E. Belehradský, kartař Slucký...) Patří tedy mezi prastaré a kriticky nejdůležitější klaholity ne ještě mnoho porušené. Zachovalý text mají také missaly nynějších chorvatských klaholitův obradu latinského, souhlasí se ve mnohém s nejstaršími kodexy klaholskými, opisy to knih Cyrillomethodějských, jako patřno zvláště v míst přeložených dle řeckých kodeců

proti autoritě Vulgaty.

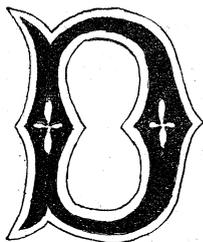
Snad se pilně kritice někdo podává i tolika trosk sestaviti původní text překladu Cyrillomethodějského, zvláště když kodeny klaholské a cyrillské tak krásně a největší částí se shodují. Ale snad přece není souhlasu, sluší dáti předek klaholským před cyrillskými, které jsou jen vyrony a klaholskými. Klaholské památky mají v této příčině platnost konstitutivní, vyplývavše rovnou a pramenem z Cyrillomethodějského a nejsouce ještě tak zkaleny chybami jako vzdálenější cyrillské. Až se takových snad ještě starších evangelistův slovanských více naleznou v neprozkoumaných dosud klášterích jichoslovanských, tu snadněji rozeřšíme mnohé ještě neřady o svatých Cyrillu a Methoději, zvláště pak o jejich překladu posvátných knih.

Bekda, že brno a hodně vblínka u nás me Ithaku!

Osměkčil se.

Obránek ze života.

(Lit. - Pobr.)

rukeho dne nastoupila do služby. Čekalo ji trápení a namáhání.

Uvítali ji tvrdě v celém domě. Hloušek se škodolibým úsměvem ve tváři, hospodně s hrdostí, ba skoro nevládně. Věděla, proč ten nový přírůstek do stavení přibyl.

Práce bylo napórůd, protože Hloušek v takotnosti málo mívával čeledě. Příchodem Teresky ulehčilo se selce, která bez toho pracovala jen když musila.

V to velmi zajímavé i zajímavé.

Však to vše Teresku nermoutilo, bylať práci vykla a mimo to silil ji cit vděčnosti k drakým rodičům a kdyžby viděla kolem tváře rozjasněné, slyšela volání slova, nebyla terčem svévolí dětí rozpustilých, a kdyžby neměla tak bídné stravy, byla by se cítila dosti šťastnou.

Ale takto se nedało, že to bylo stvoření opovržené, a milosti topěné pod střechou, jemuž padáno jónom tolik, aby hladem mrazhymulo.

Tereska vše topělivě snášela. Každý noc se, ona sta a sen jíž téměř usínající - klečela mešťastná dívka u bídného lůžka svého a modlila se upřím

ně. Ani vřech, se, a list je nevydrab; nestřipska-
la a nenatřkala. Anděl nebeský přinášel jí kalich
utéchy. Láska a vděčnost k rodičům, pro něž trpěla,
dodávala jí obrovské síly.

A přece navštívil jí čarovné chvílky, když
odběhnouti mohla domů. I tu obratnou rukou vše
uspořádala. Potěšila je a tím také potěšila sebe.

Když starostlivý otec si stěkoval, že dosud
na splacení dluhu nemůže pomýšleti, veselým tla-
sem ho upokojila. Přesala, že nejsou příliš bídou
stínění

Tak uplynulo skoro půl letu. Pojednou
nastala v Terenčině stavu divná změna. Bylo
to snad řívením Božím. Bůh sám věděl, se to
stalo. U Hloušků vyputel ohně nepochopitelným
způsobem. Půšel jako ploděj na povrhu hlubokého
spánku.

Na potěšk vyskočil Hloušek se ženou po-
děšeně ze světnice. Selka lehnutím stonula, ne-
potáčela se, klesla do náruči kvilících žen. Šalib
nabyl chladnější rovnahy vhl se pozornou do ho-
řícího stavení, by se svého majetku něco zachránil.
Po ruce mu byla Terenka.

Jako lačný vohl se na truhlici, její mu
skrývala peníze a cenové papíry

"Terenko, pomoz, jinak budu žebrákem,"
sténal pod tíží její v tom lomnou lidí pracují-
cích, kde umatek panoval nad umatek. Byl to
strošný chaos; jeden druhému překášel, jeden druz-
kému bral věci z ruky. Všude se jvíl neplodný
chvat. Jinak to při vesnickém požáru nebylo.

Šťastně byla truhlice venku. Hloušek si
oddechl. Rozhlédl se po ženě. Tam stála polemotvá
— z řívi šlehající plamenů, jako žena Lotova.
Rozhlédl se pozornou kolem.

"Kde jsou děti?!" vykřikl pronikavě. "Kde
jsou děti?!" — "Bože můj!" klesl na truhlici, na
svůj mamon, jako morovou ranou prořezan.

Terenky tu nebylo.

Výchopil se a jako šelmen chtěl se vrhnou-
ti do plamenů. Silné páře souvleli ho nadřítly.

— "Upokojte se. Snad je odedly." těšili ho.
Samí však nevěděli.

"Proč, proč jste mne?!" "Mě děti uhoře. Ó
vím — tam nahore — ve světnici spí — — dral
se jim z rukou." "Mějte přece milosrdenství!"

— "Nebráky!" voláno. "Nebráky!"

V okamžiku postavili je k oknům. V tom v
okně horjící světlice, uprostřed valícího se dymu,
objevila se postava. Šířlivé plameny ho letovaly jí
nad hlavou. V náruči držela dvě děti.

"Pomozte!" zvolala úzkostlivě.

Všech zraky k ní se obrátily. Při tom výje-
vu krev v říkách stýdla. Přestal křik, jen pro-
skot a sykot plamenů kolem se rouškal.

Hloušek hleděl vytroušně. Chtl vyraniti sta-
va, ale jen rty se mu pohybovaly. Tvář byla mra-
morově bledá. Chtl se opět vybarviti

Tři byli u ně. Takýsi soused vrul jí de-
tky z rukou, podal je druhému Byly na-
chráněny.

Vykřik plesu naburácel kol kolem. Ale
ochranitelky se potáčela. Tři byla by klesla,
kdyby jí nebyla silná páře muňova uchopila,
nepojala kol pasu a po praskajícím pod tíží ře-
bíku dolů nenesla. Ale šťivý plamen, že mu
dvě oběti uvrány byly šlehnul po vlajících vla-
sok jejích, rasyjel v nich jako umije, dále však
nemohl, silné marnuti rukou udusilo jej.

Šro bexduchů klesla do trávy. (S. k)

„Církev a vlast, ty v mojih miluji sesestersky se nadrech,
Každá půl, každá má moje srdce celé.“

Sušil.

Květná neděle na Tělehradě.

(O.)

Ae velebné svatyni Boha, rodičky na Tělehradě nebylo tentokrátě uš ani toliké práxndného místečka, co by jablko propadlo, a přece je ště porčil přicházely nové a nové nástupy. Ale třebaš měl umocní v těch, kteří se opordili, vame na jako ne vělezu, a v údech tiví sílu, přece nepodařilo se jim vstačiti se do vnitřku. Za nedlouho bylo též prostornoství nákol chrámu plno lidstva. —

Bylo to 4. dubna 885 právě na květnou neděli, a příčinou, že se na Tělehradě sešlo se všech krajů moravských tolik lidstva, byla zvěst, že už od několika dní leti m. obíhala od řúpy k řú

pi, od řeledi k řeledi, hlásajíc, že milovaný arcipastýř Methoděj na květnou neděli nase vejde po delší nemoci mezi své věrné. . . . A kdož vt, uvidí-li ještě postějí mileho otce svého! Už prý jest stařičký, a v posledních dnech prý má jaksi nápadně síl ubývá — — — Kdož vt, nespořehná-li máim jeho nemolená pravice už naposledy! — poví dal si mejdora poutník na cestě do královského Tělehradu.

Tělebná svatyně i ten lid v ní a na prostranství, jakoby všechno smutkem bylo potákneno! Krovna jakoby nad nimi plynula a střídala se úzkostlivost s radostí! —

„Hled,“ šuntře, nemluví-li tváře toho lidu velmi jasně, že ten řecký mnich jest nále mnohem oblíbenější, než ten, který nás na svědly semu pa.

slal —, promlouval jakýsi hmotný muž ku svému
sousedu. Oslovený hned neodpovídal, jen oči se mu
po způsobu babilůňka najiskřily, a kolem úst pře-
šel mu jako potměšilý úsměv.

„Mluvíš, jakobyš spíal tomu řeckému ka —“
začal po chvíli soudit Junťiv, ale nedo-
pověděl: za-
lehl se hrozivých pohledů jakéhos moravského lecha,
jenž při posledních slovech oba druce vstoupil si pro-
hléval. Němci stíchli jako píena, neodvážijíce se do
dalšího hovoru; kúsiliti, že by pramudno něco odve-
sti, kdyby je někdo zaslechl pomlouvat řeckého
mnicha, — arcipastýřa Methoděje! Zarýf se jim
rozváral, nase leporve už tehdy, když se orev přisný
lechi stánil kdesi v následku.

— „Junťiv, musíme býti opatrní!“ — radil
navijoný mluvce. — „Pomim ubytčnosti, ale ra-
ději otevři oči a uši, ať slyšíme, na čem jsme; Wě-
ching nám musí tentokráte po arcibiskupské se
sdměnit!“ — „Junťiv šeptal poslední slova vno-
do ucha!“ —

„Ty drak duše, už se nase k nám tlačí, a na-
myšlím-li se, jsou to jisté z čeládky toho šejdiš — Wě-
chinga! Oči, že mu nase stolice arcibiskupská ne-
děl v klavě pokojě, a, že by rád po smoti Methoděje.
ně na ní xusedl, ale toho bohda nebude — ne-
—, ledu by Svato-pluk“ Lechu Hněvsa vno-
ma kněvem šeptal, vypravuje o obou vládících v ma-
lém křiku státných vládyk a kmetů.

„Ale, tož přece pověz, co tě tak podráždilo?“
tázalo se Hněvny několik n poslouchajících.“

„Víte, že rozumím té jejíh řeči, ve které nám
před 63. rokem tak nerozumitelně, až lohopustě mu-
covali tu nebeskou nauku Kristovu, a tu jsem vyroz-
uměl, že je sem poslal někdo na xvědy; a, ten ry-
šavec byl by našeho arcipastýře lexmála — kaci-

řem maxval! Ale přísám Bůh, že bych mu byl ten
ubohačný jazyk až od kořene urasil — —“

A kdo ví, čím by Hněvsa ještě nebyl vyvro-
ňoval, a jak by poslouchajícím Wěchinga byl vymalo-
val, kdyby se na něi xvony nebyly rozho upaly, tle-
kolice stovou ověnou v publikých kvordeck. A
potvaže kovový jejíh hlas, nalezl ve sluch lidu,
rozvlnil se celý xástup, a oči všech upíraly se v tu
stranu, kde trčel k nebesům přepovný a sluovný
hrad Mojmšrovicův.

„Konečně uvidíme svého otce,“ nřelo to jako
jednými ústy, a xvony hlakolily: uvidíte na-
po-
sled —, uvidíte na-
po-
sled — — —“

Ode bram sídla Svato-plukova blížil se skvě-
lý průvod; dvořané moravského velkokrále se stpra-
vou jenjen lesklé, až x toho kolem stojícím oči pře-
chánel, kdykoliv si slunce ma jejíh oděvu paporsky
xaláškovalo. K lidu však nřiml, si té nádhery jen
tak některý! Oči všech upíraly se tam, kde túsily v
nepřehledném sboru knězi a, náků svého mibovaného
arcipastýře. Průvod přichánel pořád blížě a blížě;
lid na prostranství uctivě se rozestupoval, otevra-
je takto ku dvořím chrámovým vobný průchod. Dvo-
řané už vcháneli do chrámu, už přěšla také řada
nákův, a ted“ pravě, tle! vchází meri xástupy sta-
řeček velebný s nebeským klidem v jasné tůři; ve
nechovný ret šeptá pokoj svatý dítkám moravským
....., a opíraj se levicí o rámě nejmilejšího řáku,
kd všhá věkem i pracemi nemlenenou pravici, aby že-
hnal ty, kterému daleko v Římě umírající bratr
byl odporučil. A lid, sklání se na kolena před tím
starečkem, tisícere ruce se k němu vntahují, a —
Methoděje — stě — učileli — miláčku máš proti-
hú nástupem jako mo dlitba! Nejedno oko xalévá
se, s knou radosti, patřív na toho, jenž byl tehdy

Moravě — všem!

„Tintěři, kdo jest ten kněz, jenž kráčí po levici arcibiskupově? Hled' jen, s jakou důvěrou stí pohlíží k němu ten lid!“

„Neklamu-li se, jest to Porand; naslechl jsem o něm před chvilinkou: Method prý ho ustanovil svým nástupcem! — Nu tentokrátě tato správa už nám něco stojí! Nástupce o své jméno jmenovati! — Však, Porande, ještě mese-

diš na stoličce svého učitel, a kdybys takhle posedl, však tě Wisking na ní dlouho nenechá....! Sta jen tam toho tvého slabého a lehkověrného velkokrále obložíme, pak zase budeme my zde — pány! —“ kovářil Němčík sám u sebe, usmívaje se pořád jivlivěji a jivlivěji a prodíraje si hbitě lidem cestu na průvodem do chrámu.

(Dok.)

Spása Slovaniem.

Proslov v literární schůzi bohoslovcův olomuckých
o ročníci úmrtí sv. Cyrilla dne 14. února 1885.

(Dok.)

A vneml anděl, kdek; aj před ním moře,
jak na sta lodí kolísavých oře,
co vrakem shledl v dálece od východu,
a všecky brázdily nejistou vodu
a všecky spěly jako pomatené
kde skála nahuby se k mračnům kleme...

Stij, slavský rode, plyneš po příboji,
kde nahynuli věrní bratři tvoji,
stij, slavský rode, pliš do propasti,
kde nahynuli bratři v hořké strasti,
a zachytni se obranného kříže,
jím zachráníš se jistě bez obtíže!

Vše viděl anděl; srdce namutnělo,
když ušel, že tolik rodu slavských spělo,
když ušel, že tolik dobrých slavských dětí
se zhoubě jistě hnalo do objelí,
a zachvěl křídél třepotavým klatem
a k nebeskému vzlétl prahu chvatem,
a klesl na tvář před velebnou Boží.

Pán, jenž světý světic na podmoří,

velebnou hlavou andělovi kýnul.

Proud skromné řeči se rtů zpěvných splynul:

„Tvém pro příkaze šel jsem širým světem
a šel jsem všesko smarým kvěsti květem,
kde Božská vůla Tvého Syna vládně.

Však jeden národ v chladnu ještě vadne
jak mladý obr ukovaný bludem
se svíjí v bídě při plamínku chudém,
jímž dávaly ho klamy zivých bohů
a v hořké bídě k zhoubě suně moku
a nemá, kdo ho od nahuby volá.

O Pane dobrý počti apoštola,
jenž nesl by jim svaté víry náry,
by naplašil ji bídu a blud starý.

Vidět, Pane, národ ten tak dobrý, tichý
jen nevědomky padl v bludů křížky,
a počleš-li jim skrovný svaté víry,
bude Ti vděčný slavský národ širý. —“
Pán zase kýnul ma velebným tráně
a bratři dvě, kle, vyšlo ze Soluně

a přede bratry mlátá perut vane
 a vede je, kde srdce utyrané,
 a vede je, kde Slovi v bídě hynou,
 kde blud jim vryvá bídu ve tvář sinou.
 Kde na andělem svatě vševěští,
 hudy šli, věrou nasívali štěstí,
 hedy šli, věrou jasnily se tváře
 a sochy biskupů padly pod oběť
 a chrámy k nebi týčily se svatě

a strážil ma nich távřelý kříž na mlátě.
 Pán někmal dělu slavných apoštolů,
 již národy rovali křesťanské bolí,
 již naše předky střekli od poroby
 a chránili svůj národ dlouhé doby,
 již podnes s křížem nadhvězdové hynou,
 bychom se s nimi rukou veličinnou
 slovíli k těmž Boží na oslavu
 a k spáse duší milých, dobrých Slovů!

Čím se liší státní církev ruská od církve římskokatolické?

(Přel. - Pohn)

ale vysvětlí, že nepravá
 jest tato nauka, a toho, že
 konsekrace jest dvoji ale
 společné věry církvi, to-
 tix chleba a vína, epiklese
 však jest jediná. Slova evangelia:

"Totť jest....." itou se ve všech litur-
 giích, ne však epiklese, se i v těch liturgiích, kde
 jest dokázati lze, že jediné ona slova Páně jsou
 potřebna ke konsekraci. Liturgie svatě prane-
 ší slova epiklese po konsekraci, vryvá se Duchem sv-
 atým chleb a víno tělem a krví Kristovou se stá-
 ly, totiž v soudcích přijímajících, by jim slouže-
 ly k spáse a ne k odsouzení; tak těch vyplétá
 Bessarion slova epiklese a Pohnové na Florentin-
 ském sněmu shromáždění r. 1429. Též jeden
 schismatický ruský spisovatel (Svět Koresius
 u Francouzů, traktatus de s. Eucharistiae sacra-
 mento et sacrificio, Romae 1873 pag. 74. sq.) píše
 o tomto bludu novém: „Sane condemnatur novitas
 sententiarum, quas inducit in Ecclesiam Nicolai

Cebasilas, consecrationem sacrorum dono-
 rum precibus tribuens, quod neque, ss. Patrum
 aliquis unquam dixit, neque ullus canon dis-
 posuit, neque consonum est Ecclesiae, quae per pre-
 ces implorat adventum Spiritus sancti non
 simpliciter, ut faciat panem corpus, et quod est
 in calice sanguinem, sed ut fiat nobis ad fruc-
 tum." Dle toho přistoupil k starým bludům
 ruské církve blud zcela podstatně nový, kterj
 nevám byl starým Rusům, neboť tato vyřf-
 kali římské církvi jen to, že užívá chleba ne-
 kvašeného a věřícím jen pod jednou způsobou
 podává. Spor o chlebu obětním (artomackie)^{*)}
 lehce dal by se odhléditi. Užívání chleba ne-
 kvašeného jest správné, Pán sám dle nákonu sla-
 vil věčší poslední. Chleba toho užívalo se v
 celé církvi. Teprve od 6. století navádko na vy-
 chodě užívání chleba kvašeného, ale ne vědce.
 I patriarcha Jeruzalémský a Alexandrijský

^{*)} Pod tím jménem pojednal ma nákladě volní dieblad-
 ním F. M. Kirakě, ve Sborn. Věstevníkém III. 1873 v tom úpravu.

v 11. st. dle Michala Caerularia, jenž si proto na ně stěžuje, nřivali anymie. Armeni-katolici, Eutychiiani a Maronité pro dnes od anymie nepustili. Věc ta, ač jen kárně se týče, vedla násti na slepého patriarchu Michala Caerularia k tomu, že Latiničky na bludešně povyšoval. A přec byla, pravce římská dávno před Photiim. Církev nápadní řídila se tím, jak byla vyučena od kněží a apoštolů. Proto také psal papež Lev IX. Michalu Caerulariu ep. 1. c. 5. : „Hle již po tisící a skoro dvaceti letech po umučení počíná se skone vás přiučovati římská církev, jak památka umučení má býti uctívána“!? Církev římská mexuřkuje přece pravi východní, ale brání svou pravi jako správnou, dávno a obecnou, a k mystických přičin i přiměřenou. Podobně se to má s přijímáním věřících mejm. Světosti pod obojí xpůsobou.

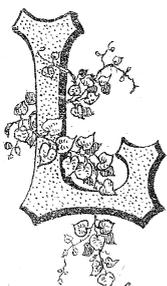
V

Na jevě jest, že navrhuje ruská církev též všechnu poradiji definovaná dogmata církve katolické, avšak též dogma o neposkvrněném početí nejblahoslavenějš Panny Marie. Však i tu odporuje učení církve ruské celoně jejímú kultu, jejím Otciim a učitelim dřívějšim. Otceví východní nejisté přičku dají blahoslavené Panně čistotu a svatost ve smyslu eminentním a v stupni nejvyššim, přičkávají přičsvaté Panně jměnu, která nedopouští ani stínu hříchú, o Panně Boží, tak že Říkové vytykají Latiničkú, že svou Pannu Marii jen svatou, ne však přičsvatou. Jak si tedy odpovíjí! Věra a neposkvrněné početí P. Marie býle na akademii Šyjevské, a níi vyšel značný počet vyčteníkův, a kterái měla velký vliv nejen na církev ukrajinskou, ale i moskovskou. Svědectví tu vydávají mužovi, kteří slůně nřislyovali dávno u cnu akra-

demii, Lev. Baranovič, Ant. Gladivilovskij, Ioannik Galjatorovskij, byvše téměř každý nějakou dobu rektorom této akademie. J. Galjatorovskij vydal v Šyjevě r. 1639. „Šyjev rakuměnija“, a Radivilovskij byl sice náměstníkem Šyjevsk-počestské laury, ale knihu jeho „Zakrádka Marie, Rodičky Boží (Gorodok Marii Bogorodicy), čistěna jest v Šyjevě r. 1676. pišči Štencencia a Giselca, říditele akademie; třetí L. Baranovič nanechal mexi jiným svazek řeči s nápisem : Truby na vypróení hlavní slavnosti, v Šyjevě r. 1684. Vě spisech těchto nalezneme tolik míst jasných o neposkvrněném početí P. Marie (bez hříchú počatú; početí neposkvrněné prostú velké skvrny hříchú, jestli velké, tot i prvo počátečného hříchú; vyjmutú od hříchú prvotního atd.) svědčících, že měle pochýbovati o tom, jakou věru měli oni muži. Věru tu mají starověrci, kterých křesťtví nachevívají staré tradice a přiči se všom novotám; tito, odchyliše se v polovici 17. stol. od církve ruské vlastní pro opravu knih liturgických patriarchou Nikonem, mohou věrně vydati svědectví o věre staré církve ruské. Vě vyxvání věry sestavenóm od nich r. 1841. a vydaném r. 1874. v Moskve od Subotina v oble nadepsaném „Istoria Cělokrimickoj, ije-archii“ (Dějiny starověcké hierarchie) čteme vyjádření Starověrcův o tomto předmětu (v tom. I., str. 42, hlavu IV. dogmat věry) mexi jiným těž jako následuje : „Bůh přičpravil na přičbytké Synu světmu... nebo čistě a mířadně skvrny přiččastné, totiž... P. Marii, od someno čistého a ještě přičd. početím jejím přiččistěného a povččeného. Pročť jen ona jedinú... nejen nikterak prvo. přiččastní skvrny nebyla přiččastna, alebrž i celú jako nebo čistá i krásná velmi nřistala...“

U mohyly Methodovy (Pr.)

(Předneseno o slavnostní schůzi
dne 23. dubna).

Leti věky němou nad mohylou
Methodovou. Mechu rávoj šedý
opjal ji, dlaň osudu ji tvrdá
skryla přede slávských dětí hledy,
ale jejich nitro tucha jímá,
zlaté srdce Otcovo ře dřímá
v líně Velehradu, tamto cítí
tajuplné ducha jeho sledy.

Šijhle právě k svatému se blíží
Velehradu nepřekrovné davy
ve korouhvi vanot hymna v padá,
oxvěnou se nese do dílavý
jako kdy se prales rozšelestí —
hymna: „Tisíc roků tomu jesti,
co's nám usnul, apoštole Boží“ —

--- Kástupy už krocje tu stavi; ---

stěrá šij se slybá, a ret lba
velehradské prahy počehnané; ---
tichne dav; — jem postesk utlumený
s tichou prosbou lidu se rtů kane,
oko vlaké k nebi toužně xirá . . .

Tu se chrámu portál otevirá
a kmet odloněný jasnou rávě
před nástupy velebný tu stane.

Šněný vous i vlas mu volně splyvá

po biskupské řízy rdobě skvělé,
tváři ustýlá mu stín se lehký,
kříž kle třímá stělem Ipsitele;
lílý úsměv na lbi mu svitá,
kdy xří, jak ta četa obrovitá
xvědá k němu xraký — — Páxem k davu
kmetový rty praví rozchvělé:

„Když jsem — cítě, mllá už jak mi hlava
na xivotu líše poklesává —

posledně svých dětí xěhnal tlamu:
o cč, myšlěnce mých útěk chomurný
u věrnou mi utkával se dumu,
vidoucí kdy poráral jsem duši,
a budoucna jak se tajemné urny
šiděl řáku rodu mému kyne,
koliko bouří xěhne jej a xkeruší! —
A ta tucha věru nelhala mi! —

Tisíc let co v mohyle jsem stinné
odpočival, xřel jsem, nad nivami
slavskýmí jak trýpeň tisícová
stetla, kříděl jejich tuhá pera
jak se ryla v šiji mému lidu,
mučeničku bez tčhy a klidu.

Čnímal jsem, jak pata vraku třístí
šijš mu nade smavou děti hlavou,
xřel jsem, o pomstu jak volá k nebi
slavská krv, co xbojci na lučšti
lpi, — jak stěné na slovanští lbi
poute chřestí, kletbou skřípá, stěná

(Dok.)

kdo to byl?

Byla to otrokyně. Byla to no-
sobněni nemilovrdenství lakom-
cova. Hle! útišky, nevďek, sple-
tíla ona láskou křesťanskou k
blížnímu! Byla to Terexka! . . . Kloušek maje
kolem sebe děti, jež se už rotavovaly, upokojil
se. O oheň nedbal, v truhlici, na níž seděl,
skrýval tisíce, dům byl pojištěn, chlévy, stádo
s obilím zachráněna -- proto škoda, jež u-
trpěl přišlo ho netřásla. Ale něco jiného sva-
kilo se na srdce jako balvám a tížilo jej --
vědomí učiněného bezpráví. A právě teď to
bouřilo v srdci více než jindy tak neustupně,
vyjíravě -- přesvědčivě.

Sklonil hlavu -- znamení viny a pře-
stání se. Seděl tu smalátněn, tupý, pone-
chávaje pracovat se svým majetkem jiné.
A ti pochopovali jeho bol. Znali jeho lako-
tu. Mnohý z těch, kteří mu pomáhali, třeba
si naseptl: dobře mu tak! --

Kloušek dřímá.

Tak to nešťastné děvče se mu odslou-
žilo! Trpěla u něho, namáhala se pro ně-
ho nadarmo, že několik xlatých neleželo mu
nečinně v truhlici -- a za ty útišky vřkla se
do plamenů, aby vyprala z nich děti, pro
něž tak střídal. Přínal se v duchu, že jednal
jako bidák, jako onom boháč v evangeliu.

Naprav to, naprav! volalo rozřáca-

Obměkčil se.

Obrázek ze života.

(Lit. Dob.)

ně svědomí.

Zmocnil se ho velký pocit studu, „Ma-
pravím!“ ustanovil se.

Přišel k Terexce. Podal jí ruku, děko-
val jí vroucně. Ona pohlédla na něj udive-
vena. Káí jí děkoval? Tak jednal by každý
křesťan. Čtila se být nejví spokojevou již
proto, že na ni mile promluvil.

„Jdi si domů Terexko. Přih ti to odplatí,
cos mi učinila. Křesil bych, kdybych tě děle
udržíval. Kdo ví není-li to trest Boží!“

Oděštu po dlouhém nárahání, ale vrals s
sebou selku i děti. Kloušek rústal u ohně, je-
koi sílu umláčvala. V srdci mu uvrála my-
šlenka, při níž se mu ulehčilo, že ať radost
počítával. --

Přáno bylo v nízkém domku živo. Dě-
ti s jasotou vinuly se k Terexce a matku jich
rozpřlyvala se k ní vděčností! K tomu přišel
Kloušek. Byl vyměněn. Obličej jeho nářil dů-
stojným klidem. Ať úctív vaburoval. Sam se
tomu starý Blaha divil, že své neštěstí tak
rekovně nese.

Kloušek k němu přivročil, potřásl mu
přátelsky rukou a na soustrastná slova je-
ho odvstlil odevřdaně:

„Pokuj již poručeno! Pokládám své ne-
štěstí na lék, za pokyp, abych se pozměřil!“

Pohlédl na děti, na svou ženu a kolem
rtů rozhostil se mu blažený úsměv.

— „Já jsem se prohrěšil na vás“ — pokračoval — „vlastně na vaši draké dešti — a teď vinu svoji v celé velikosti pounávám! A ta dobrá duše obětavala sebe, aby splatila nevděk a škodu ní laskou, jež se slatem meda převládá. Jdi se jen“ — děl, vidíš, jak Terenku nach v lícech polil — „to rdění krásně tvoji šlechtnou duši. Čím bych byl nyní? Nejbednějším člověkem pod nebem, hořším chudáca, jemuž všem děté lidu ostaruje. Tyš ne mne učinila člověka, tyš rozrákla v duši mé jiskru lásky křesťanské pravou! — Kde se vám to býti memořným, nepřirozeným, že změna tak náhle v duši mé povstala. Ovšem kdybyste věděli, jak velikost skutku tohoto děvčete věru v nákladek bytosti mou otřásla a jak mi povel duše velikost tvrdosti mé v celé kráse se objevila — pochopili byste mne úplně. Jsem znovu manouem.

Vím, že v čistotě duše své daleka si to. by pro osměně, přece však prosím, přijmi stornu můj díkax vděčnosti mé k tobě a tím uprostejš mne doosla: „Kudis, to pečeti upřímného s vámi přátelství“ — končil, podávaje Terence — přetřášenou směnku.

Všichni byli uvažli jako řeči jeho, tak vlastním jejím zakončením. Terenku upěchovala se dav ten přijmouti, ale musila, přetřášená jsou i prosbami děty.

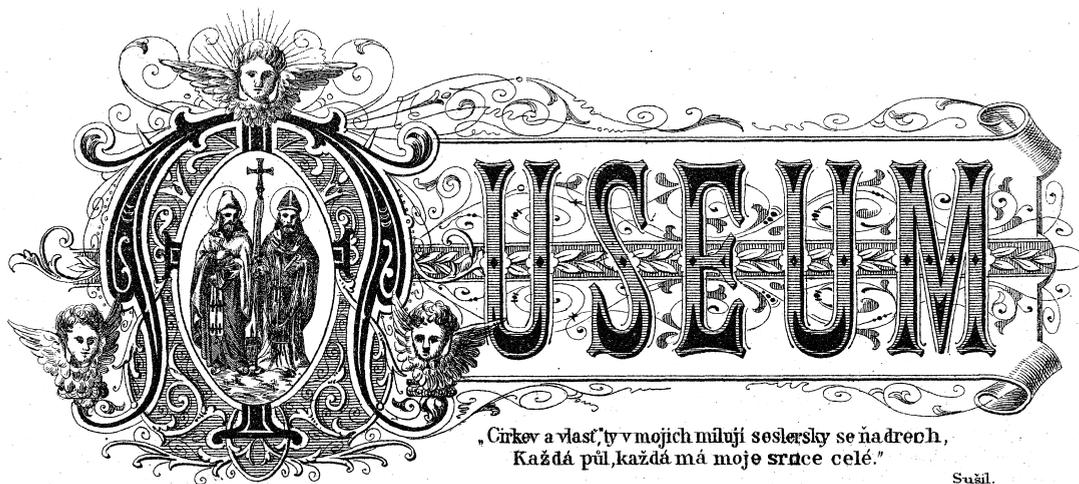
Prokhostilo se tu utěšené blaho.

Bláhorogmí lokly se sčiči slzami a istu jejich šeptala děty, že Bůh svůj je milý je nepouští . . .

A od té doby psamovali mezi nízkou chaloupkou a velkými státkem, jenž by na spalení provotal, pravou přátelství.

A lid, pravou v jslavní Hlavě korve mípadnou novinu, řekl: „Obměkčil se.“

Pr Brna. (Zpráva o činnosti letoš. do Velikonoce.) Ze dvaceti schůzí do Velikonoce konaných čtyři byly slavnostní. O první a níže, přečkoliterární, slavené u vna. dení návštěvy našeho nejst. p. biskupa na oslavu tisícileté památky, že svatým Metodějem dokončen byl slovanský překlad Písm sv. čtenářům „Musei“ již známé. V slýčejném, shm. maviděti smem věnovali jsme schůze dvě přemátka rověněných knihů spisovatelů Vásl. Boviš Trčiběského a Fr. Douhy, připojivše k jejich oslavě též vpróminku na slavného skladatele náhy nesnulého Arn. Fřochgotta Tráčovského. Dne 8. března pak oslavili jsme upřevem i vhodným čísly literárními svátek ochránce akademické mládeže křesťanské, velikého světce Tomáše Aquinského. — Z prací delších podáváme tu několik: „Kolik bylo pravců? Rozvoj ducha vlasteneckého v alum. městě brněnském. Takou řeči a jakým písmem prořkem jest překlad písmo sv. dokončený sv. Metodějem. Jazy sv. Cyrilla a Metoděje a naše doba. Čeho na našem venko se utřívá, čeho přibývá? O Polabanech. O literatuře naší bohoslovecké. Víra a láska k vlasti u kněží katolických. Na prahu roku svatometodějského. Také Aristoteles měl a psal? O sebevraždě. O spravné ské intervici. Anděl školy a nynější sociologie. Jakým způsobem byla prováděna zásada pravou na národu českém. Kde národa národní obranám. Mimo to stony byly práce monš. a posudky, a v každé křímě, pekúri, přednesena byla básně. Zajiště dosti to práce, až doba schůzí našich letos stěnaná.

U mohyly Methodovy.

Předneseno v slavnostní schůzi dne 23. dubna.

(Br. - Dok.)

*že v pomince tě mi srdce pukaá; -
 ale věru třpčí, bezejmenná
 v nitru žehla, mravila mne muka,
 kdy jsem řekl, že lžemem zášti slepý
 bratr bratru mír a blaho třepí,
 a že na tu bratrovraždy slova
 skládá pusta duše démonova
 sudlic, mečů děsmou. melodii;
 že ty ruky do duše mých dětí
 opojivě otravy jed lijí,
 ať tou hudbou romámem v nepaměti
 sluj se temnou jejich kerócej žine....
 Čláca vrak, že slávské jméno shyne
 se slok veliké tě světa písne....
 Ale lid můj pomní ještě ráhy,
 že lli pod potupnou tříu písne*

knihca, již jsme já i brat můj dráhy
přede věky voše v kraje snesli, ...
providá ten poklad ve prachu kleslý,
líba posvátné ty blánky bílé ...
— a div divu kyne světu muňe:
ejhle rodu mého na mohyle
kámen odvalen a anděl Páně
hlásá mocně: 'Tstati jest této chvíle.'
A vstal.'

Osvěty hle od ohniška
řevavý děst jisker mocně tryská
ve vlast vaši, — v tisícové hruďi
nadšení šár přitlumený budí
ve pletipoly svatých snah a činů — —
Čárno selva zbojců zhouboploďná
shygnulu, své sloby od plevle:
a hle stále kroužky krásy stkvělé
šumí, zvoni, hřímá k nebes týnu
vaše, vašich otců mluva rodná; —
bláh a bláh se k cíli stále chýlí
dobré vaše stěpěj vítěšivá,
bláh vám a bláh prapor bílý
míru, práva — nado hlavou kvívá ...
Ale vidím duchou vrakem, pove
něž mi nad všekerou slavnou bratí
vzejde spásy den, než květů krve
na sta ještě ve vlasti té vaši
xobou rudou bude plapolatí.
— A ten pohled v mohyle mne pláší ...
Ejhle svorné srdci, páví snahy
řádá vlast' — — —
— — — a xalím v různě dráhy
lůžby, činy vám se potrácejí ...
Frčeklý pohled! — A tu x rovu temnou
dnešní písně vaše vrdcejemná

budí mne, než k vám, o děti spěji.
Trofej svatě xloby ne xáhrobí
nesu vám; už slcim vašim slavným
ruka má jej přede všekem slavným
ve bratrovou snesla vaši v xemi
sterý xor už orosil jej věru
vznešenými slávi korigejemi ...
Ale nový rod už xapomíná
jeho moci, veleby a krásy;
a přec jeho v posvátném jern sluncu
kvete, ve plod roste símě spásy.
Ejhle pravice má obepíná
trofej ten, co k velikému činu
xmuží přáve vám v vránatou duši
k letu v nadesvětě mocně vruší,
a co srdci hluky rouhávané
u jednotné souzvuky vám svěže; ...
tajemnou hle velebou jak plave
trofej ten — toť svatě dřeno kříže!
Oměj rodu, pokloň hrdou šěji
přede tváří Šasky neskonale!
Nemni, než to lice sesinalé
a ta ruha, co ji osten slují,
něživa tli bez ducha vsily!
Toť Ten, co mu kdysi na Sinai
na hyn mraky blesků proudy stěhly,
který ve xávračné mlhy tají
mořem, pouští vedl Šraele
v xaslíbené xemě prahy stkvělé! —
Ukloň šiji! Aťsi pýchou slepá
ve prachu deptá křák a hany slivou
hydí jej a trónu: jeho psutí
xasáření hánci sami shynou
a tou nade křísti bore knulí
šlepěj Páně pýjde velkolepá ...

Niže, komu dáno na peruti
nadšeho slova k nebi spěti,
a stád lidu svému truchlé k nemu
tvěrdy pravdy, krásy přinášeti
skloň se přede křížem jeho noha:
přede tváří topičiho Boha
srdce meschládně, ret mesněmú!

A ry dlaně tvrdé, moxolité
bídy, strázně hčely k hrudi sbité
sepněte se před skloněnou hlavou
utýranou svého Spasitele:
pohled jeho vaše jvny křojí,
křipěj potu na vašem on čele
v nejzárnější umění perlu svoji!
Křím v budoucnú, jak vaše četa

na trofejím kříže krácející
přijde středem úžasného světa; --
křím uš, jakže křívst' bledých lící
před ní ušloní i křásti létí ---
Věřte, děti drabé,
ve znamení kříže kvítěxíte!"

Tichnou slova. Postat' kmetova hle
výš a výš mocně ve oblaku
nedoxírno týčí se a roste...

A jen v tajuplném temnu mraku
slunka kříví pravice se stkvěje...
Alle to ruka kmetova Methoděje
slovanskému rodu všemu s nebe
řekná ve posvátném kříže křaku...

Křvětná neděle na Velhradě. (O. - Tok.)

exitím povětil uš Methoděj
světi ratolesti, a rovdav je
přistoupil roxradostěn k
oltáři, by v nejsvětější obě-
ti kříže posilnil se tělem to-
ho, v jehož slúšbě moni do-
břým lidem moravským se

staral, by orodoval na své milé děti, a
modlil se na své a jejich - nepřátely.

— Hospodine, ulituj nás
Jesu Křiste, ulituj nás,

pěje nábožný lid slovanský, spojije své pro-
sebné hlasy s modlitbami Methodějovými.

— Jesu Křiste, vyslyš prosby toho vř.

ného lidu —, slituj se nad ním.....! šeptá
velebný kmet u oltáře v oné chvíli, kdy vypo-
míná těch, na něž obět' máše svate přinášá.
Skřičká hlava, postřibřená bílým hrobovým
květem pochylyje se níže na prsa, a nezna-
vený jeho duch létí a ponořuje se v budouc-
nost' církve moravsko-panonské.....

Spasiteli všeho světa,
spasiš nás i uslyšíš,
Hospodine, hlasy naše:
dejš nám všem, Hospodine,
hojnost, pokoj v naší nemí
Kyrie eleison!

prosí lid vroucně dále. — A velebný kmet
u oltáře pondvíkujje schýlené hlavy, nadšroní

oko upírá vzhledu na kříž, a něhož jakoby ku světu vanula slova: — Tak usoudil jsem ve své prozíratelnosti věrným dílkám tvým, ale mračnou, protože tvá mocná přímliwa tam na nebesku bude je chrániti . . .; a přijdeš ke mně už brzy: po třech dnech tě zavolám!

Nekrvavá oběť už skončena. Však Methoděj nesestupuje ještě od oltáře! Obrací se k lidu, klumený žvan v té velké tísni tichne, aby a řeči Methodějovy nikomu ani slovočko neušlo. — Methoděj mluví, připomíná stárci nebláhého osudu v nejbližších dnech, prosí jich, by nehlesli svou vinou ve skoubrný vír, spustivše se ložky Petrovy, řekna knížete, kněze a všechen lid, a potom dává jim poslední s Bohem slovy: „Střete mne, děti, do třítého dne!“ —

„S Bohem!“ volali Moravané a s tolem v srdci ronchávali se a Tělehradu do rodničky kraju, v divnou předtuchu spřádajíce věštecká slova svého prvního arcibiskupa

Čhdyž potom přiblížil se třetí den, rozmul světec slovanský na ruskou knězi, modle se: „vruče Tě, Pane, poroučím ducha svého.“ Duše jeho spěla do říše nadhvědné a Slovanstvo, vnašel na nebesku mocný prodomník.

Tisíc let již bouřných přeletělo,
na nebi co, Otče, přelýtváš,
oko Tvé však nad námi vždy bdělo,
a Boha se na vlast modliváš,
neumřel jsi, po dnes říješ s námi,
přispěj at' nás peklo neornámí,
v novém tisícletí při nás stůj,
zachraň, zastaň národ věrný svůj!

Čím se liší státní církev ruská od církve římskokatolické?

(Přel. — Pk.)

lova tato jsou určitá řádná pochybnosti nepřipouštějící. Tuto nauku vidíme zjistienu a ruských církevních knihách liturgických, jichž podnes se užívá. Liturgie zove svatou Pannu: neposkvrněná, pře neposkvrněná, všecka neb celá neposkvrněná, jediná čistá, jediná neposkvrněná a podobně. Kvláštním však důkazem jest, ova-

svátek „Neposkvrněného početí P. Marie.“ Slavnost tato byla na východě již ve st. 5. a 6. slavnostně konána, podle jménem „Početí sv. Panny“ (ἡ ὁμιλία τῆς ἁγίας Ἀρτης), teprve Klemen-tem II. zavedená po celé církvi. Církev římská koná ji dne 8. prosince, řecká a ruská 9. prosince. V církevním officiu, kodinkách na ten den nalezáme takové výrazy, které jasně dokaují víru Řekův a Rusův v neposkvrněné početí P. Marie. Tak nazývá se, početí ono svaté, přelavné, božské, P. Maria jediná čistá, jediná neposkvrněná, nové nebe, kniha zape-

čestná Duchem sv., neposkvrněný star, čistá ho-
lubice, neposkvrněná holubice, chrám všecek po-
svátý, náře božské milosti, myrha blahovonná
atd. — a těchto platně souditi můžeme, že v
neposkvrnění počtí P. Marie na východě vždy
věřili. Věřili v ně po celém východě; všechny li-
turgie: sv. Petra, Šakuba, Marka, Václava, Chy-
sostoma, Liturgie Koptův, Arménův a Syriů —
hlásají neposkvrnění počtí P. Marie. Blud, pře-
šel z protestantských universit na východě hlav-
ně do Církvi, odtud do Moskvy, pordějí pře-
mo do Ruska protestantství vnikalo. Nejvyšší
hlavy byly šéři nové nauky, synoda neba-
la věrně nad pravou věrou, svoboda myšle-
nek zavládla na Rusi více snad než mezi pro-
testanty — a tak víra v neposkvrnění počtí
nejsvětější Panny u přemnohých Rusů, kteří
se novou pravoslavnými čili vlastně pravo-
věrnými, se vytratila. Užak liturgie vlastní u
světáče je z bludu. Křesť přijdou k pravému
povinnosti! Lid prostý však má tak vněšené po-
něti o svatosti Bohorodičky, že nikterak s pro-
stým tím nemůže spojití jakýkoli křesť. Často
mají na rtech svých, a najisté také v srdci o-
nu krásnou modlitbu: „Pod ochranu Tvou se
utíkáme“ a končí slovy: „ale osvobod nás
vždycky od nebezpečností (Ty Panno) jedi-
ná čistá, jediná požehnaná“ — a víra v
Bohorodičku může přinést jednotu a spá-
su pro duše milionů.

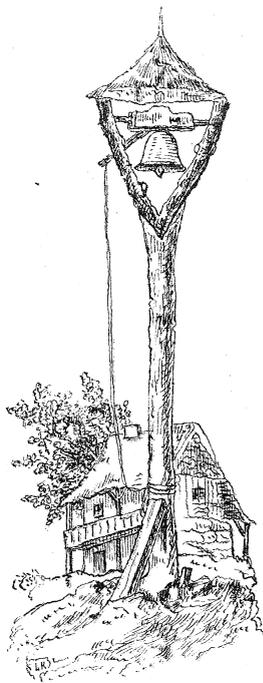
A tak z celého pojednání vidíme, že
se ruská církev ve svém učení velmi podstat-
ně od církve římskokatolické liší, v boho-
službě však s ní ve všem podstatném se sho-
duje, dále plyne z podaného, že by se jedno-

ta snadno docíliti dala, kdyby jen rusští boho-
sluovci chtěli býti konsequentními. Rusové vyso-
ce si vážili svého ritu a svatým ho zovou, ale ten-
to ritus mohou a smějí podržeti i tehdy, když
by se s katolickou církví sjednotiti chtěli, ja-
kož vyplývá z přemnohých výroků svatě sto-
lice. Ba i slůvko „filiogue“, které jako návod-
né k vyhnání víry připojití se vpečují, ne-
dělalo by obtíží; neboť dle výslovného prohlá-
šení sv. stolice v bulle: „Etsi pastoralis“ datu
7. Kal. Junii 1742. dostánilo by, když by jen
přiznali se k víře katolické, symbol mohli
by i bez „filiogue“ recitovati, jakož jest i u
katolických Rumunů (Pless, Geschichte der
Union der ruthenischen Kirche II. str. 491.)
Liturgie napomíná tedy Rusy vážně, by vráti-
li se do onoho věku a stavu, ve kterém byli,
když tato liturgie u nich byla zavedena,
aby roztržené pouto církevní jednoty hlede-
li opět obnoviti. K tomu vede Rusy také pře-
vod jejich kultu, neboť komu jsou naň díky
povinní? Nikomu jinému, než velikým sva-
tým apoštolům slovanským Cyrillu a Metho-
ději. Tito dva světci jsou původci slovanské li-
turgie, ale oni také vysoce si vážili primatu
římského a velice pilní byli církevní jednoty;
a že Rusové díla těchto svatých velmi cení,
jsou najisté z vděčnosti povinní, aby ctili
také ducha a přesvědčení těchto svatých a
se rovně jim připojití toužili ku středu cír-
kevní jednoty. V tom a jen v tom spočívá
spása ruské církve a zachránka ruské společno-
sti.

Pomůcky: Praelectiones dogm. sec. F. L. Schuy-
pe L. V. Barták, Studie o církvi ruské; Pless, Gesch. der U-
nion der ruth. Kir.

Idea nesmrtelnosti duše v Pentateuchu.

(C.)

proč v trvání duše po smrti jest u člověka tak přirozena, že se s ní shledáváme, byť v různé podobě, téměř u každého národa, který do nejhlubší skleslosti ještě nepadl. Avšak někteří ze starších i novějších filosofů, kteří se positionnímu náboženství se protiví, aby pravdu křesťanskouворотili, snaží se dokázat, že přese všeobecnost a rozšířenost víry v trvání duše po smrti Hebreové ideje nesmrtelnosti původně neměli. Takto tvrdí ce hlavně Pentateuchu se dovolaávají, jento při v něm nikde nejímé učení se nenalezá, a něhož by se souditi dalo, že Hebreové věřili v život po smrti.

Tiž Manichejským a Marcionitům se zdálo, že Pentateuch jest bezesvětliké, stopy víry v nesmrtelnost duše. Ie sv. Augustina (Contra adversarium legis et prophetarum) praví jakýsi Marcionita: „Moses omnem spem futurae resurrectionis in hominibus extirpavit, qui mortalem esse animam pronuntiavit, qui eam esse sanguinem dixit.“ Mohamedani domnívali se, že Hebreové Pentateuch porušili, jento každých odměn ani slibů na budoucí život se vztahujících, v něm neshledávali. Tak praví mohamedánský jakýsi spisovatel u Maracciho (Prodr. ad. Alcor. p. 13):

Pentateuchus, quem nunc habemus, indignus est, qui habeat Deum auctorem. Nichil enim in eo legitur, quod pertineat ad res ultimas, ut ad Paradisum, ad Gehennam, ad iudicium inter remum, sed omnia, quae sunt in eo, res terrenas ac temporales respiciunt.“ Voltaire ve svých poznámkách k myšlénkám Pascalovým praví: „Nesmrtelnost duše jest základem všech známých náboženství, mimo židovské, poněvadž tento základní článek víry na každém místě Pentateuchu, knihy židovského zákonníku, není vysloven; nemohl tam žádný židovský autor naléztí místa, jež by na tento článek víry poukazovalo; k uznání zajisté jistoty článku víry tak důležitého a základního nestačí jej předpokládati, jej v několik slov, jichž přirozený smysl tím trpí, vtěsňovati; nauka ta naopak má býti vyslovena způsobem co nejjasnějším a positionním.“ U německých nacionalistů, tu, též vytku čiricích, uvedeme jen Hanta, jenž v díle svém, „Religion innere Hall der Grinnen der blossen Vernunft“ dokazuje, že mezi náboženstvím mosaickým a křesťanským není jednoty základního principu, naryvá židovskou víru v původním jejím učení soujmem pouze ústavních zákonů, na němž ústava státní založena byla. Množství lidí k těmto kmenu náležejících spojilo se v celek pouze politický, nikoli však církevní. Diskusem toho jest předně, že vsvětliké mosaické zákony i od každé jiné čistě politické ústavy mohly býti

ustanoveny, týkající se jen nevyššího jednání, a pak, že následky buď plnění nebo přestupu, vání zákonu, emoveny jsou jen na odměny a tresty, jichž tento svět posvěcuje, všechnu vylučující síru v odplatu budoucího života. Mojšís mávku o budoucí odplatě schválně vypružil, ježto nebyl pochybovati, že by lidé právě tak jako jiní i nejsurovější národové neměli víry v budoucí život, tedy v nebe a peklo, neboť věra tato vnučuje se každému člověku sama, sehou a všeoborné morální vlohy lidské povahy. Tak Havnt.

Námítky však tyto lze vyvrátiti a dokázati, že věra v posmrtný život nejvíce se předpokládá v Pentateuchu a v ostatních knihách St. Z., že na mnohých místech idea nesmrtelnosti prosvitá, jakož i že mnohá místa právě tím, že jen mimochodem a nikoli úmyslně věci této se dotýkají, s největší jistotou dokazují obec-
nost oné víry u Izraelitů, o níž zvláště a výslovně v zákoně se zmínovati na tehdejších okol-
nostech nebylo potřeba.

1. Člověk jest v Pentateuchu vysoce postaven, na posled jím stvořen stojí v čele všemu stvoření — všechno co kolem něho, pro něho učiněno. Mimo to byl k obrazu Božímu stvořen; Bůh však, jak se ve St. Z. jeví, jest bytost duchovní, věčná, nehybnoucí — tudíž i člověku jako obrazu Božímu jest aspoň podle duše bytí nehybnoucí, nesmrtelným.

Člověk stvořil. Křičem ztratil výši dokonalosti — nikoli však Božskou podobnost, neboť tato jest dle pojmu bytosti nedokonalější nestratitelná, podobnosti tou byla člověku udělena nesmrtelnost ducha a jelikož po hře-

chu zmixovala podobnost, nemišela ani nesmrtelnost. Významna jsou slova Hospodinova ke člověku po spáchaném hříchu: „k zemi má se člověk navrátiti, z níž byl vzat, k prachu, neboť prachem jest,“ jež jsou v nepopíratelném vztahu ke Gen. 2, 7, kdež se vykládá, že Bůh člověka z prachu nemě utvořil, totiž dle tělesné podstaty, kterou jakožto něco vyššího Božské vdechnutí a podobnost Bohu, tedy duch přidělen byl. To, co bylo na člověku z prachu a hlíny — tělo, mělo umřít, čímž život ducha, další trvání vdechnutí a obrazu Božího ne sice přímo vysloveno, avšak naznačeno.

Člověk spojuje v sobě dva živly, zemský, hmotný a duchový, Božský. Tak jako ve hmotném živlu následkem hříchu tkví možnost smrti, tak také člověk účasten jím Božího podobenství má v sobě nejen možnost nýbrž i nutnost nesmrtelnosti.

2. Mosaickým nákonodárstvím namyšlí se nejen vrdělání vnějšího člověka, nýbrž i vnitřního. Tývítá to zřetelně jak u celého St. Z. tak zvláště u Pentateuchu. Co se týče věrouky, Božstvo předstává se v Pentateuchu jakožto bytost jediná, nekonečná, čistě duchová; co však se týče stránky mravní, rozkazuje se v něm Boha ne srdce milovati, jemu vnitřně oddánu býti a před jeho tváří spravedlivý a svatý život vésti. — Že účelem přikázání bylo v pravdě vnitřní a morální vrdělání člověka zřejmo a mnoha míst. Na př. Deut. 30, 6: Obrće Hospodin, Bůh tvůj, srdce tvé i srdce semene tvého: abys miloval Boha svého a celého srdce svého a z celé duše své; 30, 10: „Testliti však budete poslouchati hlasu Hospodina svého... a navrátiti se k Hospodinu Bohu svému celým srdcem svým a celou duší svou. Lev. 19, 2: „Vrati budiž, neboť já, svatý jsem.“ Lev. 20, 7: „Posvěť se a budiž, svatý, neboť já jsem Hospodin, Bůh váš.“ (Dok.)

Vznik literární jednoty v semináři litoměřickém.

Prvé probuzení českého života v semináři litoměřickém stalo se až za doby, kdy byl Jungmann na lici litoměřickém profesorem. Biskupem tu byl té doby Hurdálek. Jungmann míval tehdy v seminářském refektáři (?) přednášky o jazyku a literatuře české. Přivádal si velmi často do společnosti alumnů, kteří dosti nedbale, až na čestné výjimky navštěvovali jeho přednášky.

V letech šedesátých vydávali bohoslovci mezi sebou psaný časopis „Světoznku“, kde ukládali své polodny. Od té doby ulývalo Čechů v semináři vždy víc a více. V letech sedmdesátých odebralo společně několik bohoslovců Světovora, a máně se říci, že myslili, že odebíráním Světovora své povinnosti vlastenecké vyhovují. Tu a tam koupil někdo některou českou knihu — více nic. Tak trvaly poměry až do roku 1882.

V polovici února 1882, kteréhož roku počet Čechů nramenitě vzrostl, sestoupilo se několik bohoslovců v a podalo návrh na založení čtenářského spolku v semináři litoměřickém. Návrh ten přijat téměř ode všech a na památku založení české univerzity v Praze založena „Čtenářská jednota“, jejíž členy se stali všichni bohoslovci Češi až noví a jejíž účelem bylo odebírat knihy české vědecké, filozofické a oboru bohosloví, a nábožné, pokud nejsou ve přílišné náboženství návadny. Členů bylo tehdy 43.

Každý člen povinen platiti ročně 1 zl. 20 kr. a bylo mu se zavazati, pokud v semináři bude, že ne vystoupí. Prvé knihy, jež koupeny byly, jsou: Hnedý a rámský česká od Sedláčka, Časopis katolického duchovenstva (r. 1882) a Hrník Velehradský. Z dědictví sv. Prokopa v Praze dostali jsme 34 knihy, od dp. dra Senze „Anthropologii“. Hned na to koupi-

li jsme všechny spisy Tylovy, počali jsme odebírat „Blahověst a Květy“. Podaři nakoupena Danteova Božská komedie v překladu Uřchlického, všechny Smilovského spisy a spisy Heydukovy.

Týž rok jsme sebrali na osvětlení hrobu Máchova, který v Litoměřicích odpočívá 4 zl., na Matiči školskou 30 zl., na pomník Křískův 20 zl.

Roku 1883. přibýlo semináři Čechů a tím i počet členů jednoty vzrostl. Knihy kupované dále od „Jednoty“ i od jednotlivců. Ze sbírek pořádané mezi Čechy vypravem nástupce bohoslovců Čechů na posvátný Velehrad do druhé Moravy.

Roku 1884. (v říjnu) dostoupil počet členů čísla 58. Jednotou se odebírá též „Slovanský sborník“, „Obzor“, „Paedagogické encyklopedie“. Mimo to i jednota i jednotlivci její členové jako mohou koupě si kupují knihy a odebírají listy periodické jako: Hlasův spisy, Duch pastýře, Apella a Methoda, Osvětu, Hlas katol. spolku tiskového atd., jakož i listy politické: Čech, Pokrok, Hlas, Opravský a Právník, Slovesné katol. noviny atd.

Na oslavu památného a významného roku 1885. skládáme peníze a knihy a hodláme letoším rokem počínajíc založiti každý rok v některé obci německém a nově založenou knihovnu.

Kromě sorku uvedeného sbíráme na Ústřední Matiči školskou a na chrám sv. Vítův a doufáme oběma na konci roku celkem 120 zl. odebrati.

Snad jinde lepší život se jeví, ale musí se uvážiti, v jakém jme zde postavení. Co můžeme, činíme. Více nemůžeme. Teď snad Pán Bůh, že v budoucích letech bude Čeři. Jáme posud v náčrtích.

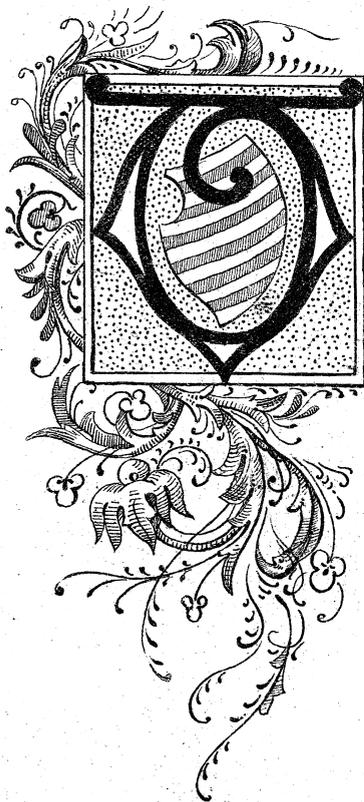

„Církev a vlast, ty v mojich miluji sestersky se nadrech,
Každá půl, každá má moje srdce celé.“

Sušil.

R. 1885

Vzkaz apoštolský (Pr.)

é náře jasem, jakým nápad vrouben,
když slunka lé se v večera v něm koupá,
i Týnský dóm, jenž s oblaky je snouben
a jakož těmě hrdé k nebi stoupá,
nahví denně, když se rozehrajú
věčerní dobou srdce jeho kvonú
a sladké, ave" v moři hebkých tonú
matice Praxe ve klín rozlévají,
a čelo šede aureolí klatou
naplane jako v starobylé slávě,
ba celý dóm jak v purpurovém hávě
se jeví oku s duší rozehřátou
že letí mysl, kam se oko hrouží,
a srdce na ní nade hvězdy touží
A dobou tou i ve svatyni Boží
před tváří bratří ve Soluně vine

se kolem sloupů jas i lesk a mnozí
se stále víc, až i ty koby stinné
kaplanous světlem, jehož oko nemná,
a celou klenbou jako jedním hlasem
se v sboru píseň rozervuči časem
té přívodem pak hudba přelibná.

A velebné ty bratři ze Soluně
postavy bílé živnosti se kdají,
když zpěvu tomu děle naslouchají,
ba Cyril rukou na mramoru, táme
se iehnat' udá a Method, co se mese
vždy chorál vší, až pokraj povypne se
podstavu, hledě nahorálým okem
jak v šerou dál, a stále víc a více
se jasni tváří mu, až pak řeči tokem
svoničným mluví:

„Věru na tisíce
se krajem slávským popěvků to nese
v koroukví stínu, které plují ke bce
na vlnách vlnku, a každý z nich šepce
k srdci ti jemně, jako večer v lese
když rozechrají v hrdélkách se zpěvy
nevinným ptákům, ... a khl! všechny letí,
kde Velehrad se v zlatém jasu jeví!

Tak měřchvat' tu hlavám slávských dětí,
když zase, svorně ruku v ruce, spějí,
a kuz. jejich spása v srdce jejich zlatá
rouseta byla - v Krista víra svatá!

Teou, děti, vzhim! kde ty svonky znějí
a mluví kouklem ale potom zase
se domi vrate spiaty lásky pásem,
jak učil jsem vás rodným vašim hlasem

v srdci vám svornost v plné vyfuc' kráse,
jak děti říjíte rodné matky jedné
ve stínu lip, jež nad lebi vám šumí, ...
že potom věru popely i rumy,
jež vraskami jsou tváři matky bédné,
se kolem lásky, jež vám v duši tryskne,
xaceli' xas, a slunko pousměje
se jasem plným, srdce sobě výskne,
a ruka v plesu psáti bude v děje
slovanských dětí písmem slatostkovucím,
jak lnete k sobě lásky citem vroucím. ---

A dále říjíte pod rodnými krovky,
ve srdcích věru, která láskou dýše
a hovoří k vám nejkrasšími slovy
do knihy Páně dědictví vám piše;
ta dětem v plénkách jako dárek vlnku
nejdražší bývá, ta i jako muží
Slávy at' symu rámě verdy tuší
a hlavám bédným bude upomínku,
ta dříví bud' vám nerouličnou vsady,
i srdci tlukem bud', i oka jasem

Však vidím teď jež vno zlatým hlasem
a chabé snitky bohatými sady
a lpy slávské obaleny v květy
té věry, kterou před tisíci lety
jsem v srdce s láskou sil vám vlastní rukou.

Teu, děti, at' vám počehnaní Páně
i věky přísti bílé vroubí skráně
a srdce všechna svorně s láskou tlukou!

A slova: tak jak v Týna v dál se mesou,
- Methodiv poudrav Slávy zlatým dětem -

když rýchnající ruce se mu třesou,
a k nebi prosba mávným spíše letem:
tu mizí zář, a píseň zvolna kmitá,
i s věno kvonky jemně dohrávají.....

a potom klenbes chrámu obestírá
nas jenom tma, jich posky proleťují
kol věčné lampy - - - - -
- - - - -

Idea nesmrtelnosti duše v Pentateuchu.

(O.-Pok.)

atrně se nákonníku Mojžíšovi,
se splněním rozkazů vnějšku
se týkajících mizí se docíliti zá-
roveň i rybnost a bezúkonnost my-
šlení, vnitřního klavěka, duchu
vnějškem má být vnitřně spa-
jen, jakož nikde v době oné, vše
abstrakce a reflexe prostě, není ještě vnějš od
vnitřního příkře rozlišeno. Vě vnějším jest zá-
roveň duševní intence pojata, v konečném, smy-
slném věčné, nadsmyslné, duchové; státní zá-
zení, občanský život jest zároveň vnitřně ná-
boženským, vnitřní bohoslužbou. To dokazuje ta-
ké doba ponděží, analyzující v Židovstvu, kdy
duch, jenž původně ve vnějšku skryt byl, ana-
lysi a reflexi ponděží vždy víc a více, se odlu-
čoval od vnějšku.

3. Že Izraelité věřili v lepší část člově-
ka — v duši nesmrtelnou, dotvrzuje Písmo sv.
St. H., rozlišující pojmy hrobu — místa pro mrt-
vé tělo — od místa pobytu duše od těla, se odlou-
čívší, jenž nazývá podsvětím š'ol — V Gen.
23, 8 žeme o Abrahamovi; A acházejs umřel ve
starosti dobré a věku sešlého a plný dní: a při-
projev jest k lidu svému, "avšak hned v ná-
sledujícím verši praví se, že byl pochován v

v jeskyni na poli Ebronově, v níž dosud nikdo
z jeho lidu nebyl, než jeho manželka Sara. —
Jakob (Gen. 37, 35.) káže nad útrátou Josefa
praví: „Těstoupím k synu svému pláče do hrobu,
jakkoli ve své mysli byl přesvědčen, že nebyl Jo-
sef do hrobu uložon, nýbrž šelmami roztrhán
a útráven; říjmo proto, že Jakob nemínil
slovu svými hrob, avšak podsvětí, skromáka-
ště duši nemřelých lidí. A v témž ještě dále
(Gen. 49, 22) psáno: „A když dokonat přikázaní,
kterým syny naučil, složil nohy své navličko a
skromáčen jest k lidu svému.“ Ide také, mlu-
ví se o skromáčení duše mezi otce hned, po smrti,
neboť pochován byl Jakob až po 40 letech.
V Num. 20, 24 mluví Hospodin k Mojžíšovi:
„Nechť Aaron, jde k lidu svému,“ neboť nevej-
de do země, kterouž jsem dal synům Izrael-
ským.“ Aaron na hoře Hor umřel i pocho-
ván byl a k lidu svému skromáčen; avšak
v Izraele nikdo ještě zde nebyl do hrobu ulo-
žen. — Taktěž Mojžíšovi dí Hospodin (Deut.
34, 16): „Aj ty spáti budeš s otci svými a lid
tento..... opustí mne a křiší umluvu, kte-
rouž jsem učinil s nimi,“ kdežto v Deut. 34, 6
dí Písmo sv.: „i pochoval jej (Hospodin)
v údolí země Moabské proti Fogor,“ kdež

však a předků Mojžišových, ani u lidí mi-
kdo pochovan nebýl, tak že o tělesném odpo-
čívání nebo slov těch vykládati. V novějších
knihách místo, shromážděn byl k otcům svým
užívat se, a usnul s otcí svými. Tak ve III. král.
2, 10.: Usnul tedy David s otcí svými. Podsvětě
ono, kdeš duše normálních dlely, jeví se jakvato
tiché a celkem chmurné, smutné místo, jež si Ís-
raelitě v hlubinách nemě mysliti; tak I. Mojš.
37, 35.: "Tedy pak se shromáždily všecky děti jeho
... řekl.: "Vstoupím k synu svému pláče do
podsvětí." - IV. Mojš. 16, 31-33.: "Kned tedy jakž
přestal mluvit, rozestoupila se země pod no-
hami jejich a otevřevši ústa svá požřela je, se
stany jejich, i se vším statkem jejich i sestou-
pili na řívu do podsvětí, přikryti byše ze-
mí a zahynuli a prostředkem mnohství." "He
Čobá 3, 13. 17. požívají duše zesnulých tichého
spánku a příjemného pokoje, trávíce v nečin-
ném passivním stavu. - "Neboť spě nyní ml-
čel bych a ve snu svém odpočíval bych....
Tamť i bezbožní přestali od bouření a tam od-
počívají zemdlení na síle." - "Lijící doufají, že
že se sejdou v šedle se svými milými, tak Ja-
kob se svým synem Josefem: "Vstoupím k sy-
nu svému do podsvětí," "Josef se svými otcí:
"Pochovejte mne s otcí mými."

4.) Dokazující víru starých Israelitů v
nesmrtelnost duše můžeme také uvéstí důvod
Božského Spasitele, jakého učinil proti Saddu-
ceům popírajícím život budoucí a pokoušejícím
Šej otázkou, komu po smrti dostane se ženy,
kteráž sedm manželi na sebou pojala, Matth.
XXII, 31-32.: "O vzkříšení pak mrtvých řekli
jste necetli, co povědimo jest od Boha űkoucí-

ho Vám: "Já jsem Bůh Abrahamův, Bůh Isa-
kův a Bůh Jakobův; není Bůh (Bohem)
mrtvých ale živých."

5. Svátý Augustin ve spise: "Contra ad-
versarium legis et prophetarum" dokazuje víru
Israelitů v život posmrtný ne 4. kn. Mojš. 19, 3,
kde se pravi: "Každý, kdožby se dotekl mrtvé-
ho těla lidské duše, a pokropen tím smíšením
nebude, poskorní stánku Hospodinova a sahy-
me u Israele: nebo vodou očistování není
pokropen, nečistý bude a zůstane nečistota je-
ho na něm. Slova tato vykládá takto: Kdo
nečist jse a neočisten přiblížil by se stán-
ku Hospodinovu, bude utracen, avšak vi-
na nečistoty, pro niž život pozbyl, i po smrti
ma jeho duši zůstane, a to navždy.

6. Šeobecnou rozšířenost víry v mehy-
moucí duši dovědčuje dále zcela na jisto a ne-
uvratně pověra ve zaklínání duchů, Mojžišovým
zákonem sice zakázaná, avšak přece často i
nadále u Israelitů se vyskytující. V Deut. 18,
9-12. zakazuje Mojžiš nekromantii: "Tedy
vydeš do země, kterouž Hospodin Bůh tvří
dá tobě, vystříhej se následovati ohavnosti
těch narodů, aniž bud' u tebe nalezen a a-
klinač, ani kterýž by s věstci neb hadači se
radil, aneb od mrtvých vyptával se na pravdu.
Neboť všechny tyto věci v ohavnosti má Hospo-
din" Lev. 20, 27.: "Muž, neb žena, jížto by
mrtvé zaklínali, neb hádali, ať smrti umrou.
Lev. 20, 6.: "Člověk, kterýž se uchýlil k čarodějní-
kům a zaklínáčiům postavím tvář svou pro-
ti němu a vyhladím jej" Lev. 19, 31,
xniž se ptejte hadačiů (27 8 pytho, aridus),
ubyste se skrze ně neposkornili"

Středující vývoj ideje nesmrtelnosti celou dobu starozákonní, poznáváme, že víra v budoucí život tím více jest vyslovována, čím více blíží se doba Vykupitelova. Od pentateuchu, v němž mimochodem pouze na život posmrtný náznak se děje, a jenž jest prvé stadium vývoje ideje nesmrtelnosti, důležitá jest pokrok v té příčině ve knize Job, kdež i víra ve vzkříšení těl již jest zcela určitě vyslovena; křesťanskému náboru pak úplně se blíží nejmladší kniha St. Z., jež poněkud již na obzor křesťanství vstěla. Předpokládáme-li, že na mosaické doby Izraélite víry v nesmrtelnou duši neměli, jak můžeme sobě vysvětliti tu okolnost že objevuje se v následujících dobách, máme-li zároveň zřetel k poměrům, v nichž Izraélite k jiným národům žili? Musíme ovšem uznati, že Mojšís výjimeho učení a rozkazů o nesmrtelnosti duše nepodává, jakkoli ne přímo věruv ni potvrduje. Ostatně jak celý národ židovský dlouhou dobu mezi Egypťany utvořiv s jeho náboženstvím dobře se mohl obznaniti, a skutečně také mnohé jejich pověry (o kouzelnictví, zaklínáčství, a j.) přijal, tak ovšem Mojšís měl na mladé, svého příležitosti povratu náboženství egypťské. A Egypťané tehdy již věřili v posmrtný život jak svědčí Herodot (Hist. II. lib. c. 122, 123). Byl by tedy Mojšís jistě věruv tu ve svůj náboženství a občanský pojal, kdyby nebyl skutečným sluhou — poslancem

Božím, avšak jsa jím a vykonávaje jen vůli a nařčení Jeho, opomíjí výjimeho a určitěho poučení o věcech posmrtných. Týchovávaci moudrost Boží totiž chtěla, aby ve St. Z. víra v život posmrtný zůstala ještě více theu, tušením, než naději na určitěm rozlišení se nakládající. Nauka tu měla býti unedkha zjevována na tím postupem, jakým vykoupení samo víc a více se blížilo. Mosaický nákom sám byl vychovatelem, naučivším, jakž jej Apoštol nazývá, byl přípravou k onomu stupni dokonalosti, již křesťanství sebou přineslo. Mosaický nákom proto odnáší všelike tresty a odměny pouze k dobrům nebo zlům tohoto světa, což době, kdy zákon ten dán byl, úplně bylo přiměřeno; slabou by zajisté bylo v době ještě tak smyslné pohrůtkou ku dobru, kdyby byl Mojšís stav člověka po smrti jakožto temné, smutné místo zobrazil. Až příchodem Krista stala se pak věra v tvárné duše po smrti mohutnou pohrůtkou ke konání dobra.

Z tohoto stanoviska můžeme křesťan, joni dobu St. Z. považuje pouze na přípravní a mosaický nákom na náboženství nikoli, samo v sobě ukončené, namítky proti níku vyvřaditi. Oprávněnými a správnými byly by výtky ty Izraélite nynějšímu, joni mosaické náboženství považuje na náboženství v pravém slova smyslu úplné.

O českém mnohobožství.

(Pr)

elický vplyv v náboženství slovan-
ské měli dva činitele: příroda a
víření společenské. Příroda jak
svým st. rašlivými, zhoubnými ú-

kary, jež mysl Slovanovu moosně jómaly a líhas
v něm budily, tak i úkazy příjemnými, dobrými
a užitnými, v nichž zase spatřoval pomoc, ště-
stí a radu, nutkala ho uznati svou slabost a

něrověni podrobili se bytostem jakýmsi vyšším, kte-
ré dle oněch protivných úkazů v dobře (bohy) se
mlít (býy) se dělily. Přenění pak spolkénské dalo
vznik polytheismu monarchistickému. Slovan ta-
tož nemohl si mysliti sebe menší spolkénské bez ně-
jakého náčelníka, starosty, jenž by jí vládl, a je-
hož by ona ve všem byla poslušna, a tak i ve veli-
ké této spolkénské božské myslil si takého starostu
bylost všech ostatních vyšší a mocnější. Důkazem
totož jest svědectví Prokopovo ze stol. II.: „Cřov, uer jüg
Evā ... Zdvřav křpior, uřov křvřov vopřifovov Evā,
a Helmoldovo ze stol. III.: „Inter multiformia deorum
numina non diffidentur unum Deum ceteris impe-
ritantem.“ Nebylo však náboženství u všech kme-
nů slovanských jednotejno, nýbrž rozvíjelo se u
každého samostatně a tož v rozličných dobách
rozličně. A čím dříve ten onen národ slovanský
přijal světlo pravé víry, tím více se nachoval pra-
starý kult přírodní, kdežto nosobení bohů soška-
mi bylo teprve v počátcích, jak viděti u našich
předků, kteří dříve než Slované severní u vý-
šle dní byli pokřtěni.

A jako ve spolkénské lidské mimo starostu
něskorého národa (kněze) uznávali předkové na-
ši i starosty kmenové (lechy) a rodinné (vladyky),
tak v rodině božské nastupovali ony bozi a bō-
si, tyto pak dědci čili hospodáři, duchové ne-
mřelých kněží, lechů a vladyk.

Bozi nesmrtelní (věkoživní) byli
stárci zpěvu, původci všeho blaha pozemského,
jakž i zákonů a všeho řízení právního.
Chouci ochránci národa svého měli příjmi
„spasny“. Tím obětovali na vrších i v hájích na
šťastný výsledek, jim slibovali oběti, dopřeje-
li zdaru podniků předsevzatému, jim konečně

ponechávali rozhodnutí u věcech pochybných.
Mezi bohy nebylo žádných rivalů, vše dalo se spo-
lečně, a jen s bōsi vedli stálý boj. Troji vláda
jejich nad přírodou připadala v dobou letní,
na své přední sídlo měli, nav. „ Ten rozhmē-
val-li je národ, dopouštěli, aby bōsi mu škodili.
Oni nich odvozovali svůj původ pohanství rodové
panovníci a kněze Přemysl, orajci novinou
dvadctiřokovou, je vlastně nosobněj Svavo-
řic Slunce, jenž vyměřen měl svůj chod ve dva
náctinnakém kruhu nebeském. Na konec
dlužno přejmenovati, že jméno „bozi“ bylo pou-
hym převlastkem vyšších bytostí dobrých.

Bōsi byli příčinou všech nedostatků
tělesných, nemocí, alych náruživostí, skroubných
úkazů přírodních, vlastně pak morouství a
vlkodlačtví. Podřízeni byli bohům a člověk
sám dovedl rozličnými prostředky skroubně jich
moci předjetí. Troji vládu nad přírodou vy-
konávali v zimě, obydlem byla jim, „ černá noc.“
Ale vlastnosti lidské nikdy se jimi menosobova-
ly. Tak bozi, tak bōsi nebyli podrobni osudu.

Nejvyšší bůh český byl Svavoh, *) vládl
se svorů, půsolce blesku. Na jméno „ Svavoh“
poukazují 2 starobylá svědectví: jedno nacho-
valé ve starém rukopise kláštera ipatievského
v němž se praví, že, nejprve panoval Svavoh,
druhé v listě sv. Brunona k císaři Sindřichu II.
že skutečně Čechové jména toho užívali, polno:

1.) a toho, že všechny ostatní náruvy nej-
vyššího boha slovanského, jako Porun, Radigast,
Friglav, Svatovit, Ranovit, Porevit jsou podřij-
ší, ujavši se tenkrát, kdy Čechové již přijali
křesťanství, a proto neprávem tuto na nejvyšší

*) Klapálek Č. Č. M. 1944, J. Křiváček Č. Č. M. 1863. Nauč. Slov. (Ho-
vaně)

ho jejich boha, se kladou.

2) Z totožnosti těchto jmen a jiných národů indoevropských na př. a indského „Varuna“ a řeckého „Ὠυρανός“, a germanského „Thorseti (č. svorseti)“, kteréž významem svým na jedno jest se synem Svarohovým, Svarochem Sluncem.

3) Z pocty, již vzdávali ještě na Slávě svého svoru; pravít o tom, „že se lidé drží bludu hvězdářov-pohanských, etec měsíc, hvězd, způsob tohoto vidomého nebe, ježtot' xodník slove.“ Slovo Ὠυρανός klade se v Mat. Věst. na české svor, kteréž stejného jsou kořene se jménem Svaroh, znamení dvanáctinásoký kruh, nebeský, jehož pásmem právě byl Svaroh. Na totéž poukazuje i jméno každého znamení svorového, totiž svěročist' č. svorová část. Ne bez příčiny též připomíná Slávů, že se obraty tohoto dvanáctera znamení nebeského vyprášeley ve, ve sí klate nebo mosanné, jež jednak na krku nosívali, jednak a nich i pili.

Kořen slova Svaroh nachoval se v osobním jméně staročeském Svar a v promístném Svotě v Tábořsku.

Tako ve společnosti světské, čím xíší koho poutal svarek přibuzenský a panující starostou celého národa, tím byl nad ostatní xvásnější, tak i v rodině božské, čím kdo byl starostě jejich pokrevenstvím bližší, tím více vynikal nad ostatní. Proto nejvyšší úctu po Svarohovi vzdávali jeho dvěma synům: Svarochici Slunci a Svarochici Ohni.

Slunce,*) působe dne, tvůrce roku, bylo bytostí řívou, čemú s dostatek nasvědčují.

*) J. Čipčák Č. P. M. 1863. Erben Č. P. M. 1857. Sobotka: Vykłady prostonárodní, str. 37.

ji výpravy v Ruskopise Křálo-dvorském i podnes uvívané. Oněm, jako synu Svarohovu děje se zmínka v letopise ipatievském; že nejprve panoval Svarog. I po smrti carsteva syna jeho solnce... „Slunce mělo vymenenus dráhu ve svoru, jež svým domnělým vystupováním a klesáním k zemi dělilo ve dvě polovice, a to tak, že v každé vládla jakási moc vyšší, v jedné dobrá (světlo, léto, Slunce), ve druhé zlá (tma, zima, Morana). Obě tyto moci stále se pro následovaly a střídavě nad sebou vítěšily, a sice, bylo-li slunce v slunovratu zimním, vítěšilo světlo č. léto nade tmou č. zimou, bylo-li v slunovratu letním vítěšila zima nad letem. Dualismus ten plynoucí a každoroční změny ve přírodě, jež předkové naši takto si vyhládali, není nájisté nikterak totožný s naukou gnostičko-manichejskou, jak někteří mythologové se domnívali. Neboť pak by musila býti proti Svarohovi jakási nejvyšší bytost zlá, jako v korástrismu proti Ormuzovi stojí Ahriman, což a uvedeného nikterak nevysvěta.

Tato dvojice svorová a trojč její vlada ve vřaduchu, na zemi a ve vodě obráči se a zejména a) v českých národních pověstech. Vřadylt' Krok, český soudce, není nikdo jiný lěo nasobené Slunce, jehož trojč panství nad přírodou naxváčije se třemi dcerami Krokovými. A jako a říše vodní každoročně vychází Věma, jež nasnubuje se se Svarochcem Sluncem, tak Libuše nastupující říši vodní nasnubuje se s Přemyslem, jenž, nase je nasobené slunce, jehož trojč vlada jeví se v podobenství tří prutí liškových, od Přemysla stá nemě svaxených. Dvojice svorová jediné snad se xrači ve sporu

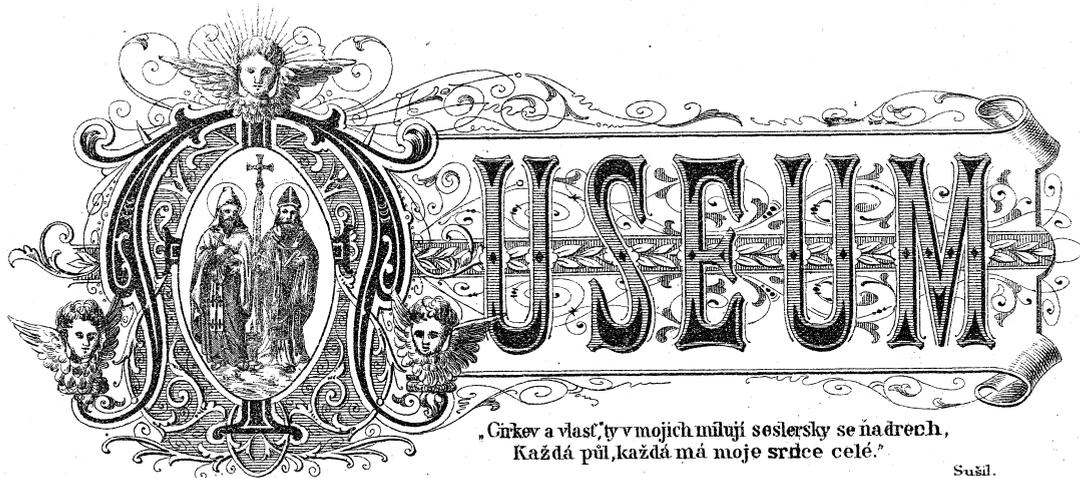
bratři Křigtava a Chruďoš o dědictví otce t. j. o troji vládě světa.

b) v pokádkách mimo jiné na př. o černo-kněžníku ve třech obrácení, jenž nosobuje Moranu a 3 jeho obrácení troji její vládě nad přírodou, princem a jeho střechí, je nosobenci Vesna, a princ její vyvolavatel, nosobuje Svarůce Slunce. - Dvojice nejma je v pokádek o 2 bratřích, jedním dobrým, druhým zlým, o dvou pestřích, jedné hodné, druhé medobné, a větře dětské, ma barvy zastupují ji anděl a křt. (Pok.)

Upráva v schůzi slavnostní, již 23. dubna 1885. pořídala Růžička Sušilova brněnská na tisícletou památku smrti sv. Methoděje.

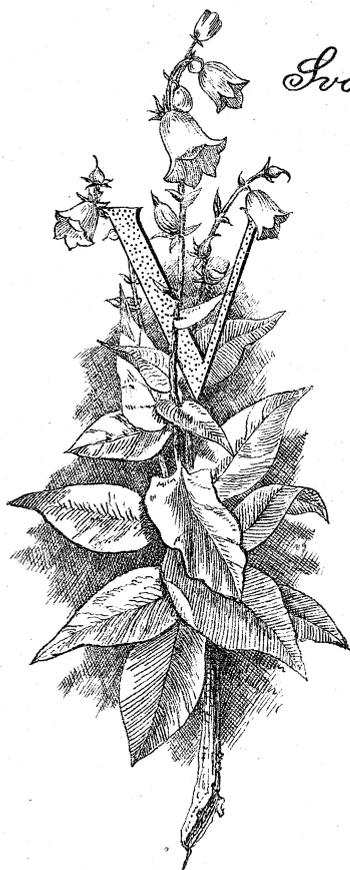
Akademií počtů, velovládou násvětovou nejdp. skupině, P. T. profesorský sbor, p. kan. D. M. Procházka, p. prof. V. B. Káslavský, biskupský tajemník P. Holmka, a p. představení alumnů. Schůzi zahájil a vyjímam její vyhlíčil p. A. Hlavinka v letním, "Proslavom." Na to p. J. Šoták (D. 7.) nadvřel a vrocemí slovy nastínil, "Život sv. Methoděje," děle ovšem se zdržev u světova umrti. Po řeči jeho napjeli p. p. zpěváci velobří polyfokonický sbor Š. S. Belliv, Tu se Petrus převrta, nadšeně. V první schůzi slavnostní (v listop. 1884) z-slavili jsme drahou památku a posvát-ného dědictví cyrilomethodějského, dokončení překladu P. sem sv. Na oslavu shovostu druhého, sv. kříže, symbolu, vý-ny Kristus, ujal se v akademii dnešní, slova p. Ant. Mol (D. 15), davnaje v historie i nerovatnými dílkami rozumovými, kterak přinesse otciim našim křesťanství, sv. věrně stoví naši "stali se, původci vřdelanosti u Slovani." Na počest sv. kříže nabra se tak idea vlexdařitě baimě, "U mohly Methodovy," kterou po překném sboru Vojtěko-vě, Sv. Cyril a Methoděj," přednesl barmik sám p. Št. J. chodský (III. 7.). Schůzi skončili jsme napěvo vřichmi něko-lék slok Š. Soukupovy jubilejní písně o umrti sv. Methoděje.

Ještě ujal se nejdelší, veloprávní, máš slova, v tem-u, si rozum, "Při schůzi dnešní, proslavom tolik myšle-mek tvářných, že téměř, netřeba dodávati nových. Je-že mne srdečně, že idea tak pověstná, jako jest my-šlenka cyrilomethodějská, hřebí movně, vašim, srdcem. Přiči, jen P. B. d. d. a, co tu, citem a slovom, vašim, obsaženo, aby ošilo také v důstojný, vřily skutek. K tomu, arci, třeba boje. Ale, slavnost, tuto, jste, učinili, právě, v den, sv. Vojtěcha, patrona, českého, jenž, myšlenka, cyrilomethodějská, i život, svůj, přinesl, v obět. Avšak, ce-sta, k cíli, vedla, jej, jen, mnohonásobnými, boji, a v útrape, které, mu, stětovaly, pastýřský, úrad, dějiny, na hlavním, u-vádějí, této, troji, nepravost, v národě, rovnoklov: mnoha, ženství, otroctví, a kejkle. Několiv, od, času, sv. Vojtěcha, časy, velmi, se, změnily, přece, troji, tato, choroba, mravní, i ra-doby, naší, vynývá, po, přednosti, kněze, katolického, k boji, tuhému. Sv. Vojtěch, věrně, usiloval, o, zrušení, mnoha, ženstva. I na, našich, časech, nepravost, tato, trojí, ovšem, že, pod, jiným, jménem. Jest, to, smyslná, rozpoutanost, do-niž, věk, náš, napadá, hlub, v hlouběji. Sv. Vojtěch, sna-žil, se, také, o, zrušení, otroctví. Ale, ani, na, naší, doby, ne-ní, národ, náš, prost, otroctví, jen, že, jest, to, vlastní, druh, otroctví, od, onoho, starého, poněkud, odlišné. Při, va-vost, tak, rovnobíla, jen, potud, může, býti, ukřivena, pokud, si, mahromadí, k tomu, potřebných, prostředkův. Aodtud, ona, nenasytná, sobecká, chřívost, majetku. Avšak, ani, třetí, ona, nepravost, od, oněch, dob, do, našich, časech, ne-vyphynula, ale, brí, trojí, ovšem, že, nase, pod, jiným, jménem. Sv. Vojtěch, bojoval, proti, kejklím, a ejkle, na, našich, časech, velika, část, společnosti, lidské, přestuje, kejkle, n. jro-divněji, svými, frasemi, veřejného, mínění, a, jak, se, všechna, ta, novová, hesla, nevřecká, jmenují. Proti, všem, tomto, klím, jest, nám, bojovati, ale, předevšim, počítí, ve, vlast-ním, srdci. - Po, promluvě, ičo, vřel, vř. dp. regens, J. Bi-shupský, Milosti, a, všem, P. T. p. hostem, na, vřněnau, násvětovu, jménem, oněsvou, srdečně, děky.

„Církev a vlast, ty v mojich miluji sestersky se nádrech,
Každá půl, každá má moje srdce celé.“

Sušil.

Svatební přívod. (C.)

*zácní posli v pestrém kroji
ku knížeti Bořivoji
a Tělehradů vyjeli.
Těvodové, mani, leši
pospolu se cestou těší
na svatební veselí.*

*Hlubučko krásná, bílá,
ke tobě spěje valný voj,
králi jsi se nalibila,
ku svatbě se, kněžko, stroj!*

*Nešli pátá vyjde nože,
podkověnka knižní oře
v českou píidu nakvičí
A když po desáté káží,
Hradec s usměvanou tváří
přijme hosty v náručí.*

Nevěsto, proč tys jen bleďá —
pro slyš snad matčiny?
Cíže před, vraky se svedaí
dálka nové očíny?

Ne tak, doba rozloučení
vřavové jí tváře mění
kryjíc' něžnou bleďostí.
Ale Němce tvrdá slova,
která rozpučen byv znova,
vyřekl plná mstivosti.

Kaprad' strach se vtírající,
utíš srdce klamný tluk!
Tebe, českou holubici
druhákov' zvolil Svatopluk.

Panna již na bujném broní
naposled, se ke hradu kloní
a již vjede v temný les. —
Slyš však hlas ten, druhý, třetí,
a již celé hejno letí
nepřítel tu skrytých kdes.

Necht' se ženou četní vraxi
jako horské potoky,

průvod tvůj ti, kněžno, raxí
v radách přídom široký.

Svatební když nástup klesá,
vrah se těší, jáská, plesá,
kovišti své ne je jist.

Než jak laň, již lovec koní
děva spěje na svém koni,
až ji lesní skryje list.

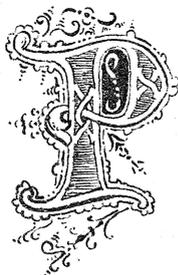
Prost, káň, bohata je,
nemě plna mrtvých těl,
ale ptáček v jiné kraje
nejdražší ti ulétěl.

Prohly dny, než sedmý mine,
král chot' svoji k srdci vine
v mizném lásky náchvatu.
A to vradná přepadnutí
Svatoplukem dáti nutí
nákmíněku odplatu.

Oj to jazy lepší kvitrou,
královna, kle! pojo' nás,
by Čechi s námi nedobytrou
proti vraku činil brax.

Několik slov o násluhách českého duchovenstva o vzkříšení literatury české.

(Bd.)

strašlivé bouři bělohorské, stáx
' genius vlasti zakryl svou tvář
dušno, mrtvé dušno uhostilo se
všech vlasti končincích. Štix xdi
se, že národ český druhdy tak

plavný jak rekovičními, tak učeními mušii v se.
lé Evropě slymoucí umírá, že již jen krátko a
nebude ho více mezi čeledmi evropskými. A neby
lo divou, že tak smýšleli o národu českém i jeho
věrní (Dobrovský, Jungmann); vřidyť, kde byl

medle ten národ český? Kde hláholil dosud ten
drahý jazyk svatováclavský? Snad v síních a pa-
láciích šlechtických? Ach, ne! Šlechta česká toho
to času nebyla ten bohatýrský vykvět národa,
jenž na dob starých tak mušně hájil práv ro-
dného jazyka; šlechta česká této doby, tot dav ci-
xáků, jimž českým jazykem mluvíti hanbou,
již drovou mohou šlapou každý problesk národ-
ního vědomí. Ochranného útluků v paláciích, šle-
tických jazyk český tedy nenaleh a jako kde byl
povrhekem tak byl popelkou i v rodinách měšťan-
ských toho času školami německými na dobro od-
národných. Kbyvaly tudíž jen ty prosté, selské
chaloupky, pod jejichž doškovým krytem naxní-
valy dosud ruky čisté, nezkažené matečtiny.
Kvák i tu korváčejší upír tuho poroby stře-
bal nejdravější míru s podtátého kmene české-
ho národa. Věru národ český ukládal se zvolna
do hrobu, aby byl nasypán rumem, napomenu-
ti. Ně, ty pádné účery jeho hrobaři na jeho
rakvy — ty jej probudily k novému životu;
národ český okřival, avšak šlo to zvolna, zá-
lostně pomalu, jako kdys, churavec po dlouho
trvajici nemoci se uzdravuje. —

V této tak strastiplné době neprozbyti
síly a odvahy, nepodati se roufalství — tot zna-
mení praxnosti a mohutnosti ducha neobyčejné.
A tím duchem honositi se naši křisitelé. My
mladí generace česká stějí dovedeme pochopiti
a oceniti tu obrovskou práci, kterou na se vna-
la hstka kněží s několika vlastimily, sdru-
živše se k úkolu vnněšensmu probuditi národ
ze stálého spánku, rozviti lásku k vlasti a
řici opovriené, vytržiti znešvářený jazyk, zjed-
nati mu vaxnosti a platnosti v životě spole-

čenském a vzkřisiti zanedbanou literaturu.
Rondělivše mezi sebou jednotlivé vabory písem-
nictví pracovali s píli neúmornou, s vytrva-
lostí nelexnou, s větorností mexistnou. Čím
dnes se honosíme před světem, jest ovocem
jejich úsilovné práce! Kdo a máš by mexasl
šlechetrných těch idealistů, kdo s dětinou píctou
a vroucí láskou menosil by jich jména hlubo-
ko napsaná v srdci? A nejvíce jich bylo a řad
českého kněštvá. Národní kmntí mexaslo v
jich středu nejvřelejšího ohlasu. A nemohlo
ani jinak býti. Vřdyt česká chaloupka a če-
ský chrám byly posledními útluky ubijené-
ho jazyka českého, vřdyt kněží a těch sha-
loupek, a lidu vycháreli a v lidu tom žili.
Kněš to byl, jenž učil lid xpivati: Svátý
Václave, vojvodo české země, nedej zahynou-
ti nám i budoucím; kněš to byl, jenž lidu
s kaxatelny hlásaje pravdy katolické, ličil
mu život sv. Václava, Cyrilla, Methoda a ji-
ných patronů českých. S vypravováním tím,
to souvisela patrně co nejtěsněji domácí histo-
rie a s povnáním této sdrušilo se a rostlo ve-
domí národní i na časi nejxalostnějších. Lid
povnáváje svoje miláčky, rozechřival se a cítil,
že i v jeho řilách proudí krev slovanská. Ale,
tak působil český kněš s kaxatelny!

Abý tomuto citu národnímu byla po-
dána xáživná potravá, vydávána díla
historická pojednávající o dějinách českých,
která, aš nepsána jazykem českým, nisměně
působila ku prospěchu národnosti opovřené.
Věde, učili vědeckých řelono patrně k tomu, aby
vzdělanci povnávajícíe plavnou Čechů minulost,
neodcizili se svému národu. A spisovateli

těchto děl byli spět kněží. Tak pracovali Prochádko, výmí, Turýchovými, Plabáčovými, Černovými, Šolbinovými a Dobrovského obrázení, vřetel na Čechů slavnou minulost, ukázáno na čestné stanovisko, jaké národ český vedle svých sousedů zaujímal.

A kdo udělal první ve vavřito dávnou výměle, aby proboušel vědomí národní, kdo první vstýčil praporek na Parnassu nové školy básnic

ké? Neupíráme násluh nikomu, ale slušno a spravedlivě, abychom v té příčině platných násluh neupírali kněžstvu. Ti kněží Puchmajer, Stach, Nejedlý, Marek, Kautekramm byli prvními, kteří byli, a klovím porostlým Parnass český počali plíti a zdobiti vonnými violkami zpěvi vlasteneckých. Bylo pak, kdo naším buďteli podstoupiti práci v pravdě gigantickou. (Dob.)

O českém mnohobohství.

(Pr.-Pob.)

ské ve 12 krajích.

Zajímavo je, že lid právě v době slunečného vstupu zimního a 12 dnů, počínajíc třetího večerem do sv. tří králů, a rozličných úkazů přírodních i jiných pověřených prostředků patřící, co ho pětého roku potká nového, a pak i to, že ve všech 12 dnech jsou nase první tři na pověry nejbohatší.

Pravil jsem, že Svaroch byl vládcem, vru, v němž vymekenu měl dráhu jeho syn Slunce, pak že byl působcem blesku, a ten nase soboval druhý jeho syn Svaroch Oheň.*)

Tím se znamenal především oheň ne-

beský, blesk, a pak teprve i povemský, jež starší od onoho odvozovali. O jeho počte nejdrívě pojedivá zpráva Christoljubec, staré kakaní, původně ruský psané, „že i ohni se modlí a novou ho Svarochem.“ České nejstarší podání o tom je Škrmovo, jenž dle, že ještě na jeho době, nejedni se sedláci jako pohané tento pramením neb ohni se klání, onen luhý a stromy nebo kamení vypráví. Podobně svědčí Klitný a Klájek. Vyšší moc, jíž mu přikládali, jde na jeho četných pověr, že napalování ohně, svatých, a náru jako v rukopise Království ském „oheň pravdověstev“ a u živaneho podnes náru, boží oheň (dle jiných Slovane „svatý, živý.“)

Mimo Slunce uctívali předkové naši na obloze nebeské měsíc, hvězdy a též úkazy přírodní, dehu a hrom.**)

Měsíc (od slova měsiti, měšiti) měli také na živý, jakož zjevno a pověry o sv. Pav-

* Slovo Nax (Slovane), Slunce, Bajest. kalendář.

**) Pověry od Housky Č. Č. M. 1853 - 54.

vidu, že sedí na měsíci a hraje tam na harfu. Dle měsíce měříli čas a od pradávná přičítali mu i vyšší moc, což patrně a výrokem Skitného, šhora uvedeného, i k pověr po dnes trvajících, v nichž se hrači jakási báseň zejména před bledým jeho světlem. Takto na slunci, rozemínali i na měsíci dvoji stránku, světlou a tmavou a vykládali si ulývání jeho světlosti tím, že ho bytosti vdušné, „vědy“ ujdají.

Hvězdy, od kořene gird, hrači se tolik co okrasa, ozdoba totiž mebes, ve velké byly uctivosti. Dokladem toho jest již vzpomínuté svědectví Skitného a k pověr hlavně tak, že každý má svou hvězdu na mebi, a proto ně kdo mesní prstem na některou ukazati, aby snad neukázav na svou na místě nemerel. Nepochybně bledé světlo podobné měsíci vlnulo v nich cosi tajemného před vnímavou myslí našich předků. Nejinamější byly: svor, světenice (věčnice), dennice, kola (nebeský vír), stětky (kuřáček) a proluky (kovy).

Dříve pro hojnou vlaku i lepý zvjev takték uctu prokazovali a dosud nepraví lid o ni jinak než „boží duha“ i kakaňuje dětem prstem na ni ukazovati. Želena, olovo i jiný kov obvyčejný mění se v ni dle pověr ve plato a na místě odkud vystupuje a kam se sklání, jest ukryt poklad.

Na počtu blesku, kromě poukazu, je jednak, že Svarok byl jeho působcem (dle uprávy Prokopiové v Slovanech), jednak hojně kbylé pověry i nyníjší jeho název, posel boží. „Čestě do města“ na padávali lidé o prvntm kakh mění na jaře k nemí, libali ji a

hýbali stoly ve světnici i vory na dvoře. Těj představovali si jako věc hmotnou, světlou a vznik jeho připisovali otvírání oken nebo dveří nebeských.

Umnív se již o jednom živlu přírodním ohni, její osoboval druhý syv Svarokův Oheň, pojednání o bytostech, jež uctívali předkové, na si v ostatních 3 živlech (vduchu, nemí, a vodě).

Bytosti vdušné pokládali na bytosti ně, jež vlastně, potáhla-li se oblaka mraky, na hrměni a blyškání vedly mezi sebou, skoubné boje používající na sbraň útočnou blesku. A ješto blesk, nasažil-li člověka, rychle usmrcoval, přičítali bytostem tímto každou smrt násilnou, po výtes pak Moraně (od kořene mar), o níž bájili, že lidi násilně ze světa, spravuje buď dávením (a oxnačenou smrtelvého zápasu) nebo střelami (na oxnačenou násilné smrti), jak patrně a písní národních, stále k fráze dosti ušvané, trefil ho plý větr i se slováčké, větr ho navjou (navál). — A poněvadž násilná smrt nácl hlavně ve válce, vznikla kmenáhla k Morany válečná bytost ženská (řecká Moira), která svými střelami sbáku pouštěla v šíky válečníků. S názorem tím se srovnává místo jedno v básni B. K. Čestmír^{*)}, kde se praví o Vlislavu, že, Morena jej šipáše, v moc žnuv. — A jako nemě křekne na podzim ulýváním teploty meoské a všekorá příroda tehda se poklívuje v delší spánek zimní, k něhož se probouzí teprve na jaře, tak, k podobnosti mezi zimou (odúmrtím přírody) a smrtí lidskou, již oboje působí Morana, stala se k Morany i bohyně zimy, bohyně smrti

^{*)} Brandl Č. M. K. 1916. Tešitaba. Nauč. K. str. 218. Harus, Bájel. kalendár.

přírody, jaková s dostatek provětrá návor, tem se vytku velmi posud rozšířeného, vynášeti Moranu na neděli smrtnou." Za nymějšíka byvají písne při tom i křtovny a se smíchem háveji došek na Moranu ustrojený do vody; ne tak bylo na časů pohanských, kdy uctávali ji jako bohyni krutou a proto i potápění měla do sebe jistotně ráz věčný. Byl pak původcem její smrti Svarožic Slunce, jenž po zimním slunovratu překonav zimní vědy víc a více se vracoval ke svého zimního stání k létu, až na jaře všekeru přírodu k novému životu znova probouzel. Naň jakožto vítěze římy navoří píseň národní:

!: Mařena !:
pro keho umřela
!: pro teho !:
šoka je švarného,

čemuž nasvědčuje také totožný kořen adjektiva švarný se jménem Svarož, Svarožic. — Je pak porážkou římy nabyla vrchu těch bytostí vodní Věna, jež nyní ujavši se na zemí vldy hojnou vláhu skýtalá v přírodu znovu vrozenou, proto háveji přemoženou Moranu do vody. Stopa jejího jména se nacho-

vala v názvu hřbitova, na Moraně."

Totožná s ní bytost je Čeršababa (Čexa, Čeršabka), o níž bývá, že přiláká svým prastářím ve spánku oči vykupuje. Čímra rájiste se tu obravně rozuví mebeské oko denní (slunce), jež v něm pohyvá svého tepla. Těš příjmi její zimní č. nelexná bába, sídlo její hustý les, její průvodci smrti, i to, co ruská pověst o ní dle, že jírdou svou krutou spouští působí na nemi i v povětrí namlová ji s Moranou.

Činé bytosti viduěné byly vědy,*) vštkyně (rus. vědma, malorus. vidma, orb. věštica). Čím přičítali slýváni i zatmění měsíce a zatmění slunce. Přijmo to a bývá zachované v Uleandroidě:

Čitexi proč-ťe se to stává,
že se měsíc proměňová,
o němž mluvě stáří dědi,
by jej tehdy snědly vědy,
„suchopýr potmě předuce;“

poslední tato slova navěří na jich věsti moc. Čtě asi přičiny klade H. Čerčák mezi vědy Četě č. Četě dlabá, jež dle pověsti ruské dobře radí vají těm, jimž něco těžkého je podniknouti, ano samy dělávají někdy těžké řádinky, jichž smysl snadno a vtipně roklůstýl.

Čtva v bytosti viduěné uchovala se v pověři o Melušně, jíž na silně vichře sypají mouku a síl na okna, aby se utišila. (Pobor.)

Sero a svítání.**)

Čtá v počátku 17. st.

(Hr. Hr. - Pěbr.)

si měl také nač hrdým býti. Čtji s'lehla postava, milá slčnů tvář a pohled upřimný modrého oka dýchal světím jarem plným vlně a xamčení bla-

živého. Hý div, se primator Serd v přítomnosti steny své musl val ustoupiti oči a tem byl, od prvního velmi, velmi rozdělný. —

Ochodivši svrchní šat usedla vedle otes

**) Pěračování práce této od čísla 7. str. 56. poněkud se opordilo nějakým nedopatřením při račýlce postovní.

*) Nauč. Sl. str. 944. (vědma); Kuculové, Č. Č. M. 1839. str. 58.

na nízkou stoličku a pohlédla ve tvář otce pohledem plným lásky a oddanosti vyprávěla o vy-
cházení své do dvora otce asi půl hodiny odmě-
řta v odátěného u silnice vedoucí k Jihlavě.

„Ale tu podívej, pojednou počala ve výpra-
vování svým váznouti, rděti se a klopiti srak ne-
jistý ku koberci na podlaze. Ustala nemohouc
rozpaky vypravit a hodlav ani jediného slova.“

Starý primátor se naravil. Co jí polekalo
nebo rozchevělo tak, že celá uměněna. Sklonil se a
pobjav hlavu její v ruce své nahlédl se jí patrně
do tváře.

„Eliška,“ pravil starostlivě, „co se ti stalo?
Potkalo tě něco nepřijemného či dopustila jsi se kdy-
by nějaké, již mi oznámíš se ložíš? Či ve tvém ni-
tru něco takového, že ani otec tvůj nesmí nahlédnu-
ti do tvého srdce, aby viděl, že čisto jako sník a u-
přímné jak bývalo?“

Zamlčel se a upřel srak svůj v namhou-
řené její oči pohlížející na něho s nezvyslovnou pros-
bou o usetření a odpuštění.

„Pohlédni, tatičku, a pomoz mi vyrvatí
ze srdce ten nepokoj, který počíná se na mně hr-
nouti. Povím ti vše a sud' mírně, vřdyt' toho nymí-
lujíš a nejpřísnějšího srdce. Čtím totiž, že my-
sl moje xalétu přitá, často na cizím mušom, kte-
rého jsem dnes spatřila. Když jsem byla v xa-
hrádce ležící vedle našeho dvorce, přijel ku pra-
tějš' kovárně xáostup jendou. Mexitím co ko-
vář koně koval, přiblížil se jeden z nich ještě
mladý, sloný a krásně oděný ke plotu, u něhož
jsem stála a počal na mne mluvití tak krásný
mi a dvornými slovy, že jsem stála neustále a
naslouchala jeho řeči. Štal se ten, že jsem a ne-
konc xádal, bych mu dala nějaký květ nu pa-

mátku. Utáhla jsem ruku a podala mu ji pl' tem.
Uchopil mou ruku a počal ji líbatí. Poznala jsem
hned, že jsem chybila a tu chvíli vzpomněla jsem
na tebe, jak bys asi se hněval, kdybys viděl, jak
jsem neprovrětelná. Pak volal na mne, abych na-
něho mexapomněla, že se vrátí zase a xomněl mi
s oči na kopcem. Vid', tatičku, že mi to odpuštíš,
když slíbím, že vícekrát toho neučiním. Přelom
toho, věř, tak mnoho.“

Starý primátor chvíli mlčky slúval se na
dceru. Čel' a její tvář, a její nezkaleného xra-
ku, že otevřela před mím celé nitro své a kaple-
sal v duchu. Zároveň však tesklivost jakási
napadla ho při myšlence, že v dceři jeho počí-
mají se xuyvatí city, jimiž vstupuje v život ji-
ný, plný sice slasti, ale také plný mořných
xáliv a útrap medoxinných. Napadlo mu také
kdo asi ten cizinec byl a to xatáhle mu čelo chmu-
rami xukosti.

„Odpouštím ti milovaná, Eliško, ale zároveň
tě jako milující otec napominám. Zavři opatrně
srdce své citím tem. Čt' tě čas nepřiušel, abys po-
myšletí mohla na podobné věci, a pak muš' ten,
který tolik tě xmočil, nehodem jest, abysvé čisté
nitro xivika mu přístupným. Nechci, abys se vru-
dala těch, kteří tobě milí, ale zároveň chci tě
střežití, aby ti, již mají tobě po mé smrti, stá-
ti se všom, dovedli tobě vřdy jen blaho přiušise-
ti. Zapomeníš jistě, Eliško, a lásky ko, mně ma-
to vše, co se dnes stalo, a tutek svalíš s myslí mé
veliký, těžký kámen starosti.“

„Zapomenu, tatičku. Vřdyt' ty nemůžeš
mi něčeho něho vrátí. Budu se hodně modliti
a Pan Bůh mi jistě pomůže a ty ten, tatičku.“

Usmívala se na něho xastlouným a oči-

ma, a položila lichotivě hezkou svou hlavickou na rámě otcevo. Ten složit odvrátil hlavu svou, aby nabyl ty dvě slzy, které navěsily se mu na řasy. Přlonil se a políbil ji na čelo. Řádalo se jakoby tím políbením vyprošoval tomu svému drahému dítěti míru nejhroznější blahu a budoucího štěstí.

Porozuměli si oba, a jakoby tím okamžikem vhrádala se jim do srdce nová páska, která by je pojila na vědy ke škodě menšíké ně.

* * *

Štědrý večer léta Páně 1635. dostavil se se nataženou oblohou. Od úamého jitra vypal se drobný sníh v temných oblak, jakoby chtěl lidem navrátit paměť na vše minulé, aby tím pokorněji mysl svou obrátiti mohli k chystajícímu se posvátnému večeru.

Po ulicích brodských ticho a mrtvo. Stejně zatím vynořila se postava a chvatně opět zmizela, jakoby každý bál se strátiti něco z toho dne stráveného v kruhu domácím, v tichém nadšení. Těchá jakási velebnost, plná očekáváním, vnesla se na rasněžené střechy, které mezi hradbami něco k sobě schouleny podávali se naklétému koutu.

Nastal večer. V oknech počala se světla mihati a trpčítati se na vločkách sněhu poletujících. Na ulicích nyní ještě více pusto a prázdno.

Ten starý primátor jaksi na dlouho opouštěl svůj útulný krb domácí. V široký plášť nahalen obcházel hrady městské, vstával se u bram a hovořil cosi se strážemi.

oběd tak všechny ty chvilky se postavy na nás spech a konečně krokem volným obrátil se k domovu.

Setrval v péni sníků s oděvu a vešeb do ozářené světnice, kdež naň čekala již Bláška. Políbil ji na čelo a posadil se vedle ně na těžký dubový stůl.

Hovořili spolu chvíli vzpomínajíc re-snuté dobré řeny primátorovy, přecházejíce myslí svou celý rok uplynulý, strasti i chvíle blažené, aň vyčerpali zcela paměť svou.

Umlkli a pokřívili se na chvíli v myšlení. Viděla Bláška, že otec upadává opět v ty své myšlenky, které vedy na jeho čelo přinesly výraz nejústlovně truchlivý a na čelo vrásky nepokoje. Počala se tiše modliti, aby ručka Všemocná odvrátila aspoň část těch strastí s jeho hlavy šedivé a vřela mu do srdce citu milých bez počtu.

Potřeboval toho také primátor. Mimo ty staré úzkosti, které našel s obavami o domu jedinou, těšeni honula se mu do hlavy o rodné město. Báť se, aby i na střechy Brodu nepřihnali se bouře mřící tou dobou po nivách, vlniti veškeré, aby ti Svedové, kteří tak bez milosti rovdírají nadra krásné země mexaletli v tyto končiny a nepřinesli sebow jen ráhubu a lidem úpění.

Ustál po chvíli a snál s police písmo svaté. To bývalo mu v nejkrašnějších dobách ústěchov, k tomu utíkal se, když jeho srdce podléhalo chmurným myšlenkám. Otevřel a počal čísti ta slova meoceritelná. Hlas jeho vášněj chvěl se hlubokým procítěním.

(Pokr.)

Modlitba.

(A. Puškin.)

(Lit.)

já slyšel – v celi chudé mnich
svou modlitbu slov nákráčnických
se modlil přede mnou, sám, tich :

„Náš Otče ! Otče nebeský,
necht věčné jméno Tvoje
se světu srdci našimi,
ať přijde království Tvé !
Ať vůle Tvá vždy s námi je,
na zemi, v nebi – všude,
chleba včerejší nám dávej vždy,
Tvou rukou štědrou, mocnou ! –
Tak odpouštíme bláznivím svým
i Ty čin' ubohým nám,
a odpusť, Otče, dětkám svým,

nás neved' v pokušení!

A nástrahy slé, Pane,

vždy sbav nás "-----"

Prede křížem

tak modlil se tam, mlhový
se mihal nad ním lampy jas

a v modlitby té starcovy

mně srdcem útěchy sněl hlas.

Letní noc.

(N. P. Grekov.)

(Lit.)

Na obloze, nachovou jeh' nář' oblita,
vrcholky se stromů černají;

horou na dalekou blyskavio, vit prokmitá
se pláta dvou mráček na kraji.

Demantové hvězdy mihají se v axuru;
v sadu stromy tvoří nášerí;

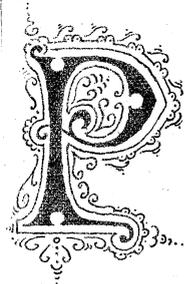
lpy stoleté, jak věže, větro pnov vkhura,
derou v okna se a do dvorí.

Tu a tam kdes v mraků do plání a do poli
luna vrhla světlo sí;

v řece pod větvemi i plounání, vln hlakolí,
ševl ve vysokém nákosí.

Několik slov o zásluhách českého duchovenstva o vzkříšení literatury české.

(Křd. - Dok.)

osie postrádala všeho: i formy i látky. Přec maredbarán, ani
svaření nestačilo ani ku prose,
tím méně byla spůsobila k umě-
leckému tvorení. Utorú starších,

kteké by úšlechtilosti formy a krásou obsahu u-
nášely, nebylo; písně národní upadly v moře
zapomenutí. Výsledky jejich snahy nebyly ovšem
plody sem nehybnoucí, než přední jejich záslu-
hu nálež' v tom, že každý dle kúivny sobě, svě-
šné přispěl k utvoření mluvy básnické a
pomáhal kúisiti vlasteneckého ducha v náro-
dš. Vě směřu tomu narovnali se vydávati počá-
ti proutonárodní českou bibliotéku, která by
ššířila vědomí národní do kúuků nejširších,
kněží Fr. Faustim Procházka a Š. Slavot-

nité.

Kněží vúinovali šteránské spolky, jedno-
ty xpěvické, pořádali besedy a řídili přednáš-
ky. Takovým xpůsobem slavného jména si
dobył Fr. Kexáć, jenš ma 300 knihoven na-
ložil. Š. Škoda, jenš ma 90.000 knih menš
lidem rozšřil, Puchmajer, jenš založil kni-
hovnu v Bradnici, kde byl farářem, farář Šr.
mold, původce měštánské besedy v Praze a
mnou jiní. Duchovenstvo na úkor vědám
theologickým pracovalo nářárně v každém o-
boru písemnictví; celou řadu jmen mohli by-
šhom vypočítati, kteří jsou a budou v ana-
lech literatury české narnaménána literami
slatými. Básnictví i jazykověda, historie i
filosofie, původověda i vychovatelství maly

v jeho řadách horlivé a schopné pracovníky a vředelavatele. V řídicím stavu a povolání, píše Šakub Malý, nemělo národní knuži české tolik stoupenců jako v duchovenstvu; čeští kněží byli metoliko nejpilnější spisovatele, nýbrž i nejčestnější odvětvatelé knih a nejučinnější apoštolé lásky ku vlasti a národu. Nepřepínáme tvrdice, že bez českého duchovenstva nikdy by literaturu nebyla dospěla k rozvoji tak rychlému jak se skutečně stalo. Tenkovšti duchovní podněcovali při svých svadnicích chut' ku čtení, přijímající jim knih šířili mezi nimi užitečné vědomosti, budili v nich cit národní a důvěry v nich, uskane poušili ku všestrannému působení namě ve prospěch dobré věci.

Český kněz ať na malé výjimky šel s lidem a pro lid, nejia toho rádostiv, aby veřejnost o jeho skutečích oplatvala, chválou; ani u oltáře Nejvyššího nezapoměl vroucí modlitby k nebesům za národ a požehnání milené vlasti. Za našich dob xapomíná se rádo, že duchovenstvo tu soukromým vyučováním, tu radou, přátelskou přímluvou a

komotnou podporou celou řadu mladíků nadaných uvedlo do středních škol a několika literaturě nejednoho potemního výtečného spisovatele. Kolik platných dělníků několika literaturě, kolik příruvců ve stavu výšičk české věci, to bohdá píšili pragmatické literární dějiny české nekamlé. A když nauprosila Morana svým moravickým dechem, ovanula mnohou, dlouhou řadou let prokvetlou a upracovanou hlavou, tu dral se u ust nejednoho kněze těžký povzdech: "Co bude nyní dělati má ubohá česká vlast?" Hle tak pracovali, tak vlast suborňonou povzněsti se snažili ti to bratři Machabějští, kteří me mčecm, ve škole sem a ohněm, nýbrž mocí ducha — slovenm křestili dráhu a průchod pošlapaným právirum drahé matěřštiny. A co učiníš, ty národe, bohatýrům, kteří tě se sna probudili, o tvé vředelání pečovali ať do únavy, jen s tebou a pro tebe šili, kteří šicili tě milovati drahou vlast' a povzněný jazyk slavných předků? Nevyjmen jejich toliko ve mramor, nýbrž hluboko v srdce a věčnou paměť! Hasluhuji toho plnou měrou.

Několik slov o chorále, pokud se týká kněze.

(Br.)

o věku, stojí svět, tak starý je zpěv, tak stará je píseň. Všemocný Tvůrce zároveň s dušou vdechl v člověka ona kouzlo — bo píseň naplnil všekeru přírodu, všekm svět. Těm vyjítme si na krásného jitra jarní

ho do Boží přírody. Sprvním slunce nábrškem procitne x klidného, sna skřivan a kile jich
 u volném plese
 na křídlech písně vylétá k výši,
 a jeho zpěv tím jasněj se mesu,
 čím výš k nebes vystoupá štěi.

(Vlad. Kláštný)

A coť o lesích a hájích, kde ku velebnému a libennému chorálu šinoucímu se x šitých hrdel opeřených pěvců dovíní se šumný šelest lístku

a většek a jižní strany
kraje v habři na varhany
prováděje ptactva chor.

(Ad. Heyduk)

Všec veškerá příroda u stálém je zpěvu, plesu a
jasotu od prvního okamžiku, kdy rúšové terčánky
polily zem, až kdy bleďá luna vynoří se na modrojas
blanýtný a stín metá na usínající zemi, ba tu
ještě klokotá slavík v háji, a když ten konečně u-
mlkne, — vypráví se v posvátné ticho noci šumné be-
blání nemlkané bystřiny plynoucí lučivkami.

A čím naplnit Touze veškeru přírodu, to
stěhl v nitro člověka, koruny tvorstva, vdechl v ni-
tro jeho — píseň. A k čemu je píseň, k čemu zpěv?

Zpěv jest vůbec výjev vnitřního pohmu-
le; je výron radosti i smutku, lásky i naděje, vý-
ron všelikých citů, jimiž duše oplývá. Výjev ten je
mimovolný, přirozený; jako země a jara květin a
plodiny a luna svého vyvádí, tak duše různorůzně
písniemi, květinami píše svou nadsmyslnou. Slovo
vyjadřuje myšlenku, zpěv, píseň jest vlastním
hlumocním citu. Písni cit vynořuje hlasem,
její blahoměrně provívá a jení se slovy v jedno-
tu splývají píseň skládá. Prostými slovy nelze
tak oxnácti citi, jimiž duše plna, jako písni. V
píseň možno vložit i kloubku citu; píseň je vě-
ným výronem rozradostněné nebo rozbolněné duše.
Kloubek najisté melodie strum duše se dotýká, až
na dno její nasáhá, proniká skříje její veškeru,
harmonii v ní držící budi a vylukuje to-
ny tam ukryté.

Kdy tedy div, že zpěv stal se i v církvi
nebytný. Církev užívá zpěvu při bohoslužbě,
aby slovo liturgické symbolicky vyjadřeno a v
srdcích lidu bylo probuzeno. Píseň duchovní me-

ni než pronesení a vyjadřování slobočných citů,
nebo náhorný, nadchnutý výprax pobožného a
bohumilého života slovem a zpěvem, jest to
oddychování, oitění v Bohu, jest to modlitba
na nejvyšším stupni.

Tri písni duchovní, ne jakoby kurky pří-
rody v duši se oxyvaly, nýbrž jakoby Duch věc-
ný na lýře srdce lidského hudeb, odtud ta bla-
host, jěšto a písni svatě plyne...

A kdy naveden byl zpěv v církvi? Tak
stará je církev, tak dlouhá v ní je zpěv. Vždyt
hned při narození Spasy světa tam na luxiči be-
tlemských rosepěli se andělé prospěvující: Sla-
va na výsoctech Bohu. A u sv. Matouše čteme
o Kriste Pánu a apoštolech: *Facto hymno eni-
cunt in montem Oliveti...* Zpěv církevní tedy
prastarý jest a tudíž je nejvzácnější památkou.
Čestlité památné chrámy, proslulé malby, dů-
myslné řezby, pomníky slavné minulosti nepřítomní
věky zanikly, zpěv, píseň církevní, skvost ce-
ny nehybnoucí až na nás se dochovala.

Má-li však zpěv ten vyhovovati poá-
dankům církve, má-li býti pravým hlumocním
kem vroucích, slobočných citů rozechvěné duše,
nebytně musí býti nábožný, prostý, vneseňný,
náhorný, velebný, vzdělávací, vůbec takový, aby
mejn zbožnosti nebyl nikterak na náradu, ný-
brž ji lěh vburzoval a xvýjoval. A zpěvem ta-
kovým jest Pěchořův velebný choral. Pernímím
rozepisovati se o dějinách chorálu a jeho rozvoji,
chci jen krátce několik slov promluvit o něm,
pokud se týká kněze jednotlivce.

Choral, jak známo, pohybuje se v jedno-
stejně dlouhých mětach, jichž delší nebo kratší
trvání řídí se delkou slabik; není na takoty

rozdělen, aniž se přesně v taktu splývá, poněvadž se zdoluhavější nebo rychlejší pohyb třídí dle obsahu a významu slov; a tím líší se valně od zpěvu mensuralního, při němž takt je přísným a nezbytným pořadadavkem.

U zpěvu chorálního hlavně rozhoduje melodie a rytmus. Melodie v ústím slova významu pojímá v sebe modulaci — nebo melodii v šířím slova významu a rytmus. (Dob.)

Na jahodách. (Fr.)

A bylo plesu v chudé naší jince,
když na jahody šel přijít spolu,
mi otec pravil k rovní domů přišel
v neděli tenkrát! — „Honem, botky dolů,
jsem volal, „honem abych hodně běžel.
Dej, matičko, mi džbán, ale ten velký,
přinesem plný na povídka domů,
i vysejpatko, tenhle hrnek mělký.“

A když jsem vyšel, na rameni botky,
džbán na pasu a v kapse chleba skrytý,
vždyť do poledne chtěli jsme být v lese,
tu hrde šel jsem kol a ku podivu
děl každému jen: „hled, já na jahody,
že musil často: „vzakopni hlukou,
mne napomínat tatíček, ba posléz
chtěj nechtěj svou mi nabídnouti ruku.

A do lesa když dovedl mne potom,
botky mi obel v libovonném vršou
a navedl mne tam, kde jahod nejvíce;
tu radostí až výskal jsem a v plesu:
„Čejšku! tady — tatíčku — jich, pohled,
a tady nás a tihle ještě více,
volal, že ptáci, k moci — li mne chtěli,
si notně tenkrát napínali plíce!“

Ten první hrnek hned byl pln, a konem
jej vysypat jedu do džbánu a nový
nás naplnit, — však, „počkej!“ volal otec
„ty první hexky mechiš Čejškoví.
Neb v moci věru k těchhle jahod kaší
Panenka Maria synáčkovi vaří,
on takové má děti rád a potom
jim na to vždy se dobře jenom doví!“

Tá tehdy chtěl už na paříček jenom
klást jahody, jen aby neměl málo
Čejšek třeba, ať ti, otče drahý,
v těch očích plno slzné rosy stálo,
když viděls mne, a na to s jasnou tváří
mi pomohl jsi matřat a potom
tak hexounky mi povídal, že věru
až podnes rád a často snívám o tom.

Ty otče můj, jsi na jahody potom —
vš — chodil často a dle rady tvoje
jsem vždy ve své prosté lásky dětské
dal na kašičku; ale druhí moji,
ti starší, vždycky s posměchem, tys hloupý!
jahody vzali a vysypali sobě....
Nevinnou radost brali mi.... A věris,
že bývali tak i nyní, — v této době?.....

O českém mnohobozství.

(Pr. - Pokr.)

Nemění počtu vudávali nemí, jež podnes slove, máti všem národům, vřadyt se mi si dolývali, jeho potřebovali po stránce hmotné, v ni jednou i uložiti měli tělo své. Aby však laškarou byla matkou, hleděli ji všelikými obětmi usmířiti a to, čím větší hronilavtráta, tím větší obět na usmířenou donášeli. Kbytkem těchto obětí jsou jídla, jež místy v středním věcechakopřiva ji v nemí, aby kojně se vrodilo. Ne by v obecném nebezpečí na př. na nastalého moru, hladu atd. i životy lidské obětovali, toho důkazem jsou naše náčny. Šedine bne připustiti, že kladli oběti lidské v náklady kamenných staveb, ač i to jen velmi řídká se dalo. Dokladem jest již 1.) sám způsob stavění. Bydliše totiž předkové naši, jako Slovane vůbec, nejraději u řek, jezer, jimích přirozeně byli chráněni po oti nájemdům nepřátelským, a tam stavěvali přibytky své se dřevem, jež dle potřeby a potřeby snáze mohli opustiti. Umění stavěti z kamene naučili se od národů sousedních a ještě nedlouho před křesťanstvím byly jim stavby kamenné vřacnosti. 2.) V písničkách, jež udalost takovou opěvují, praví přičina kauděni je neznáma. Udalvat se v nich na př. na důvod provinění osoby kauděni, ukončnost jejího nepřítel, kdežto jen oběti nevinné mohli se českým bohům rozkněvaným libiti. Těch pověstemí hodno, že u Koukharu, kde vřyk ten nejvíce byl rozšířen, slovo „obět“ v písničkách takových skorem

napořád sívými výpravu se kaměnuje. - Nejspíše se v bákně před khoubnou mocí nemě, vody i ohně a snad také pro časté nehody při takých stavbách kauděvali v náklady i lidi. Památkou toho jsou některé hrady české (na př. v kraji Žateckém, Tebovkém, Časlavském), dále pověra, že člověk, jenž první na místo stavební přijde, kaudě v ně svůj stín a proto do 40 dnů nemře a ko- něně vřyk velmi rozšířený ukládati vřykopané náklady penize i pokromy.

Bytosti nemské byly polní, lesní a skalní. První Komas, že ještě na jeho dob nejedni se sedlaků, jako pohonné luh a stromy nebo kamení vřivali; a jejich však návesek a pově- ne nikterak se nemínuje. Ten v pohádkách a pově- věřích se mám dle jména i povahy zachovaly, ovšem povměněny vřplyvem křesťanství. Neboť lid pospolitý, třebaš byl pokřesťen, nemohl místa dřívější, bohům nebo bšům vřlášťe navěcená, hned s myslí pustiti, a nebyla-li na nějaký ná- boženský účel upotřebena, jevil k nim bývalou sí- ctu; zejména pak místa tajemná (jestkyně, ro- kle, husté lesy, otvory skalní), jež křívou jej jma- la, byla mu i na dále sídkem bud vřlych duchů nebo přisěrných vřivřat: draků, ještěřiv a kmitě. Ale původ bytosti vřlych jinak si vřkládal. Vřpra- vuje pověst staročeská, křouak Břik trstaje pyjné anděly vřhl je s nebe dolů, a tu, kteří padli na skálu, stali se skalními duchy, kteří na mame nebo do toni, vřtlenoši, kteří do vody, vodníky atd. Ti, když křitě tyrali lid, tu jako kalysí před vřklady bšů chránili ho boni, tak ustano-

^{*)} L. ben Č. Č. M. 1948, Křouška Č. Č. M. 1953-56, Břou- toš (Lid a národ, Křouškovičův) Šobotha (Rostlin- stvo), Křoušk (Břijost. Křouškovičův)

veni byli ma ochranu jeho duchové dloží, již ve
 liše si některé muže a ženy, moudré "vyvíčili je
 v rozličných náříchadlech proti duchům zlým.
 A víra v ně trvá na Moravě dosud. Ukolí žl.
 na ještě do medicína chodívali až kamsi na Vla-
 lachy k, bořcovi "o radu proti, čarodějnicím" a
 na Krosenkovsku podnes rozprávají čaroděj-
 nice dvojího druhu: zlé (bosorky) a dobré (bohyje).

O počte polní a luk svědčí jméno bytosti
 polní Kitholy, vily polní a vestky i léčení po-
 moci rostlin.

Čísli moc, již přikládali lesím dokazu-
 je bytosti lesní (lesní žilí diví muži [poledníci],
 a lesní žilí diví ženy [divoženky, polednice], lesní ví-
 ly žilí panný a lesní duši), dále četná místa Pířl,
 sněmy a soudy v nich odhývané, i obyčej dvo-
 stěpív odprášovat stromy, dřívě než je pode-

tnou. A jako kdysi v pohanském nosovali starosta
 vé v símrky obět bohům, tak posud děti a ženy,
 jdouce do lesa na jahody nebo na houby, dávají po
 třech a nalezených v obět S. Marii.

Tajemné rokle a jeskyně, čarovný rozhled z hor.
 stva v krajiny víkolní, mohutné skály, taktě, moc
 ně působily v mysl našich předků, nutkajíce jim ma-
 ti místa ta na živena bytostmi vyššími, jimiž, dle
 pověr byli skalní duši, varšáci a j. A byli bésičládi
 ci temnosti, "černé noci," ky div, že na noci, kdy
 tma rozestřela se po vši řemi působnost je-
 jich hlavně se jevila, jakož s dostatek v té
 příčině známi jsou světlonoši, klekavice,
 vily polní a lesní, diví muži a ženy,
 čarodějnice (bosorky, bobonice, ujemnice), lesní
 duši, přistračky (přeludy, obľudy, strašidla)
 (Dok.)

Sero a svítání.

(Kr. Kr. - Pátr.)

Když přišel k místu proroka, jenž volá:
 "O vy všichni, kteří jdete cestou, po-
 rozujte a vinite, zda jest bolest jako
 bolest má," ustál na chvíli. Hladilo se mu, že
 ten výkřik dře se nyní často a tak mnohých
 hodil volajících k nebi o pomoc

Počím tichem zahučela temná rána.
 Tak bleskem vrtěl se primator.

A na rannou první, o nebesa, rána na
 ránu tak temná a hrozná, že se v něm vtáhl
 dech a bledé zděšení rozlilo se po tváři.

Chvilí jako socha stál nepohnut. Tak ucha-
 pil bít a vyběhl z komnaty. Když vyběhl na
 náměstí, viděl jak odevšad již hrou se lidé ve
 stranu západní města, kdež ruda náplava již

barvila siné oblaky. Hořelo v městě. Pustil se k
 ohni. Hada domů v ulici postranní v plném
 plámenu.

Těx dobíhal naběsko k ohni, když tu pra-
 ti němu z postranní ulice vyřítit se jakýsi
 muž. Primator pohleděl s udivením na jeho tvář
 nevýslovně zděšenou a moci jakousi veden se
 nastavil.

Čiž, přibíhá k němu.

"Svědové branou dolní valí se do města"

Slova ta zahučela do uší primatora
 hrozněji než ten temný hlakol vonou, než to
 pronikavé praskání dohořívajících krovů
 a mřáček vypuzených zhoubným živlem od
 klidných krbů svých.

Byl zdrcen a nevěděl, zda má věřit vlastnímu sluchu svému. Obrátil se a ubíhal napřít, aby se podíval sám, zda ta děsná správa je pravdivá.

Nevyšlovní krůva rozlila se mu po zádech. Ale, tam dole od mostu valí se černá hmota jakási a slyšeti mezi křinkotem ubraní se, bláznivých jednotlivě koufalé vykřiky.

Hlasem hromovým rozkřikl se po postavách spěchajících k počáru. Šel se kněmu obrazeji a on v čele jich řítí se na nepřítel.

Straxili se s nepřitelem v divém náběhu. Ale brzy podlehli. Byli tak nepatrní počtem, nešťastnými a leze ubraně, že ani na okamžik neodváželi zhoubu valící se stále do města.

Primátor nasáhnut mečem sklěl k zemi. Šel oči jeho rozestřel se návoj temný a mlaha na chvíli nahlehla jeho hrak. Rovněž cítil opět, jak se mu život sráží do řel. Otevřel oči krví nalité. Na prsou mu klěsí muž jakýsi. Záhleděl se mu do tváře. O nebesa, porádvá tu postavu, tot' Verner!

Otvěřel oči své krví rou a očekáváním. „Vidíš, primátore,“ zahovořil vítěz, „že jsem splnil svůj slib? Splnil jsem jej snad dobře, protože ten počár i ti Švédové přišli na vaší zemom k vůli mně. Ti, snad spokojeni a budete ještě více, když ti povím, že si, až těbe se ubavím, odvedu svou sličnou dcerušku. Nuže, kdo umíme lépe slibu dostát?“

Prosmádl se mu na prsou, těnce se xveda, jivých tak, že by tem smích byl, schopni xlaviti mnohého rozumu.

„Smiluj se Hospodine,“ vydralo se sřparé u hrdla, runěného, jako poslední prosba k tomu

nebi, aby tolik těch strasti nedopouštělo na hlavu zdrcenou.

„Smiluj se,“ vysmíval se mu Verner, „neboť ubovím se tě na vidy, abys mi nikdy více nepřekážel.“

Zvedl mět, by jím ránu smrtelnou nasadil přemoženému.

V tom kdosi stohl ruku jeho a silou obrovskou mřítel jím daleko od ležícího primátora. K děsem obrátil se po novém svém protivníku a xaravil se. Stála tu Eliška s mečem v ruce stvářící na smrt zbledlou a vyjrazem horčným v jiskřícím se xraku.

Když se otec vydělil u domu, napadla ji iřkost taková, že neměla státi u dušné komnatě, že nemohla ani slova modlitby pronésti u prsou stěněných. Vyběhla do síně. Viděla, jak kolem se valí nástup ozbrojených mužů na náměstí. Pomalu u xavři ohně, že to xivinci, že to snad ti hrovní Švédové.

Tu jí na mysl vstoupila myšlénka na otec, kde dlí, zda xdráv, či již někde u noční smrti. Puzena jakýmsi hlasem utíkala ve stranu tu, kudy se příchali ti diví hosté. A masklamala se. Našla otec, ale v jakom nebespěči!

Chvilí stáli oba protivníci proti sobě mlčky, Eliška s nadšením v očích, Verner s nesmířitelnou xlobou ve tváři.

Počali bojovati. Ale jakoby Bůh sám chránil dívku statečnou, odvážela útoky úskočného nepřítel tak, že nemohl přikročiti k otcu ležícímu na chladné zemi.

Počala již ochabovati, rázně její klěsati a souřelost xkráždala se v její útroby. Ale slyš! Šel sem dovněva jasot jakýsi. (Dok.)

Na babičkou.
(Pr.)

Da ve škole byl prvním rokem tehdy
v sousedním městě, kdyžte časně a ráno
přiběhl děd můj - v neděli to bylo -
a na praku již „Ten pro Krista Pána
vstaň honem dítě - volá - a pojd' se mnou
k doktoru čile, neboť bába tvoje
ulehla těžce a chce vidět ještě
před smrtí tebe Honem, dítě moje.“

O babičko! já - nevíš to již ovšem -
že sotva cestu pro slzy jsem našel
k doktoru, ale nevastih' ho doma,
jsem s dědečkem, ač chropotný ho kašel
mamáhal v běhu, letěl, abych vstih'
tebe jevo ještě ale - snad tak chtěly
sudičky - právě otvíral jsem v síni,
hodinku když ti s věno vyprávěli

Babičko má! já nechtěl věřit ani,
že's umřela, vidět rovnou jako dříve
jsi ležela, tak tenký hladce vlasů
naš účesový, líce jako růže
se usmívaly a ta ústa slatá
jen promluvit a navolati na mne:
„Pojeď, hlavíčko má, pomilovat babu...“
A vše jen přece zdání bylo klamné....

Ty jsi mi zemřel, anděle můj strážný!
a v lebi mé se vystřídaly čile
myšlenky tehdy, kdo ne bude nyní
mi uschovávat pochoutky ty milé,
kdo bude bránit před pokutou trestu
„tu hlavu tvou,“ jak vždy jsi mne rvala,
kdo „Praku“ večer „ukáže mi“ časem
a uloží mne, jako tys to znala?.....

A nechtěl jsem se ani v noci k tobě,
ty drahoušku, jít pomodlit se tiše
a svíci utírat, jež ti u hlav stála;
vidět věděl jsem, že ma mmo s nebes výše
se jistě díváš! — A druhý den ráno,
když v rakvi kebes tebe uložili,
jsem obložil tě obrátky kol kolenn
a růženeček do ruky dal bílý.

Než na pohřeb ti, babičko má, nešla
ta hlava tvá, že ulehnutí sobě
musila kolem nade tvoji strátou,
leč a jara na tu na tvrdém ti hrobě
vsadil jsem břičtar, banalky a růže,
jež mívala jsi na stěny tak ráda,
a u večer si, babičko má, často
vzpomene na tě duše moje mladá.....

Několik slov o chorálu, pokud se týká zpěvu.

(Fr. Tok.)

Modulace jest řada tónů vedle sebe v jistých, přiměřených interval. lech nahupení, rytmus pak je živý pohyb udáních tónů. Modulace i rytmus velmi těsně mezi sebou souvisejí jako naše tělo a duše. Modulace nám podává řadu tónů ku zpěvu uchystaných, podává nám toliko hmotu a tím podobá se krásněji pravému tělu, ale — bez života — bez duše.

Aby modulace maly život, nebyto, aby k ní se přidružil rytmus. Není tedy vyhově-

no pořadavkům zpěvu chorálního, když dovede kdo správně nahupati nahupených tónů intervally bez všeho ladu a skladu, hlavní podmínkou jest, aby zpěv chorální byl rytmický správný, poněvadž jen tehda malyvá své ceny. Musí se tedy pohyb melodie řídití podle sílky slabik, podle přízvuku slov, vůbec pravidlem jest: zpívati slova tak v notách, jak mluví, se bez not. Nesmí tedy ve zpěvu na bezpřívácnou hlásku přijíti dlouhá nota a naopak, — proto pohyb melodie čili rytmus jest při zpěvu chorálním úplně přízvuku slov a délce slabik podmínem.

Zpívámo-li nějakou melodií bez rytmu, i když intervally jsou sebe dovednější, krásnější,

přece dojem pro duši nebude žádný. Především-li se však melodií rytmus, tu melodií vdechova se život a zpěv pak mluví xrovna ke srdci.

Zpívá-li se tedy melodií rytmicky správně, pak nebude celý zpěv rozlišitelného uklazeného rávu; na takových podmínkách nemůže se ani zpívat všude stejně silně, jako to obvykle slyšíme, neboť nezbytně tu šetřiti také síly tónu. Co do síly tónu jest pravidlem, aby se chorál zpíval lehounce, něžně, mírným, slabším ne snad plným hlasem. Klas x prsou vyřinulý nesmí vyřinovati xrovna x hrdla, nýbrž musí se v přední části úst teprve uhladiti; pak hlavně toho jest dbáti, aby vyšší tóny v melodii nebyly vyřázeny násilně, nýbrž čím výše, tím zpěv má býti lehčí, něžnější, nejinak, jako čím výše duch xaléta, tím méně pascituje okovy, jimiž poután je ku hmotě, tím volněji povznáší se nad hroudu zemskou ke vyšším nadhvězdným. —

Týžová-li se tímto pořadavkům a předání ní-li se k tomu ještě vážný přednes, vřelý cit a vůbec produševnělost slov, jež se zpívají, pak může se říci, že jest to chorál.

Co tu v chorálu pověděno všeobecně, týká se i oněch částí, jež zpívá kněz při mši sv.

Však zpěvy, jichž církev při bohoslužbě užívá, jsou krásny, vnošeny, velebný, povznášející, ať jsou to již xalmy, ať nesčetné hymny, ať antifony, — avšak jako korunou všekere bohoslužby jest onen úkon nejsvětější — úkon mše sv., tak xdá se, jakoby všekery perly zpěvu chorálního právě vloženy byly ve mši sv. Tu hned při „Gloria“ kněz jakoby hlasem svým xvívá ho na xnácti štěl, že i duch jeho spěje k oněm výšinám, odkud totě „Gloria“ hlasy andělskými poprvé x-

vonělo na hradě betlemských... Při kolektách opět převládá a vynívá prosebný tón, jsou vrcholí v tak xrovně „punctum principale.“ A což překrásný a velebně vnošený zpěv, „Pater noster“ a „Pater noster“! Kromě toho hudební skladatel Ma xart pravil, kdyby byl plánil jedinou prací, že by na to dal všekoru svou slávu a vřelas.

Nemůžeme si ani mysliti, že by byl bohoslužbě zpěv přiměřenější, vhodnější a vůbec účinnější, jako vnošně velebný, vnošený chorál Řehořův. Má-li se zpěvem xnácti vnošenost citu, má-li se xnácti vnošenost úkonu, nebo toho některak docíliti lépe než chorálem.

Přímě všekery zpěv církevní není leda chabým pokusem smotelníkův, aby jako sumní harmonie vřelal se u vřeloblaaru kůrův andělských kol Trůnu Toho,

Žemů všechno kolem xoukoší a bolem
křmá, kúci, septá, jává, kvíli, reptá
včerný chváloxpěv.

(Sv. Čech.)

Avšak aby zpěv byl skutečně tím, čím býti má, nezbytno — jak x předu podotknuto —, aby provedení bylo co možná správně a bezvadno.

Kněz má si býti vědom oně čistoty, kdy u oltáře stojí Bohu obětuje obět nejsvětější... má si býti vědom, že zpívá „cum Angelis et Archangelis... hymnum gloriae Tuae canimus,“ proto zpěv jeho drcití se má k oněm velebným sborním melošćam, kteří jako vždy obvláště vřel v tom okamžiku, kdy se koná obět nejsvětější, tam před Beránkem nice se klonice chváloxpěvy xpvívají. A není vřem, nic tak povznášejícího, nic tak velebného, jako když kněz u oltáře koná oně, vážně, velebně, xanáctě zpívá. Tu duch

mimoděk napomíná hroudy semské a na perutech touhy i nadšení odtá se v krajích nadhvězdových; tu duše slaví svátek svůj, přivtěluje se ke andělkům Božím, k nim dostihá do Jeruzaléma Nebeského a se starci (Apok. II.) v novou korfou sáhajíc rozkošemi onoho světa oplevá. —

že mnoho na tom záleží, aby kněz správně u oltáře zpíval, máč podotýkati. Když kněz má tu býti pohoutkou krásného zpěvu u lidu, má býti pohoutkou a vřorem u zpěvu chorálního učitelovi, neboť učitelovi není odborným předmětem zpěv chorální. —

Proto není nám s podivením, když učitel není vždy zaujat pro zpěv chorální; tu není tak vina jeho, jako vina kněze, jenž snad mnoho o správně provedení chorálu medbal. Učitel také slovům latinským mnohdy málo rozumí, a tudíž nemůžeme mu míti na rle, když nespívá s patřičným přízvukem a výrazem; kněz však, jenž pociťuje hloubku a význam slov a všecek jimi je promíchnut, ten má tak zpívat, aby u zpěvu jeho bylo patrné a vřejmo, že mu zpěv plyne ze srdce jen, nýbrž ze srdce —, zpěv jeho musí býti pročitáný,

produševnělý.

že sice pravda neuvratná, že správnost zpěvu podmíněna je hudebním sluchem a nadáním, než na hudebním nadání přece nestačí všeho. Kdo nemá má nadání, ať nahradí nedostatek píle. Známý jsou případy, kde se naprosto mohlo pochybovati o hudebním nadání, neboť nedovedl ten, neb onen, ať se ten udal jakýkoli, ho opakovati, ba nesral ani tónu příbuzného. A hle! co nebylo sluchem hudebním nahradila nehlomná, vřelá a úsilná píle, a výsledkem byl vřorona přehřívající. Omluva, tedy, že někdo nemá hudebního nadání neradí se ním býti odůvodňováno; tu nezbytno jíti zdvojnásobiti, a jisté k navícovní mnohých těch zpěvných, ať stě čtyřlétá doba, v bohosloví je dosti dlouhou přípravou i pro méně nadané zpěváky. Tu obzvlášť platí slova básníkovy:

Pevné vůli, tušbě uslechtilé
nerodilné srdce žádosti
rádo sláva Nebe dojit' cíle.

(Jan Kollar)

A píle té najisté hodna jest a plnou měrou ji naslukuje důstojnost, veleva a vřenost úkonů tak posvátných . . .

O českém mnohobožství.

(Br. Dob.)

bývá promluvíti o Ladě, Živě a Věsu; již se mezi bohy české počítají. Středovský mluví sice ve své „Sac. Mor. hist.“ o božnici brněnské a plomické, Lada zavržení,

i šire je vylicuje, leč popis ten náleží do díla mytologického lat. o Venuši, a pak předkové naši řádných božnic neměli, nýbrž jen háje a stromy posvátné na sídla bohům velmi oblíbená pokládali. Také vlastnosti Ladiny i letničné kračalenské písně se obřady neodlišují ji od Věny, ale spíše se zdá, že se jí v písních tak jmenuje Věna v době, kdy

¹⁾ Lada (Sl. Nauč. Hlavní ústředí) jest kalendář a Die Wisensch. des slav. Mythos, str. 295, 345.)

Živá (Hlavní, Věst. kalendář, Uoeb. Pravitě, nemě žensk. II. str. 374 Baum a Pastora C. E. M. 1874.) — Věs (Josef Vřeček, Cas. Čes. Mus. 1875.)

příroda nejmilejší poutá, anot vše právě v nej-
lepší je rokvětu.

Že Živa, bohyně úrody polní, byla, sčt-
va známa. Iméno Živi, jímž, slulo dle Kosmy
povyšné místo ve hrade pražském, jediné snad
domněnku o jejím kultu vrbuxuje. Neboť české
glosy mythologické v Mat. Verb. jsou nepravé, po-
výtce dle latiny utvořeny a také na medailon
s nápisem, "Estas. Živa" na prvním listě Mat. Ver.
nelze se odvolávat, anot není ani na jisto po-
staveno, x dali poprvé v něm zobrazené je muž-
ské či ženské. Točkéž je důležité, že Živa mimo
polabské Slovany jen u Litvanů se vyskytuje.

Veles, bůh smrti, nejvíce byl ctěn na Ru-
si, jakož i v jímě kromě písemných památek i v
čestných nákví místních. České dvě památky,
(Kladěckova stol. XIV. a kněse litoměřického stol. XV.)
v nichž se klade na rova dlabu, i xpráva řešlo-
va, v nich se jeví jako bytost, jež kdysi v xámoři
přelýpá, mexamlouvá jej s ruským Vélesem, ale
spíše s litevským Véliem, jenž xvi byl prvotně
opatrovníkem duší nemřelých a teprve potom
x něho se také stal dlabel. Než jistěho něco těž-
ko jest stanoviti.

Že bytosti vodních dobrou vlastnosti vy-
nikala Vesna, *) jež zobrazovala jarní vláhu, xem-
skou. A poněvadž příčinou obrozené síly přírodní
na jaře bylo právě teplo, jež slunce porovnává. Na-
ranu topěji nyní skýtal, bájili v Vesně, že osv-
bořena jsouc x vlády nimy Svarovicem Sluncem
s ním se nasubuje. Poukazuje na snátek ten ko-
nec jedné písně:

"Ka oni vodú králové jedú;
a co oni vevú? Královnu mladú,

*) Brandt C. M. M. 1876, Hlamú, bájesl. kalendár.

nevěstu mladú a uplakanú,"
a také slavnost kralencká.

Vzpomínkou počty vrdávané kdysi slunci,
hlavnímu původci omlazené přírody, jsou pálení
"čarodějnice" na 1. května a v svatvěčer svatojan-
ský, ohně velikonoční a především svatojanské
a slunovratu letním, kdy slunce největší dostupku
je výše. Obrod přírody naxnáčiji symbolicky má
jovky, jež nasaxují mládeni svým milenkám
před okny, dále velika máje uprostřed vsi, a
xvok pacholkův a dívek polévati se na jaře
navzájem vodou, aby stále byli čerství.

Páxor v Vesně, jako bytosti vodní, prokrmí-
tá x písně na smrtnou neděli:

"Smrtná neděla, kdes tak dlocho byla,
u studynky, u rubinky nohy, ruce myla"

Šotva asi tak xněl původně její počátek, anot
není příčiny, proč by se byly předkové mási ron-
tounili, po kruté Moravě v době, kdy její panství
bylo u konce, ale spíše dá se x následující cich
slov (u studynky u rubinky...) souditi, že má-
sta "smrtná neděla" bylo tam původně jméno Vě-
snino. Také slovo "uplakanú" v písní skora u-
vedené: "a co oni vevú? Královnu mladú, ne-
věstu mladú a uplakanú," navráti na řivel, x
někdy Vesna pochází. Vesna, zobrazující příro-
du jarní, byla též bohyní mladosti; "i jednu
druhu mám iměti po púti vsj x Vesny po
Moravě" praví se v Rub. Králově.

Pěsnou, potměšitou bytosti vodní byl
Vodník, **) jehož klomyslná, úskočná i ukrut-
ná povaha x počátek i pověr jde na jovo. Věšč-
ny jeho atributy dají se dovoditi ze řivlu sa-
měho, jehož byl pánem. Pylat voda mimo veli-

**) Pgač. Sl. (Vodník), Hlamú, Bájesl. kal.; Houska, Pevný, ČČ.
M. 1883 - 1886.

hou svou ušitécnost i řivota merněně nřoubřijm jako oheň, a právě tuto její stránku po rýtce nastřpovcal Vodník. (Snad při stavbě kamenných mostův i řivot lidský v oběť přinášeli, což by najisté pro řidkost jejich i dřivodů dřel ve vřpomenných občas se bylo stalo).

Oboji vlastnost vody dobrou i slabou bovaly rily vodní, Rusalky. *) Tř. Prokopius (II. st.) praví v Slovanech: „Σι έρωσα μίω σοι και να να μοίς τε και ύψυγαγ ... και ύΰρωσε αΰρωίς,“ a některá ustanovení cirkovní me st. III. napovídají počtu prokhanovati bytostem vodním. Opotě jejich v Čechách di Kosmas, „že sedláci ještě odpu- lu jsou pohany v úterý a ve středu svatočušní všeliké obyčeje pověřčné nachovávají přinášejíce nad prameny v dar bytostem vodním kabitá hovádka;“ Iměna jejich sice moudavá, ale ve slov „v úterý a ve středu svatočušní“ dá se navřovat, že i Čechům Rusalkami sluli. Neboť tehdy i jim Slovane je uctivali a dobu tu jménem jejich označovali. Tak Rusínové naryprávě letnice, vřátky rusadelné“ v týden po letnicích, rusalný, v některých krajích slováckých novou se podnes letnice „rusadla,“ v Brěsku, rusalje“ a Valachů v Sedmihradsku a okolí, rusalije.“ Totě vřejmo i v romaničských obrádků, obyčejů a národních písní rusínských a maloruských. Iměno rusalek odvřeno jsou od slova, rusa (řeka), nachovalo se v ruském, ruslo (řecitě, řivně), snad v českém a litevském, rosa, i ve jměnech řek a přilehajících k nim měst a vesnic (na př. Rusa, Ravnica, Raška, Ryasa, Ressa atd.

Bytkem bývalé řivoty bytosti vodních jsou dary, jeř panny v středem večeru haneje do stě- dānek, aby vřevěly, to jejich milý dělá, odkud přii-

jde a jakého bude rovněstřední; 2) pověra, že va- da kaidorčně v jistý čas oběti lidských vřivaduje; 3) prastavý obyčej, vřediti v řivtek a věnci, puštěných po vodě,“ i mytí se vodou řivní a potápěti se v ni v týden pětisový na ochřivěnou před nemocmi.“

Řom. Strach a Fris, jěk dle Řuk. Hř. jsou pñ vodci hřivay a úřasu, jevřli se našim předkům mej- spřie jen v abstrakci jako vřevy daemoničské. (Úřel, Pravěř romě české II. st. 376.)

Pravě jsem s počátku, že vladky nastřpova- li v rodině božské dědci (želci, hospodářřivci), **) slucha- vě neměřých starost rodinných, kmenových a panov- nických, jěmž po smrti božské téměř počta prokha- vana bývala. Předkové totiž domřivajíce se, že řivot rodinný i po smrti dále trvá, počítali svřjm starostům, jěř na nemí největší měli moc i v nani po božích pñ- ní místo, a „odějiti k otěim“ bylo jim tolik, co umřěli. Še pokřidali na pñstřel domřivého hospodářřivci a v řivřivě vřpomínku zobřavovali je sěškami nospou- šějíce se nářvru toho i nadob Kosmoryčů, jak sám praví: „že lid břivky mēmě a hluché, jěř si byl urobil, vřivě, aby ochřivili jeho domřivnosti.“ Činili to naji- stě i v te pñřivny, že tam, kde ony řivky byly, domřivali se mítě svou vlast. Caltud bñ vřpověřli, proč starosta na- sřval dědky s sebou, kdykoliv opustiti měli nářvod, sídlo své. Takě máš praotec Čech dle Dalimila; bra se čřivem do lesa, dědky své na plecě mēca;“ a podobně di Kosmas: „quos in humeris secum apportabāt, humi sisti, penatēs gaudebat.“ A nalehli-li mōvě místo, svou druhou vlast, vřdali nejřivě dědkům na podřivovanou oběť. Tak i praotec Čech stannu na Řivě zvolal: „Obřivte svřjm dědkům vřivčnou oběť.“ – Řivky ty umřřnovali v ro- ku jřvby proti dřevřim, aby pñřivřivě snadno se jim mohl ukřiviti, je snad stavěli i v posřvatřivých krajích

*) Šepřivř, Č. Č. M. 1839; Hlanuš, Bějřel. kalendář.

**) J. Jureš Č. Č. M. 1861, 1863.

pod stromy, jak asi vysvítá z místa v Rub. Kr.,
„ne cizinci v hájích rozrušičku vše bohy.“ A byli-li
ve velké úctě u každé rodiny dědi rodinní, byli
v menší vácnosti i dědi kmenová u celého kme-
ne a dědi rodiny panující u celého národa. To nej-
spíše je svědectvím, proč památka Krokova, Přemysla
na tak dlouho v lidu se udržela, kdežto o Sainovi, jakho
li na venek moc českou značně byl rozšířil, nikdo po-

rději vyprávěti nedovedl. Účinnosti své splýváji
dědci na jedno se slovanským Křtem (Křatem,
Křetem), jež, představovali si jako straha chrni-
vého, donášejícího hospodáři plodiny nemské i po-
hlady, a jenž u nás dosud znám je podle jmé-
nem Pivníka. Na příbuznost s Křtem poukazuje i udob-
ní forma skůtek, vzniklá nepochybně zvlad, že zobrazo-
vali dědky malými soškami, aby snáse se dala přeměšeti.

Prsa a svítání.

Prsa z počátku 19. st.

(Kr. Kr. - Dok.)

osilněna důvěrou v bratrou po-
moc, snad vnučila se znovu.
A ta přišla dříve než se nada-
la. Svědové totiž dychtíce jen po
křísti rozběhli se v nepořádku
chytajíce se vybijeti hostel i do-
my. To vrátilo mysl uofajícím
měšťanům. Vedeni pouze starým Bukovcem seřadili
se v řik, madšený a vohli se jak lavina vše drtící na
nepřítel.

„Ti měšťalali jich zápalu a neohroženosti, a v ma-
lé chvíli již značně prořídali pochali v divém křiku na
zpět ku bráně majíce v patách mstitele povzbuzení ví-
tězství. Proud poražených i vítězů hnál se kolem
Elišky.

„Sam souseď ku pomoci,“ zavolala rovní a ve
chvíli tu již musil se Turner měřiti s několika souse-
dy. Eliška přeměřena únavou i dojmy tolikými kle-
sala do náruče starého Bukovce a nedaleko ní křaval
s vyhráskem posledním i její soupeř k spánku věčnému.

Sousedé odnesli porámatora i dceru do domu
jeho a počali oba křísti k životu.

U malé chvíli již vydral se z hrdla storce bla-

bj sten. Felo jeho se pohnulo a těžká víčka madro-
dla se s oči konečně kol sebe hledících.

„Alle,“ nakučel, „tam to mračno valící se na nás
dívěš – pozor souseď, nedejte se oloupati o děti, o život.
Hospodin s námi. Vzkřinu v boj s mocnostmi stěnu, ví-
tězství nás nemine. Tiš unikají mračky v úprku, v
zálece svítá, který se stkvějí. Alleluja, veselte se, Bůh
pomohl. Přijde pokoj, přijde. Alleluja!“

Prsa se mu těžce svédala. Čestě jednou pohlédl
kolem, sebe udivené: „Bože, Bože! Eliško, nezajomň
na ote. Pane křstaň se mnou!“ – Uýdechnul.

Když prorčila Eliška, otec již mrtev spočival
na loži obklopeném slávicími měšťany. Uřhla se k
jeho loži, volala ho a libala, jakoby jej vzkřísti chtě-
la opět k životu, ale vše marno. Odešel tam, kde
nemí svíneli, kde obloha dříve vyjasněna vždy, kde
pokoj ovívá unavené skrání. - - - - -

Stáli nad hrobem, do něhož spouštěli prima-
tora s myslí řeknou, ústý medovými a srdcem zlatým.

Starý Bukovec se naslzeným okem patřil na mixi-
ci schránku, která chovala v sobě jeho přítele nenahradí-
telného.

„Spi sladce, stará, dobrá hlavo. Hlíbejeme ti všick-

ni, že chceme státi při všem tom, po čem jsi tolik toužil. Budeme jako ty životy svými hájiti vřav své, domova i střeck rodného města. Ty nám jistě modlitbou svou tam na nebesích pomůžeš, vyprosíš nám síly, abychom neustáli ve slavném bojování pro svatou věc. Bud's Bohem! Sedíme se, da' Bůh, opět a pak nás nikdo nerozloučí."

Bohaté obry narosily vrásčitou tvář starého konšela a chvějící se ruka jeho hodila hrst hlíny nad durící rakev s vroucím přáním, aby ta se mě mu byla hodně lehká. —

Elška dlouho trávila život svůj v bolu, jenž skroubně hlodal na její citle bytosti. Ale nepodlehla. Ujal se jí starý Bukovec a chránil jako vlastní otec. Každý třetí rok přeletěl přes tiché město, odváděl si jeho syn Štan Elšku k oltáři, aby místo otce stal se její ochráncem. A děvče vracelo se na tvář opět staré ruce a spokojenosti do nitra tak hrubě skoušeného. Děkovala často vroucí modlitbou otci, že jí vyprosil štěstí tam na nebi, že její srdce naplnil takovými city, které nevadnou žádnou jesení, žádnou bouří.

* *

Kada dlouhých, strastiplných let přeletěla přes vysoké štíty brodské, přes širé nívy rodné domoviny. Co na těch let viděla, nedovede pojati mysl lidská, ocomi žádný věk, napodobiti žádná slo. Četalo se, že v tom dýmu požáří, v tom nářku k obloze se meso-
cim, v té krvi prolité, pochována sláva i život rodné země.

Ale, přinavator dobře pronokoval. Trny puchly a na oblohu nachmuřenou, vracelo se vítání. Kluska mu nakáždě mad hravom vškerým, přineslo sebou ja-
ro a ve slavném triumfu slavilo svůj vyjed. mad horný ma luby české. A lid vškeren ve svatém mad-
soně s vroucím díky ronepěl, se k madšenému Alkheja.

Doslov.

Přivádějice ku konci XIX. ročníku „Musea“ vřadíme po Bohu a milostivě Rodičce Boží Panně Marii vroucí díky našim přemilým apoštolům sv. Cyrille a Methodu. Jejich přimluvě máme děkovati, že „Museum“ hojněji než kdy jindy přineslo články vědecké i poštické, jež se odnášejí k pověknané jejich památce po vlastech našich. Za tuto obětavou madšenost bud'ček vřadány i bratrské hrudi vroucí díky také Vám, drazí bratři, kdož jdouce na pochodní vlastni madšenosti i jiných jste povzbuzovali. Šeř by jen madšenost ku vno-
šení bohumilé idej cyrillo-methodějské čím dále hlubší napouštěla kořeny v srdcích našich!

Upřimné a hloubi srdce plynoucí díky bud'ček také vřadány všem velečtým příxnivcům našim, resp. „Musea“, kteřížto bud' od starších dob věrně k našim smahám stojí neb od letoška se na naše příxnivce přihlásili. Věstranné až nezasloužené uznání našich prací v „Museu“ a povzbuzení k další neochablé činnosti mocnou ověřnou se rozlehá ve vďečných srdcích našich.

Abychom však jednak přispěli ještě ku svět-
sí oslavě památného roku 1885, jinak abychom podali celkový obraz svých prací a snah, vydáme letos s povolením Nejvyššího Ordinarátu „Příxi Křišlovu“, Almanach bohoslovci v seminá-
řích českých i brněnském, jakž i v Ostršhomu a v Vídni. Almanach tento, jemuž se bohužel na-
valily v cestu překážky veliké, přece již jest s polo-
vice hotov a dne 20. června bude odevudán veřejnosti. Poslední naši prosba jest, aby se potkal s osvědčenou příxni našich vrnešených přátel a příxnivcův.

Obsah.

(Uraménko * značí básně.)

<u>Barta Simon</u> z Budejovic: str.	dne 26. října 1884 dokončeném . . . 14. 27. 36. str.
O životě a působení sv. Karla Borrom. . . 20. 28.	O geografickém Evangelii 51. 62. 70.
Několik slov o náslechách, ev. duchovenstva	<u>Rejzek Šos.</u> z Litoměřic:
o uobřícení literatury české 98. 106.	Učebník literární jednoty v semináři litom. 88.
<u>Brodský Bohumil</u> z Hradce Králové:	* Modlitba (překl. z Puškina) 105.
Sera a svítání (Přel. z V. H.) . . . 47. 55. 102. 111. 119.	* Setní noc (překl. z Grekova) 106.
<u>Agos Kl.</u> z Olomouce:	<u>Smutný Václav</u> z Brna:
Nad kapradlou krobkou Methodějovou 3. 10. 19.	Sv. Cyrill a Methoděj a naše umění výtvarné
Přístup, Moravěnsko blíž 41.	<u>Kumpach Šos.</u> z Prahy: 57. 67.
Květní neděle na Velehradě 73. 83.	* Opomlázce 53.
<u>Drbohlav Venc.</u> z Litoměřic:	* Ukaz apoštolský 89.
Olměkčil se 54. 63. 71. 79.	* Na jahodách 109.
<u>Hlavinka Alois</u> z Brna:	* Na balíčkov 113.
Poslání Musea 1.	<u>Vejchodský Šos.</u> z Brna:
Apologie Kristůdova a List k Prognostovi 5. 12. 29. 38. 46.	* Štít vlny plachty 2.
Literární obzor 40.	Apráva o schůzi Velehradské ze Dna 1. srpna 1884. 7.
Dobrov 120.	* Hvěz svět si 9.
<u>Knapp J.</u> z Olomouce:	* U mohyly Methoděvy 78. 81.
Upomínka na kněžstvo Gustala 22. 31.	<u>Vévoda J.</u> z Olomouce:
<u>Kolisek Leopold</u> z Brna:	* Památný pramen 33.
Několik slov o chorále 117. 114.	* Křehání v písně 59.
<u>Konářík Aug.</u> z Olomouce:	* Svatební průvod 79.
Těloc nesmrtelnosti v Pentateuchu . . . 86. 91.	<u>Kahourek J.</u> z Budejovic:
<u>Ličman Alois</u> z Brna:	* Božična (překlad) 49.
O českém mnohobojství . . . 93. 100. 110. 116.	<u>Blábek Frant.</u> z Budejovic:
<u>Mol. Ant.</u> z Brna:	Památný cyrillo-methodějské 44.
Nad hrobem z Ant. Pastorka 23.	Čím se liší státní církve ruská od římskokat. 60. 69. 76. 84.
<u>Ortáhal Ant.</u> z Olomouce:	Apráva z Č. Budejovic 16. 24.
* Terun 17. 25.	" z Brna 16. 24. 80. 96.
* Spása Slovaniem 65. 75.	Kresby opatrovali:
<u>Šiřval Sebestian</u> z Brna:	Karel Langer z Brna.
O překlada posv. knih slov. sv. Methodiem	Leopold Kolisek z Brna.